

ISSN: 2458-9292

YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

OCAK-ŞUBAT-MART 2017 / SAYI:3

YÖK YÜKSEK ÖĞRETİM DERGİSİ

Sahibi

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Süleyman Necati AKÇEŞME

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Rahmi ER

Prof. Dr. Hayati DEVELİ

Prof. Dr. Sezer Ş. KOMSULOĞLU

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU

Şener ASLAN

Fatih TIĞLI

Ali BULUT

Görsel Yönetmen ve Tasarım

Kader AÇIK

Dergi İletişim

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

06539 Bilkent Ankara-Türkiye

E-Posta: yuksekogretimdergisi@gmail.com

Telefon: +90 (312) 298 70 00

Basım Yeri

Oluşur Basım Hizmetleri A.Ş.

Yüzyıl Mahallesi Mas-Sit. Matbaacılar Sitesi

4. Cad.

No: 52-53 Bağcılar

İstanbul - Türkiye

ISSN: 2458-9292

Yılda 4 kez yayımlanır.

2.500 Adet basılmıştır.

Dergideki tüm yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Sunuş

Yükseköğretim Dergimizin 3. sayısı ile sizleri selamlıyoruz.

Dünyada yükseköğretim sistemleri, özellikle son yıllarda, yönetim, finansman, kurumsal yapılanma biçimi, mezunlarından beklenen yetkinlikler gibi önemli başlıklarda ciddi değişiklikler yaşamaktadır.

Yükseköğretimde hızlı büyüme – kitleselleşme, sistemin toplumun bütün kesimlerine açılması, yükseköğretime erişimin kolaylaşması ve çeşitlenmesi bütün bu değişimleri hızlandırmakta, bizi de hızlı ve dinamik kılmaktadır.

Her ne kadar teknolojinin ana dinamik olduğu, önemli bir değişim ve dönüşüm dönemi yaşasak da başarılarımızın temelinde önce insan faktörünün olması gerektiğinin bilinci ile hareket ediyoruz...

Üniversitelerde bölgesel kalkınma odaklı misyon farklılaşması, akıllı uzmanlaşma, kalite çalışmaları, 100/2000 YÖK Doktora bursları, araştırma üniversiteleri gibi birçok yeni platformla, üniversitelerimizde yeniden yapılanma modelleri etrafında "Türk yükseköğretimine" büyük değişimler getiriyoruz. Bu değişimlerin önemli bir kısmı 2015-2016 eğitim öğretim yılında hayata geçti...

Bütün bu çalışmalar ile gelecek 10 yılda bambaşka bir mezun kitlesini ve derinleşen bilgi ve üretimi ile öne çıkan üniversiteleri Türkiye'ye kazandırmayı hedefliyoruz.

İş dünyası bizden, daha çevik, daha akışkan bir işgücü yetiştirmemizi bekliyor. Hızlı, sürdürülebilir ve akıllı büyümemiz ancak bu sayede gerçekleşecek.

Teknolojiye yatkınlık ve yenilikçi düşünce enerjisi bu çevik milenyum kuşağının doğal özelliği, ancak bütün bu talep edilen beceriler için eğitim ve öğrenme temel misyon edinilmelidir. Yeni dönemlerin üzerinde durduğu başı çeken bir diğer kavram, güven, etik ve ahlaki değerlerdir. Yüksek güvenlik ve yüksek etik unsurlarının dünyayı şekillendirecek olan araştırma sonuçlarının taşıdığı riskleri, güvenilir bir şekilde yönetmesi gerekiyor. Bu nedenle bağlantıların sınırsız olduğu dünyamızda araştırma güvenliği ve etiği kavramına dergimizin bu sayısında yer verdik.

OECD, çalışmalarında akademisyenleri, güvenilir uzmanlar olarak tanımlıyor. Bu gerçek ve önemli bir tanımlamadır. Bu akademik yapı, özellikle Anadolu'da, yerelde kurulan üniversitelerimizde, ulusal gelişmemize, kalkınmamıza yereldeki beşeri, sosyal ve endüstri kaynaklarını canlandırarak çok ciddi katkılar koymaktadır. Bu nedenle 2006'dan sonra kurulan yeni üniversitelerimizin çalışmalarına da dergimizde özenerek yer vermekteyiz.

Bu vesile ile akademik camiamızın ve değerli öğrencilerimizin yeni yılını sağlık, huzur ve üstün başarılar dilekleriyle kutluyorum.

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
YÖK Başkanı

İÇİNDEKİLER

8	KÜLTÜR VE TURİZMDE KÖKLÜ BİR DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM BAŞLIYOR	32	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK'IN KATILIMLARIYLA ENERJİ VE MADEN ALANINDAKİ AKADEMİK BİRİM YÖNETİCİLERİ ve ÖĞRETİM ÜYELERİ İLE TOPLANTI GERÇEKLEŞTİRİLDİ	45	KATAR DEVLETİ EĞİTİM VE YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI İLE YÜKSEKÖĞRETİM ALANINDA İŞ BİRLİĞİ
10	UNESCO VE UNITWIN AĞLARI/ UNESCO KÜRSÜLERİ PROGRAMI			47	BAŞKAN SARAÇ AB'YE TÜRK YÜKSEKÖĞRETİMİNİ ANLATTI
14	TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ İÇİN BİR ARKA PLAN OKUMASI	35	TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ENERJİ EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ	48	EDEBİYAT VE TOPLUMSAL DEĞİŞME
20	ARAŞTIRMA ETİĞİ	39	YÜKSEKÖĞRETİMDE KADIN LİDERLİĞİ: FIRSAT PENCERESİ AÇIK KALMALI...	53	YILDIZLAR SÖNMESİN TEHLİKE ALTINDAKİ DİLLER
26	EDİTÖR MASASINDAN	42	TÜRKİYE'NİN SURİYELİ GENÇLERİ VE YÜKSEKÖĞRETİM	55	TÜRK SINEMASININ BAŞLANGICI İÇİN HANGİ TARİH KABUL EDİLMELİ?

58 KENTLERİN
HİKAYELERİ

62 YÜKSEKÖĞRETİM
BELGELERİNİN TANINMASI:
YENİ DENKLİK YÖNETMELİĞİ VE
DENKLİK SİSTEMİ

68 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
KARACIĞER NAKLİ ENSTİTÜSÜ

72 DÜNYANIN EN BÜYÜK
MÜZİK MÜZELERİNDEN BİRİ
TÜRKİYE'DE, AFYON KOCATEPE
ÜNİVERSİTESİ'NDE

76 MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KENTTE YENİLİKÇİ, BÖLGEDE
ÖNCÜ

80 FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

83 100/2000 YÖK DOKTORA
BURSLARI PROJESİ

85 ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LOGOSU

86 YÖK BAŞKANI SARAÇ'TAN
MUNZUR ÜNİVERSİTESİNE
ZİYARET

88 ORDU ÜNİVERSİTESİ: FINDIK
SÜTÜNDEN DONDURMAYA
PATENT

90 "TRAKYA TURİZM ROTASI
PROJESİ" KAPSAMINDA: DÖRT
KOLDAN TRAKYA TANITIMI

91 HASAN KALYONCU
ÜNİVERSİTESİ TÜM ELEKTRİK
İHTİYACINI GÜNEŞTEN
ÜRETİYOR

92 İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
ROBOT TEKNOLOJİLERİ
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA
MERKEZİNDE ESNEK ROBOTİK
SİSTEMLER ÜRETİLİYOR

94 BASINDA
YÖK

“

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU VE AKADEMİ CAMİASI OLARAK,

ÜLKEMİZİN BİRLİĞİNE, DİRLİĞİNE, HUZURUNA VE İSTİKRARINA YÖNELİK ASKERLERİMİZİ, POLİSİMİZİ VE SİVİL VATANDAŞLARIMIZI HEDEF ALAN TERÖR SALDIRILARININ BİR DAHA YAŞANMAMASINI TEMENNİ EDİYOR, SALDIRILARDA HAYATINI KAYBEDEN ŞEHİTLERİMİZE ALLAH'TAN RAHMET, KEDERLİ AİLELERİNE, AZİZ MİLLETİMİZE SABR-I CEMİL VE BAŞSAĞLIĞI DİLİYORUZ.

AKADEMİ CAMİASI OLARAK BİZ; VATANIMIZ İÇİN ÇALIŞMAYA, ÖĞRETMeye VE ÜRETMEYE DEVAM EDECEĞİZ..

”

KÜLTÜR VE TURİZMDE **KÖKLÜ BİR DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM BAŞLIYOR**

✦ **Nabi AVCI***

Uluslararası toplum olarak; önyargı, ötekileştirme ve ayrımcılıkların olmadığı daha yaşanabilir bir dünya için barışa, dostluğa, karşılıklı anlayış ve hoşgörüye, birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz meşakkâtli zamanlardan geçiyoruz.

Bütün dünyayı tehdit eden terör, bölgemizde de bütün insanî ölçüleri aşan vahşi eylemlerle gündeme geliyor. Son dönemlerde yoğun terör saldırılarına maruz kalan ülkemiz de, maksatlı oluşumlar tarafından özellikle güvensiz gösterilmeye çalışılıyor.

Hâlbûki terör 'global' bir olgu; yani sadece Türkiye'de olup biten bir şey değil. Terörden bütün dünya mustarip. Almanya'da da, Fransa'da da, Paris'in göbeğinde de İspanya'da da, Belçika'da da terör saldırıları oluyor. Ancak buralarda vuku bulan olayların yansıtış biçimi ve ölçeği, Türkiye'deki olayların veriliş biçiminden ve ölçeğinden çok farklı olabiliyor.

Sözcüleri turizm alanında, böyle büyük bir sıkıntıyı göğüslediğimiz bu dönemde, Türkiye olarak gerçek potansiyelimizin çok azını değerlendirebildiğimizi anlıyoruz. Bunu en genel anlamda kültür alanı için de söyleyebiliriz. İşte bu nedenle, bütün potansiyelimizi harekete geçirebileceğimiz köklü bir kültür ve turizm politikasıyla, ülkemizi hak ettiği noktalara taşımanın azmi ve gayreti içerisindeyiz.

Söz konusu hamle için başta paydaş Bakanlıklarımızla, YÖK gibi ortak çalışma sahamız olan mühim kurumlarımızla, turizm ve kültür sektörünün temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarıyla, bilim, kültür ve sanat insanlarımızla iş birliği yaparak, birlikte projeler üreterek, sahip olduğumuz büyük potansiyelimizi ortaya çıkarmak istiyoruz. Müze ve öğrenim merkezimize çok önem veriyoruz. Bugüne kadar Bakanlığımız sorumluluğundaki 140 müzenin bakım, onarım ve teşhir tanzim çalışmaları yapıldı, yine aynı

*Kültür ve Turizm Bakanı

dönem içerisinde 56 adet yeni müze ve bağlı birimi ilk defa ziyaretçisi ile buluştu. Bu amaçla Bakanlığımızca hâlen 82 adet müzenin plan, proje, uygulama ve yeniden inşasına yönelik çalışmalarımız ise devam ediyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı 1200 Halk Kütüphanesi mevcut. Kitabın, kültürün ulaşmadığı hiçbir yer bırakmamak için bu kütüphanelerimize destek mahiyetinde Gezici Halk Kütüphaneleri Projesi'ni hayata geçirdik. Kütüphane şeklinde dizayn edilmiş otobüslerimizle kitabı, dolayısıyla kültür ve irfanı memleketimizin dört bir tarafında yediden yetmişe bütün halkımızın istifadesine sunuyoruz. 2016 yılında 15 gezici kütüphanemiz 15 ilimize teslim edildi. 2017 yılı için de 15 gezici kütüphaneyi yine 15 farklı ilimize göndermeyi planlıyoruz.

Bakanlığımıza bağlı Türkiye Yazma Eserler Kurumu, 2012 yılından bu yana devam eden 1001 eser projesi ile 14'ü bu sene olmak üzere 80'e yakın eser yayımladı, 2017 yılında yayımlanmak üzere ise 20 eser projelendirildi. Yayımlanan eserler arasında Osmanlı hat sanatının kurucusu kabul edilen Şeyh Hamdullah'ın, Sultan II. Bayezid'in tilâveti için özel olarak yazdığı ve bugün Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza edilen Mushâf-ı Şerîf'i de bulunmaktadır. Bunun yanında Zemahşerî'nin Keşşâf, Mevlânâ'nın Mesnevî, İbn-i Haldun'un Mukaddimesi gibi birçok mühim eser yayımlandı.

Gençlerimiz için de çok önemli bir projeyi hayata geçirdik. Merkezî Bütçe'den finanse edilen ve takriben 54 milyonluk bir bütçesi olan GENÇDES projesi ile; gençlerimizin kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımını artırmayı, sanatın çeşitli dallarında gençler tarafından veya gençlere yönelik üretilcek eser ve projelerin hayata geçirebilmesini amaçlıyoruz.

Turizmde birkaç ülkeye bağlı ve genelde deniz, kum, güneş turizmine hapsolmuş pazarın diğer turizm türleriyle genişletmek için çok ciddi çalışmalar yapıyoruz; zira Türkiye bütün turizm türleri açısından mümbit bir ülke; sağlık, eğitim, macera, tarih turizmi, dinî miras alanlarına yönelik turizm, kış turizmi, gastronomi turizmi gibi birçok turizm alanında dünyanın önde giden destinasyonlarından biri olmayı çoktan hak etmiş bir ülke... Bu

alanlardaki gerçek potansiyelimizi ortaya çıkarmak için sektör temsilcileri ve alan uzmanları ile sürekli istişare hâlindeyiz.

Son birkaç ay içerisinde iki Bakanlığımız ile iki önemli protokole imza attık: Millî Eğitim Bakanlığı ile yaptığımız protokol ile öğretmen ve öğrencilerimize, müzelerimizin, kültür merkezlerimizin kapılarını açtık. Artık öğretmen ve öğrencilerimiz müze ve kültür merkezlerimizi bir eğitim mekânı olarak kullanabilecek, bu mekânlarda her türlü kültürel ve sanatsal etkinlik düzenleyebilecek, çok zengin kültürel kaynaklara ve kültürel imkânlarla daha kolay ulaşabilecekler. Böylece öğrencilerimiz kültür, sanat ve edebiyat alanlarında birikim ve tecrübeleri daha ileri noktalara taşıyabilecekler. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerimiz için uygulanan indirimli müze kart uygulamasından akademisyenlerimizin de faydalanmasının önünü açtık.

Gençlik ve Spor Bakanlığımız ile yaptığımız protokol ile de ülkemizin kış turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması ve kış turizm merkezlerinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmasına zemin hazırladık.

Dünya genelinde turizm sektörünün talep ve ihtiyaçları ile siyasî, içtimaî, iktisadî, kültürel ve teknolojik alanlardaki konseptlerin değişmesi ve gelişmesi neticesinde; çevreye duyarlı, dünya gerçekleri ile uyumlu, sektörün taleplerini cevaplandırabilecek, sürdürülebilir turizm politikalarının tartışılması, geleceğe yönelik öngörü ve politikaların değerlendirilebilmesi için görüş ve önerilerin paylaşılması amacıyla bir Turizm Şûrası toplama kararı aldık.

27 yıldır yapılmayan Kültür Şûrası'nı da 10 Martta gerçekleştirmeyi plânlıyoruz. Böylece millî kültürümüzle ilgili görüşleri derlemek, tartışmak; kültür varlıklarımızı koruma, geliştirme, tanıtmada alanlarında yapılacak önerileri tespit etmek, bilim, kültür ve sanat insanlarımızın kültür politikası hakkındaki görüşlerini almak için çok mühim bir toplantı düzenleyeceğiz. Böylece Sayın Cumhurbaşkanımızın da işaret ettiği kalıcı bir kültür ve sanat politika çerçevesi ve eylem plânı geliştirilmesi konusunda önemli bir toplantıyı gerçekleştirmiş olacağız.

UNESCO VE UNITWIN AĞLARI/ UNESCO KÜRSÜLERİ PROGRAMI

✎ Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ*

1945 yılında kurulan ve 1946 yılında Kuruluş Sözleşmesi yürürlüğe giren UNESCO, iki Dünya Savaşının acı deneyimlerinden sonra insanlığın barış ve diyalog ihtiyacının ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Kuruluş sloganı “barışın savunma siperlerini insanların dimağlarında kurmak” olan UNESCO, eğitimle cehaletin ve yoksulluğun giderileceği, refah seviyesi yükselen ve eğitilmiş olan kişilerin diyaloga açık olacağı, diyalogun barış kanallarını güçlendireceği ve böylece sürdürülebilir barışın sağlanacağı inancıyla çalışmalarını başlatmış ve günümüze kadar sürdürmüştür.

Kuruluşundan sonra bünyesine pek çok konuyu alan UNESCO, çalışmalarını “sektör” adını verdiği beş alanda yürütmektedir: Eğitim, Doğa Bilimleri, Sosyal ve Beşerî Bilimler, Kültür ve Bilgi ve İletişim. Bu beş sektörün altında yer alan pek çok program bulunmaktadır.

Bu Programlardan biri, Eğitim Sektörü içinde yer alan UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Programıdır. Program her ne kadar idari bakımdan Eğitim Sektörü içinde yer alsada UNESCO’nun çalışma alanlarını oluşturan her sektörde UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri kurulabil-

mektedir. 1992 yılındaki UNESCO Genel Konferansının 26. Oturumunda alınan kararla oluşturulan UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Programı, üniversitelerarası işbirliğinin ve iletişim ağlarının oluşturulmasını teşvik ederek bilginin tabana yayılmasını hedeflemiştir.

UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsülerinin, akademi, sivil toplum, yerel topluluklar, araştırmacı ve karar vericiler arasındaki bağlantıyı bir anlamda bilimsel sivil toplum kuruluşu gibi görev üstlenerek yerine getirmesi ve UNESCO’nun amaç, ilke ve ideallerini üniversitelerarası

*UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı

İşbirliği yoluyla daha güçlü ve entelektüel bir düzeyde harekete geçirmesi beklenmektedir.

Kuruluşundan bu güne, UNESCO Üyesi Devletlerin Üniversiteleri ve bilim insanları arasında büyük bir ilgi uyandıran Program, toplumlarının kalkınmasına katkı sağlamak ve sorunların çözümüne işaret etmek amacıyla yönelik olarak UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri bulunan Üniversitelerin işbirliği imkânlarını güçlendirmekte, birlikte çalışma fırsatları yaratmaktadır.

Program, eğitim alanında nitelikli ve herkes için eğitimi, doğa bilimlerinde doğanın korunması ve biyolojik çeşitliliği, sosyal ve beşeri bilimlerde bilginin insan odaklı kullanımı, kültürde kültürel mirasın korunması ve kültürel çeşitliliği, bilgi ve iletişimde bilginin erişilebilirliğini ve herkes için iletişimi desteklerken yönetimde karar alma süreçlerini bilgi yoluyla oluşturma, yeni öğrenim girişimleri tasarlama araştırmaya yenilik getirme ve mev-

cut üniversite programlarını zenginleştirme konularında Üniversite-UNESCO işbirliği yönünden yararlı sonuçlar üretmiştir. Diğer yandan UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri, uzman ve yetişmiş insan kapasitesi bulunmayan alanlarda bilginin transferine ve kolay paylaşımına katkı sağlamakta özellikle bölgeler arası dengesizliklerde bu açıdan önemli roller üstlenmektedir. Bu yaklaşım, gelişmiş Kuzey ülkeleriyle gelişmekte olan Güney ülkeleri arasında işbirliğinin oluşturulmasına, sürdürülmesine ve güçlenmesine de katkı sağlamaktadır.

UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsülerini Kimler Kurabilirler?

Programım 1992 yılında belirlenen ve uygulamalarla zaman içinde gelişen kuralları gereğince UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri, Üniversiteler, Yükseköğretim Kuruluşları ve Yükseköğretim sistemi içindeki diğer araştırma kurumları tarafından kurulabilir.

UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Nasıl Kurulur?

Yukarıda adları sayılan Yükseköğretim Kurumları, Program kuralları gereği dört yıllık bir süre için UNITWIN Ağı/UNESCO Kürsüsü kurmak için UNESCO'ya başvurabilir. Kurulacak olan UNITWIN Ağı/UNESCO Kürsüsü dosyası, Akademik Başkan olarak Kürsü sahibini, UNESCO Kürsüsünün etkinlikleri ile bağlantılı olan eğitim ve araştırmacılarından oluşan bir çalışma ekibini, UNESCO Kürsüsü altında lisansüstü eğitimine devam eden ya da üst düzey eğitim ve araştırma yapan ev sahibi ülkeden ve diğer ülkelerden öğrenci ve araştırmacıları gibi temel konuları net bir şekilde ortaya koymalıdır.

“

UNESCO Kürsüsü, UNESCO'nun yetki ve çalışma alanlarında bulunan belirli bir konuda mevcut olan bir öğretim/araştırma programını güçlendirerek ve programa uluslararası bir boyut kazandırılarak Üniversitenin ilgili bölümü/merkezi/programı içinde geliştirilebilir. Anlaşma UNESCO Genel Direktörü ve Üniversitelerin Rektörü ya da Başkanı arasında yapılmaktadır.

”

UNESCO, Kürsü kurma önerisi hazırlanmasında çok taraflı ilişkileri teşvik etmektedir: Ulusal düzeydeki gruplar, üniversiteler, UNESCO Ofisi ve UNESCO Millî Komisyonları bu ilişkilerin temel paydaşları olarak belirlenmiştir. Bu durumda, öneri Üniversite tarafından işbirliği sürecinin kanıtı yani toplantı raporları, UNESCO Ofisi ve ilgili UNESCO Millî Komisyonu tarafından ayrı ayrı imzalanmış üst yazıyla UNESCO Genel Direktörlüğüne gönderilebilir.

Kürsü talepleri, UNESCO Millî Komisyonu tarafından verilen destek mektubu ve kurumsal ve finansal ortaklarının destekleyici belgeleriyle birlikte gönderilmelidir. Belirlenmiş takvime göre önerilerin son gönderim tarihi her yılın 30 Nisan günüdür. Bu tarihten sonra gönderilen projeler bir sonraki yıl için dikkate alınır. Önerilerin değerlendirilmesi ve onaylanması süreci, UNESCO proje önerisini almaz başlamaktadır. Proje önerisinin değerlendirilme süreci tamamlandığında, Yükseköğretim Bölümü sonucu kuruma bildirmektedir. Eğer UNESCO projeyi olumlu değerlendirirse, gerekli anlaşma UNESCO Genel Direktörü ve ev sahibi kurumun temsilcisi (rektör, başkan) tarafından mutabakatla hazırlanır ve imzalanır. Finansman kaynağı da anlaşmayı imzalamalıdır. Ev sahibi ülke tarafından imzalanan anlaşma, UNESCO Genel Direktörünün imzasından itibaren 60 gün içerisinde UNESCO'ya ulaşmalıdır. (UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri kuruluş süreci ve şartları hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız: <http://www.unesco.org.tr/?page=15:243:1:turkce>)

UNESCO Türkiye Millî Komisyonunda UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Programı

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu tarafından UNESCO ile üniversiteler arasındaki işbirliğini güçlendirmek; UNESCO farkındalığının bilim çevrelerinde artırılmasını ve üniversitelerde UNESCO Kürsülerinin kurulmasını teşvik etmek için son dönemde bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışma kapsamında, öncelikle Kürsü kurmaya yönelik tüm bilgi ve belgeler, Türkçeye çevrilerek UTMK internet sayfasında yayınlanmıştır. Daha fazla farkındalık yaratmak üzere, Yükseköğretim Kurulu ile yazışmalar yapılmış, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının üniversitelerde UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri kuruluş çalışmalarını teşvik edici çalışmalar yapması sağlanmış; Konferanslar verilmiş; Fakültelerle ve Kürsü kurma düşüncesi olan birimlerle doğrudan bağlantı kurularak bilgilendirme yapılmış; Kürsü kurma talebinde bulunan tüm üniversitelere UTMK tarafından danışmanlık hizmeti sağlanmıştır. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, “UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Programı” konusunda ulusal düzeyde farkındalığın ve programın görünürlüğünün artırılması;

programın Türkiye'deki durumunun ve geleceğinin tartışılması; UNESCO Türkiye Millî Komisyonu ile Türkiye'deki UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Programında yer alan üniversiteler arasında daha etkin ve güçlü bir etkileşimin sağlanması ve işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlarıyla Türkiye'de "UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri UNESCO Kürsüleri" konusunda ilk kez 17 Nisan 2015 tarihinde "UNESCO'nun Kuruluşunun 70. Yılında UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Temsilcileri İstişare Toplantısı" adıyla bir toplantı düzenlemiştir. Toplantıya Türkiye'de bulunan UNITWIN Ağı ve UNESCO Kürsüsü başkanları ve mensupları, UTMK Yönetim Kurulu Üyeleri, daha önce UNESCO Kürsüsü kurma talebinde bulunan Üniversitelerin temsilcileri ve Bakanlık temsilcileri katılmıştır.

22 Nisan 2016 tarihindeyse, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, 2015 yılında ilki düzenlenen "UNESCO'nun 70. Yılında UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri Temsilcileri İstişare Toplantısı"nın Sonuç Bildirisinde ifade edilen hususlar doğrultusunda bir değerlendirme yapılması; Programın Türkiye'deki durumunun ve geleceğinin tartışılması; hâlihazırda Türkiye'de bulunan Kürsülerin çalışmalarını ve deneyimlerini paylaşması; UNESCO Türkiye Millî Komisyonuna başvurarak Kürsü kurma girişiminde bulunan üniversitelerin mevcut Kürsülerin deneyimlerinden yararlanmak üzere katılımının sağlanması ve mevcut Kürsüler, aday Kürsüler ile UNESCO Türkiye Millî Komisyonu arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlarıyla, Ankara'da "UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri 2. İstişare Toplantısı"nı gerçekleştirmiştir. Toplantıya, Türkiye'de bulunan UNITWIN Ağı ve UNESCO Kürsüsü Başkanları ve mensuplarının yanı sıra deneyim paylaşımı amacıyla Belçika ve Portekiz'den de iki Kürsü başkanı davet edilmiştir. Son olarak 3-4 Kasım 2016 tarihlerinde Antalya'da yapılan "UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Büyük Buluşması"na Türkiye'de kurulan UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri de davet edilerek işbirliği ve yardımlaşma imkânlarının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Toplantının açılışında konuşan YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç da konuşmasında Türk üniversitelerinin uluslararası toplumla ve UNESCO çalışmalarıyla daha fazla entegrasyonunu

sağlamak amacıyla Üniversitelerdeki mevcut UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri her açıdan desteklemeye, yenilerinin açılmasını teşvik etmeye devam edeceklerini ifade etmiştir.

Türkiye'de Mevcut UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri

Son kabul ve kararlar doğrultusunda Aralık 2016 itibarıyla, dünyada 730 UNESCO Kürsüsü ve 50 UNITWIN Ağı bulunmakta olup bunlardan sadece on biri Türkiye'de bulunmaktadır. Son dönemlerde kurulan yeni üniversitelerle birlikte sayıca önemli bir yükseköğretim kurumuna kavuşan Türkiye'nin UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri bakımından gelişmiş ülkelere göre az olan Kürsü sayısını UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, Üniversiteler ve Yükseköğretim Kurulu destekleriyle artırması hedeflenmektedir. Türkiye'de kurulmuş ve kurulma kararı alınmış UNITWIN Ağları/UNESCO Kürsüleri:

1. Gazi Üniversitesi Örgün ve Yaygın Eğitimde Somut Olmayan Kültürel Miras Kürsüsü (2016)
2. İstanbul Aydın Üniversitesi Sürdürülebilir Barış için Eğitim Kürsüsü (2016)
3. Yaşar Üniversitesi Uluslararası Göç Kürsüsü (2016)
4. Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Sürdürülebilir Kalkınma Kürsüsü (2015)
5. Giresun Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi ve Kadının Güçlendirilmesi Kürsüsü (2015)
6. Kadir Has Üniversitesi Dünya Miras Alanlarının Yönetimi ve Tanıtımı Kürsüsü (2015)
7. İstanbul Aydın Üniversitesi UNESCO Kültürel Diplomasi Kürsüsü ve Batı Araştırmaları Merkezi (2014)
8. Selçuk Üniversitesi Sualtı Arkeolojisi UNITWIN Ağı (2012)
9. Maltepe Üniversitesi Felsefe ve İnsan Hakları Kürsüsü (2009)
10. Galatasaray Üniversitesi Bilgisayar Destekli Üretim Mühendisliği Kürsüsü (1997)
11. Boğaziçi Üniversitesi Mekatronik Mühendisliği Kürsüsü (1993)

TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ İÇİN BİR ARKA PLAN OKUMASI*

✍ Gönül Paçacı**

Osmanlı İmparatorluğu, 19.yy'ın ikinci yarısından itibaren Avrupa'da başlayan milliyetçi akımların yansımalarıyla ve imparatorlukların dünya coğrafyası üzerinde, değişmeye başlaması gibi genel etkenlerin yanı sıra; bilim ve teknolojide daha fazla güç ve söz sahibi olan, toplumsal modelini Fransız İhtilali'nin ve aydınlanma sürecinin dinamiklerine ayarlayan batı dünyasının sanat değerlerine de açılmaya başlamıştı. Osmanlı'da hakim merkezî kültürün geleneksel şehir müziği, bir üst-kültür yapısı olarak kendi kuralları ve şifahî özelliğiyle, toplumun farklı katmanlarına uyan formatlarda, zengin bir kültür varlığı olarak mevcudiyetini korumaktaydı. Aslında bu müziğin, imparatorluğun yapısı gereği içerdiği çevre kültürlerini, din ve etnisite farklarını ikinci plana alan kapsayıcı yapısının; 19.yy'ın ilk çeyreğinden itibaren seçkin bir alternatifle karşılaştığını biliyoruz. III.Selim ve II.Mahmut dönemlerine tarihlenen ama daha net söylemek gerekirse Mehterhane'nin yerine batı tipi müzik icra etmek üzere yapılandırılan Muzika-ı Humâyûn'un, resmi tercih olarak payitahta girmesi. "Nizam-ı Cedid", "Vak'a-i Hayriyye" gibi, Osmanlı'nın yerleşik kurumlarının genetiğiyle oynayan ve toplumsal yaşamı adım adım farklılaştıracak olan yenileşme sürecinin müzikteki etkileri birçok yazıda etraflıca ele alınmıştır. Biz burada sonuca yani değişmiş olana değil, "asıl"a odaklanmak istiyoruz.

Osmanlı mûsikîsinin anlaşılmasında ve anlatılmasında çağrışımların yakalanması için geleneğin tanınması, bilinmesi zorunludur. Daha açık bir ifadeyle, "eski mûsikî" söz konusu olduğunda, eski kültürün tanınması, onu ya-

pan estetik değerlere aşına olunması gerekir. Yenileşme, batılılaşma, adına ne dersek diyelim, bu değerler manzumesinin tedricen çözülmesine yol açmış, birlikte yürüme yolları aranmak yerine kendi değerlerini terk etmek yolu tercih edilmiştir.

"Talim ve icra"nın neredeyse aynı anda cereyan ettiği Osmanlı müziği usta-çırak, hoca-talebe ilişkisi içinde aktarılmaktaydı; toplu fasıllarda da genel bir uygulama ve zevk bütünlüğü halinde toplam bir kültürel iklim oluşmuştu, her paylaşım ortamının kendi koşulları içinde. Cumhuriyete gelinceye kadar müzik eğitim ve uygulamasının yapıldığı sivil yapılar, meşkhaneler, mûsikî cemiyetleri ve özellikle Mevlevihaneler, hayatta olan usta bestekâr ve müzik adamlarının da halka halka yayılan etkileriyle önemli yer tutuyordu. Batıdan gelen müzik dilinin beraberinde getirdiği yeni değerler, tüm kurumlarıyla yaşamakta olan yerli müziğin üzerinde ciddi değişimler yaratmaya başlamıştı. Makam terkipleri, usûl bölümleri ve vurgular değişmeye başlamış, beste biçimleri (formlar) küçülerek daha serbest ve kısa soluklu örnekler tercih edilir olmuştu. Sözel niteliğini sürdürmeye çalışan, kendi düşünce ve ses sistemini muhafazada direnen geleneksel müzik, metod ve notaya geçme evrelerine çoktan girmiş olan Batı müziği karşısında biraz da savunmasız diyebileceğimiz bir haldeydi bugünden bakınca. İki ayrı müzik dili karşılaşmış, bazen açık bazen kapalı gerginlikler yaşanmış, ama denilebilir ki, bu süreç içinde bu ikilik birbirini yok sayma noktasına gelmemişti.

*Sistemin içinden yetişip, dışından bakmaya gayret eden bir "okullu gelenekçi icracı" olarak yazdığımız satırlar, feyz alma şansını yakaladığımız son devrin önemli usta hocalarına rahmete vesile olsun.

**İstanbul Üniversitesi Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMAR Müdürü)

II. Meşrutiyet ve I. Dünya Savaşı şartlarında kurulan Dâr-ru'l-Bedâyî ve Dâr-ru'l-Elhân, temelde bu ikili ortam içinde deyim yerindeyse yerli müziği gözetmek amacını güden kurumlardır. Hatta bu kurumların amacını, bugün sevilen deyimle bir "sentez" çabası olarak okumak da mümkündür. 1916'da yayınlanan "Mûsikî Encümeni ve Dâr-ru'l-Elhân Talimatnamesi" incelendiğinde "...mûsikî sanatının mekâtibte ilmî bir surette talim ve tedrisi için (edvar) tabir edilen ve eski mûsikî kitaplarında muharrer bulunan ahkâm ve kavaidi cem' ve telfik ile nazariyat şeklinde talim ve usûl-ı tegannînin kavaid-i ikâiyye dairesinde icra olunması esbâbının istihsâli.." şeklinde tarif edilen koruma ve geliştirme amaçlı maddelerin yoğunlukta olduğu göze çarpar. Dönemin önemli bestekârları, hocaları, icracıları ve mûsikîye yakın ilgi duyan devlet adamları, kurumu ciddiyetle sahiplenmiş ve zor koşullarda mümkün olduğunca yaşatmaya çalışmışlardır.

Artık 20. Yüzyıl'ın başlarında notaya yazılma konusunda eski direncini kaybetmiş olan klasik müziğin ses sistemi ve terminolojisi üzerinde, Rauf Yekta Bey, Dr. Suphi (Ezgi) Bey ve Saadettin (Arel) Bey gibi önemli müzik adamları tarafından ciddi çalışmalar yapılmakta idi.

Batı notasını benimsetmek ve uygulamada kullanmak yolundaki "resmî" denilebilecek tercih, genel olarak bakıldığında dengeyi klasik Türk müziği aleyhine bozmuştu. O zaman dilimine ait bazı yayınlarda, geleneksel mûsikî dilini Batı müziğinin diline uyarlama çabasının izleri -ve çoğunlukla çatışması- rahatlıkla izlenebilir. Hafızanın işlevi değişmekte, müzikle kağıt üzerinden ilişki kurulmakta, müzikteki bu çevrim çabası, aynı zamanda bir zihinsel değişim yaratmaktaydı. Bir taraftan gereksiz bir enerji kaybı olarak görülebilecek olan bu durum, bir taraftan da sorumluluk sahibi müzikçilerde kötümserliği enerjiye dönüştüren bir işlev görüyordu. Zaten sözlü gelenekler geçmiş değerlerine olan bağlılığı, büyük oranda, biraz gerçek payı da bulunan bir "eskiye özlem" ve "bugünün değerlerinin yozlaştığı" söylemi üzerine kurular. İbn-ül Emin Mahmut Kemal Bey'in, Hoş Sada – Son Asır Türk Mûsikîşinasları adlı özgün ve renkli biyografi kitabının hemen girişinde İbn-i Haldun'un Mukaddime'sine gönderme yapması; Osmanlının son devresini bizzat yaşayan ve Tanpınar'ın deyiimiyle "zamanından çözülmüş

olan" bu son kalem efendisinin zihin dünyasını düşündürümüşde, son derece olağandır.

Osmanlı müziği iç bağlantıları edebiyatla paralel giden yani dil (melodi) - vezin (usûl) ilişkisi üzerine kurulu sözel bir geleneğin ürünüdür. Temelinde kolektif hafıza ve yapı unsuru olarak çağrışımın yattığı bu tecrübevî alan, zengin muhayyilesi ve yeteneği olan icracı ve bestekârlar eliyle geliştirilmiş ve nakledilmiştir. Toplumda karşılığını bulmak, pek tabii ki yaşanan dönemin kendine özgü şartlarını yansıtmak ve hattâ coğrafyanın etkilerine bigâne kalmamak yani zamana ve mekâna uygun olmak gibi temel özellikleri taşıyan eserler, klasikleşerek kendi kurallarını yaratmış, nesiller boyunca dinleyiciye ulaşabilmişlerdir. Bir tek Dede Efendi örneğinde bile tüm bu arka plan detaylarını görebiliriz: Hızlıca gözden geçirirsek, Rumelili göçmen bir ailenin çocuğu olması hasebiyle köçekçe, türkû gibi folklorik formlarda eserler vermiş olması; Mevlevîliğe intisâbı dolayısı ile âyin, ilâhi gibi dinî mûsikî örnekleri bestelemesi; III. Selim'in döneminde Osmanlı sarayına alınarak sermüezziniğe, enderûnda hocalığa ve padişâhın musahipliğine yükselmiş olmasının etkisiyle kâr, beste, ağır ve yürük semâî gibi klasik eserlerden önemli sayıda bestelemiş olması; batı tesirini yansıtan semâî-vals usulünde küçük şarkılar ve adı üstünde "kâr-ı nev" gibi modern eserler denemesi,

Tanburi Cemil Bey

önemli bir müzik adamının şahsiyetinde istediğimiz ren-
gi bulabileceğimizin isbatıdır. On yaşlarında ilahicibaşı
olan, unutulmuş olan bir bestenin meyanını onarmak için
yaptığı bir beste denemesiyle hocası Uncuzade'ye bir
meşk sırasında, eserin aslını hatırlatan bu dâhî bestekâr
klasikden moderne, eskiden yeniye, gelenekten gelece-
ğe... ne dersek diyelim her türlü kategoriye örnek verebi-
leceğimiz bir ekoldür.

Dede Efendi'den bir asır sonra doğmuş ulan Tanbûrî
Cemil Bey de geleneğin içinden gelen ama yenilikçi bir
sazendedir. Müzik tarihimizin, icra yeteneği ve geleneğe
hükmedişi ile sınırları zorlayan bu virtüöz sazandesinden
geriye önemli plâk icraları, taksim ve besteleri ve çalış-
tekniklerini geri dönülmez biçimde değiştirdiği tanbur, ke-
mençe kayıtları kalmıştır. Bir müzik teori kitabı da yaz-
mış olan Tanbûrî Cemil Bey, Tanzimat İstanbul'unun çok
renkli yapısını yansıtan bir ayna gibidir. Kendisinin, birinci
dünya savaşının hemen öncesinde kurulan ve içinde mü-
zik bölümü de bulunan Dârülbeytî'de hoca olduğu da
bilinmektedir. Döneminde tanbur tavrında yaptığı yenilik
için eleştirilen Cemil Bey'in, 1913'te Cenevre'ye giderken
vedalaştığı talebesi Refik (Fersan) Bey'e, mutlaka sazını
da yanında götürmesini, her gün çalışmasını ve yalnız
sazıyla meşgul olup oradaki konservatuara kat'iyen gir-
memesini tembihlemesi de dikkatle not edilmesi gere-
ken bir durumdur.

Cumhuriyet'in ilan edildiği yıllarda yerli mûsikînin mev-
cut kaynaklarının, özel meşkhane ve cemiyetlerde de-
vam ettirilen mûsikî faaliyetleriyle, giderek artan basılı
müzik yayınları, metod ve nazariyat kitaplarıyla ve çok
rağbet gören taş plâk kayıtları yoluyla varlığını koruma-
ya ve 1924'teki tevhit-i tedrisât kanunuyla başlayan yeni
düzenlemelerin getirdiği şartlara direnmeye çalışmak-
ta olduğu söylenebilir. 1925'te tekkelerin ve bu ortam-
larda yaşayan müzik kanallarının kapatılmış olmasının,
1926'daki Türk müziği eğitim yasağının, ülkede gelişen
Türk müziği karşıtı zihniyetin ve en son 30'ların başında
radyo yayınlarından bir süre Türk müziğinin kaldırılma-
sının, mûsikî açısından olumsuz koşullar yarattığı görül-
mektedir.

Dede Efendi

O devirde ülkemizdeki tek konservatuarda, üstelik Türk
müziğinin eğitimi ve korunması için kurulmuş olan bu
kurumda "Alaturka mûsikî" eğitiminin yasaklanması üze-
rine, 1 Teşrin-i evvel 1926 tarihli Vakıf gazetesinde Rauf
Yekta Bey, "Mûsikîmizin tedrisi kaldırılabilir mi?" diye
sormaktadır. Dârü'l-Elhân için halk müziği derleme ge-
zisinden dönmüş, okulda Türk müziği eğitiminin kaldı-
rıldığını öğrenmiş ve alelacele gazetede şaşkınlığını şu
benzetme ile ifade etmiştir: "...Seyahatimizden avdet et-
tiğimizde şehrimiz matbuatını şiddetli ve aynı zamanda
haklı bir tenkit ve şikayet velvelesi içinde buldum; gaze-
teler 'Türk mûsikîsi ilga edilemez!' diye feryad ediyorlar-
dı. Başka memleketlerde olsa bu sözden vehleten kimse
bir şey anlayamaz. Öyle ya! Bir milletin mûsikîsi resmî bir
encümenin kararıyla nasıl ilga olunabilir?"

Müzik biliminin gerçek ölçütlerine işaret eden Rauf Yek-
ta Bey eleştiri ve itirazlarını sürdürürken, gazetelerde
"millî mûsikîmiz ne olacak?" temelli anketler, soruştur-
malar yayınlanmakta; II. Meşrutiyet döneminde büyük
umutlarla ve üstadlardan kalmış olan değerli klasiklerin
kaydedilmesini sağlayarak yerli mûsikîyi yozlaşmaktan
korumak amacıyla kurulmuş olan Dârü'l-Elhân üzerinden
bir alaturka-alafranga savaşı başlatılmaktadır.

Rauf Yekta Bey gibi ömrünü Türk mûsikîsinin ilmî yönüne ve doğru anlatılabilmesine adanmış sorumlu bir müzik adamının 1926 yılının Aralık ayında Mısır'da bulunan Kahire Doğu Müzikleri Araştırmaları Enstitüsü'ne yaptığı hocalık başvurusu, bu günden bakınca ne kadar çaresiz kaldığının da açık delilidir.

1923 başlarında Millî Mecmua'da "Garp Mûsikîsinde Şark Nağmeleri" başlıklı yazısında Türkiye'de Batı müziğinin kökenlerine kafa yorup, yerli unsurları tespit edebilecek düzeyde bir bilgi üretimi içermesi cihetiyle dikkat çeken Musa Süreyya Bey'in, o yıl yeniden yapılandırılarak bünyesine Batı müziği dersleri eklenen Dârülelhan'a müdür olduğunu biliyoruz. Yazıda şark melodilerinin Avrupa'ya nakli Venedik-Osmanlı ticaretine dayandırılmakta, 18. yüzyılın meşhur operalarındaki yeniçeri tasvirlerine ve opera sahnesinde yeniçeri müziğinin kullanımına dikkat çekilmektedir. Musa Süreyya Bey'in metninde kurulan garp bestesi - şark ruhu ikilemesi dikkat çekicidir; Batıda sahnelenen muhtelif operalardaki doğulu karakterlerin mevcudiyetinden bahisle, yerlilik-yabancılaşma teması üzerine Carmen Operası'nı örnek vererek şöyle bir sonuca ulaşmıştır: "Karmen'in mûsikîsi de memleket halkımızın kulaklarına munis gelir".

Ayrıca, Batı müziğindeki Arap etkisini İspanyol ve İskandinav bestekârları üzerinden tafsilatlandıran Musa Süreyya, yaygın olan bakışın aksine açıkça oksidental bir yaklaşımla şunları da yazmıştır:

"Garp mûsikîşînaslarının bu eserleri tahlil edildiği zaman Şark mûsikîsinin muhtelif şekil ve suretlerde isti'mal olduğu anlaşılır. Bestekârlar, mûsikîmizden mahdud nağmeler alarak bunlardan bir (tema) teşkil etmişler ve bu temayı kompozisyonda mevzu-i kaide ve kanunlara tev-kifan tevsi' ederek arzu ettikleri şekillerde besteler vücud getirmişlerdir. Bestelerdeki fikir esası şark mûsikîsine ait olduğundan tevsi edilmiş olan eserlerde de Şark ruhu bulunmaktadır."

"Avrupa mûsikîsi artık aksa-yı tekâmüle vasil olmuştur. Modern armoninin doğurduğu major ve minör makamları ölûme mahkûmdur. Nihayetsiz tenevvü'e malik olup yalnız armoni tatbiki iktiza eden Şark makamâtına teveccüh etmek zamanı hulûl etmiştir."

Şimdi sormaya hakkımız yok mudur, 1923 başlarında bu hükümleri verebilen Musa Süreyya Bey, müdürü olduğu Dârülelhan'da, 1926'da Türk müziği eğitime getirilen yasağa, "kat'iyyen tedris ve talim edilmemesi" kararına nasıl razı gelmiştir? Donanımlı bir müzik adamı, üstelik kendisi de klasik tarzda şarkılar bestelemiş olan bir bestekâr için çelişkili ve ağır bir durum.

Saadettin Arel ve Dr. Suphi Ezgi, Türk mûsikîsi eğitiminin yasak olduğu yıllardaki ilmî çabaları ve gayretleriyle anılması gereken isimlerin başında gelirler. Onların gayretleriyle, bugün sürdürülen notalama, ses sistemi ve nazârî yaklaşıma geçilmiştir. Bununla birlikte, Türk müziği eğitimi yaygınlaşmamış, uzun yıllar İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın köklü ancak çok kısıtlı çevresinde sınırlı kalmıştır.

Bu arada 1943'te Saadettin Arel'in geniş yetkilerle ve beş yıllık bir sözleşme ile Konservatuar Reisliğine atandığı dönemde, eğitim programına Türk mûsikîsi eklenir. Ancak Belediye Konservatuvarı yüksek öğretim kurumu değildir; 1986 yılında İstanbul Üniversitesi'ne devredildikten sonra da, aslında mûsikîmizin gelişim çizgisi içinde ve ülkenin kültür-sanat yaşamında belirleyici bir yere sahip olan Türk Mûsikîsi bölümü, yarı zamanlı olarak yapılandırılmış ve maalesef diğer bölümlere tanınan lisans ve lisansüstü eğitim hakkı bu bölüme tanınmamıştır.

1975'te Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nın kurulması aradaki boşluk döneminde bir onarım fonksiyonu görse de, gelenek kesintiye uğramıştır bir kez.

2011 yılı itibarı ile İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nce, 1926'da verilmiş olan yasaklama kararının bir nevi devamı olan Türk müziği lisans programının bulunmaması ayıbını ortadan kaldıran tarihî nitelikte kararlar alınarak, Üniversite'nin çatısı altında Darülelhan'ın mirasına yakışır biçimde bir model oluşturmanın yolu açılmış ve Türk mûsikîsinin "uygulama, icra, eğitim" boyutlarının akademik seviyede yer bulmasına imkân sağlanmıştır. 23 Ocak 2012'de kurulan İ.Ü. Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMAR), Osmanlı müzik tarihi eser birikimini bilimsel kriterlerle incelemek, tasnif etmek ve oluşturulan koleksiyonu daha kolay erişilir hale getirmek

amacıyla yayınlar yapmaya başlamıştır. Böylece kurumun geçmişinde mevcut olan ve ülkemizin kültür tarihi için son derece önem arz eden bu yayıncılık faaliyeti, günümüz koşullarında yeniden başlatılarak kurumsal devamlılık temin edilmiş olmaktadır. Bu bağlamda OMAR'ın Türk Müsıkisi Tasnif ve Tesbit Heyeti'nin çalışmalarını sürdüreceğini söylemek mümkün görünmektedir.

Ayrıca yakın dönem müzik tarihimizin en önemli müzikolog, eğitimci, bestekâr ve icracılarını bünyesinde toplamış, yetiştirmiş olan Türk Müsıkisi Nazariyatı bölümü de, Konservatuar'ın İstanbul Üniversitesi'ne bağlanışının 25. yılında yeniden yapılandırılarak, Müzikoloji bölümüne bağlı Osmanlı Dönemi Karşılaştırmalı Müzik Lisans Programı açılmıştır. Böylece OMAR'ın yapacağı bilimsel çalışmaların devamlılığı için akademik taban oluşturulmasının yolu açılmış olmaktadır. Halen Konservatuar'ın bünyesinde bulunan ve geçmişte çok değerli şefler ve sanatkârların katılımıyla, müzik tarihimizin önemli bir icra topluluğu olarak zihinlere yerleşmiş olan Türk Müsıkisi İcra Heyeti ise, OMAR'ın çalışmalarının uygulamaya yansıtıldığı bir birim olarak, Türkiye'nin en eski üniversitesinin çatısı altında, köklü bir geleneğin vârisi sıfatıyla faaliyet göstermektedir.

Evet, yanlıştan geç de olsa dönülmüştür ama sorunlu bir arka plan oluşturan bu boşluk döneminin izleri, zaman geçtikçe barizleşen bir fakirleşmeyi getirmiştir. Geleneksel tarzda yetişmiş eski üstadların giderek azalmasının ve hafızayı ikinci plana iten teknolojinin öne geçmesinin bu alanda yarattığı genetik değişim, önümüze zorlu bir eğitim süreci çıkarmıştır.

Bilimsel temelden, araştırmadan ve gelişmeden uzun zaman yoksun kalan Klasik Türk Müziği, Türk toplumunun değişen sosyal yapısıyla giderek ayrı düşmüş; devamı, uzantısı olduğu düşünülen basit örneklerle, farklı sosyo-ekonomik tabanlara hitap eden yan türlerde, sürecin eski klasik yapıyı iyice unutturan etkenlerine dönüşmüşlerdir. Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren geçmişe nazaran sayıları artan Türk Müsıkisi Konservatuarları eliyle yerli müsikiyi öğrenen gençler yetişmiş, çeşitli seslendirme topluluklarının da artmasıyla, günümüzde geniş ölçüde Türk müsıkisi kadroları oluşmuştur.

Disiplinli çalışmak ve geçmiş müzik diline, mirasına ilişkin ne varsa durmadan usanmadan araştırmak; yüksek seviyeli icracıları dinlemek, peşlerinden gitmek. Bu müsikî geleneği bizim milletçe en önemli varlıklarımızdan biri olarak bunu hak ediyor.

Bitirirken bir anakronizma duygusu yaratmayı göze alarak, Yirminci Yüzyıl'ın ilk çeyreğinde yayınlanmış olan okul müzik kitaplarından bir iki örnek vermek ve arka plan okumamızı farklı bir perspektife odaklandırmak istiyoruz:

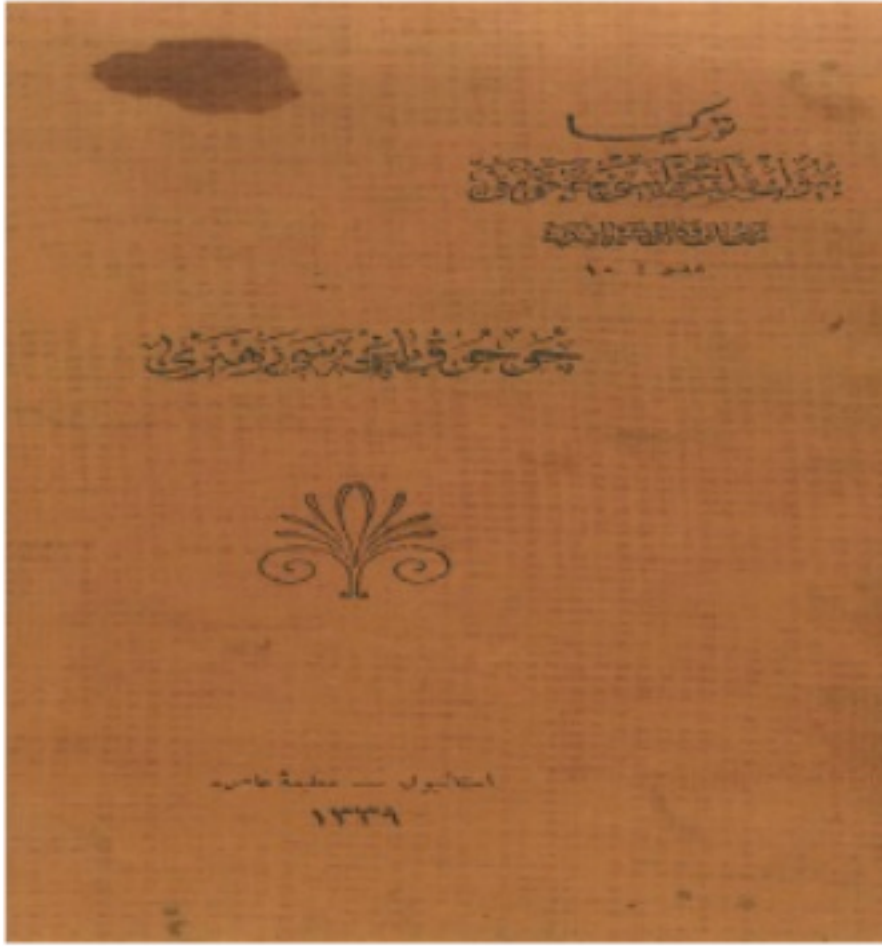

(Resim 3) Mekteb Şarkları

“

1- 1330 (1914) yılında basılmış olan Mekteb Şarkları kitabının başında bestekâr Kâzım (Uz) Bey “Küçük Asker” marşının altına şu notu düşmüştür: “Edîb-i muhterem Tefik Fikret Beyefendi tarafından tanzim buyurularak 1325 tarihinde Dârü’ş-şafaka el-İslâmiye müdürü Ata Beyefendi hazretlerinin emr ü delâletleri üzerine taraf-ı âcizâ-nemden bestelenmiştir” (Bkz. Resim 3).

”

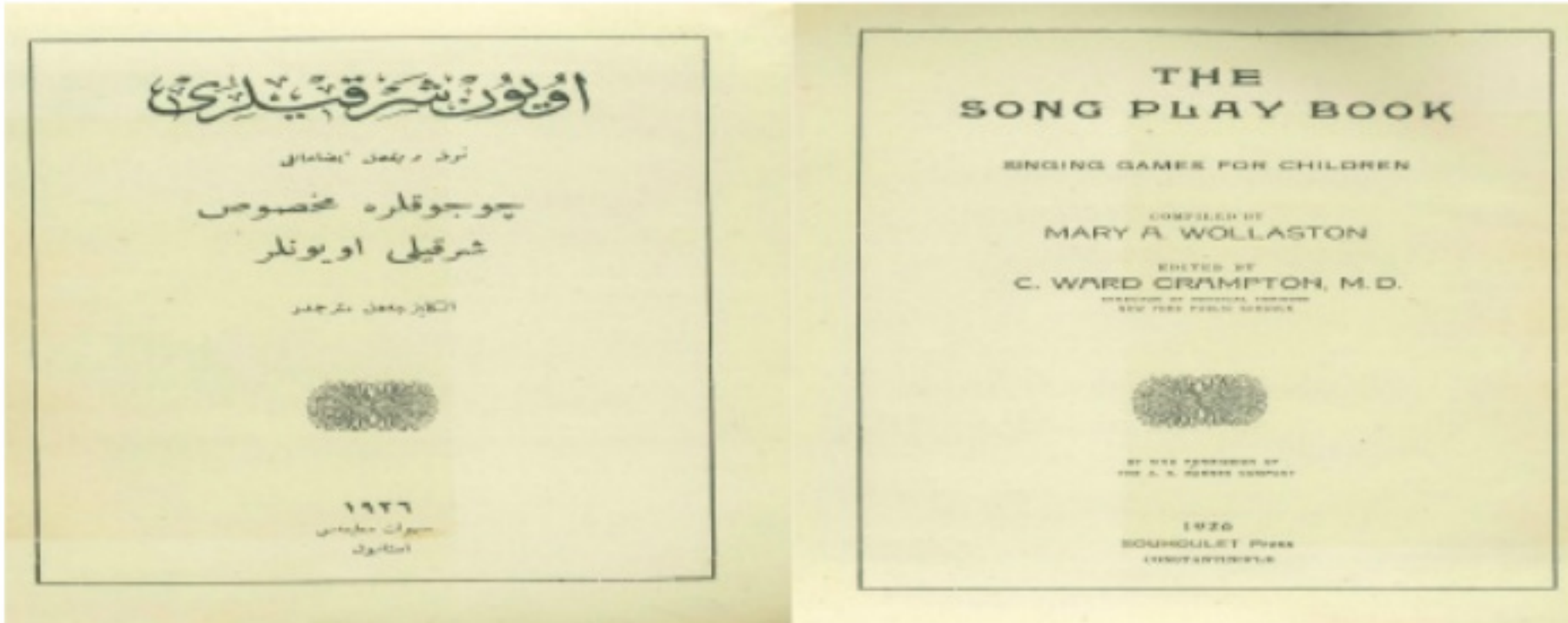

(Resim 4) Maarif Vekaleti Neşriyatından - Çocuk Bağçesi Rehberi

“

2- 1339 (1923) tarihli T.B.M.M. Maarif Vekâleti Neşriyatından Çocuk Bağçesi Rehberi kitabı, önsözünde de belirtildiği üzere Alman eğitimci Froebel'in yöntemiyle, okul öncesi çocuklarının gelişiminin doğada, açık havada yapılacak alıştırmalar, oyunlar ve şarkılarla kolaylaştırılması amacıyla hazırlanmıştır (Bkz. Resim 4).

”

(Resim 5) Nota ve Mufassal İzahatı - Oyun Şarkıları

“

3- 1926 yılında İstanbul'da İngilizce ve eski harfli Türkçe çift dilli basılan The Song Play Book – (Nota ve Mufassal İzahatlı) Oyun Şarkıları kitabının Türkçe önsözünde “Her memleket, irfan hazinesine bir şey ilave edebilecek iktidara mâliktir. Amerika, son senelerinde halk mekteblerinde şarkı derslerinin terakkisi için sarf-ı gayret etmiştir” sözleriyle, bu usûlün çocukları özendireceği inancı belirtilmektedir (Bkz. Resim 5).

”

ARAŞTIRMA ETİĞİ

✍ Prof. Dr. Nermin Ersoy*

İkinci Dünya Savaşı (1945-1946) boyunca Nazi doktorları; bilim uğruna Toplama Kamplarında esir tutulan insanların gönüllülüğünü sağlamadan onlar üzerinde yaptıkları deneyler nedeniyle savaş sonunda Nuremberg Mahkemelerinde (1947) insanlığa karşı işlenen suçlar kapsamında yargılanmışlardır. Mahkeme kararlarına dayalı Nuremberg Etik Kodları ile bilimin ya da insanlığın yararı adına bireyin gönüllü onamı olmaksızın denek olarak kullanılamayacağı ilan edilmiştir. Buna rağmen çeşitli ülkelerde insanların gönüllülüğünün göz ardı edildiği çeşitli araştırmalar yapılmaya devam edilmiştir.

Bunun üzerine Dünya Tıp Birliği'nin (1964) Helsinki'de yaptığı toplantıda insan denekleri içeren araştırmaların evrensel etik standartlara göre yapılmasını sağlamak üzere bir dizi ilke belirlenmiştir. Helsinki Bildirgesi olarak adlandırılan bu bildirgede öne sürülen koşullar özetle şunlardır; 1. Araştırmalar bilimsel gerçeklere dayanmalı, 2. İyi tasarlanmalı, 3. Etik ilkelere ve topluma karşı sorumluluğu koruyabilecek şekilde yapılandırılmalı, 4. Araştırmaya katılan bireylerin esenliğini ve haklarını koruyabilecek, saygı gösterebilecek şekilde yürütülmelidir.

Araştırma Etiğinin Tanımı ve Alanı:

Biyomedikal ve davranış araştırmalarının önemli bir kısmı araştırmaya katılan bireye direk bir yarar sağlamaktan öte, bilimsel bilgiyi geliştirmek ve başkalarına yararlı olabilmek adına yapılmaktadır. Bu sonuç, araştırmaya katılacak kişilerin başkaları için bir takım risklere, sıkıntılara maruz bırakılmasına yol açmaktadır. Başkalarının ya da toplumun yararı adına araştırmaya katılacak olan bireylerin sağlığının, esenliğinin, hatta haklarının göz ardı

edilebileceği ile ilgili endişeler, konunun etik boyutunu -araştırma etiğini- ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırma etiğinin alanı; araştırmalarda olası katılımcıların esenliğinin ve haklarının korunacağından, saygı gösterileceğinden emin olmayı sağlayabilmek amacıyla, ortaya çıkabilecek olası sorunları sistematik olarak değerlendirmek; araştırmanın gerçekçi bir şekilde katılımcıların, toplumun ihtiyaçlarına hizmet edecek şekilde yapılandırılmasına rehberlik etmek ve araştırmacının insanlara, topluma karşı sorumluluğunun korunmasına yardımcı olmaktır.

Etik Yönü:

Tıbbi araştırmalara katılan bireyin fiziksel, psikolojik, sosyal ve ahlaksal bütünlüğünün bozulabileceği gerçeği, tıbbi araştırmaların ahlaksal açıdan haklı çıkartılmasını gerektirmektedir.

İlk olarak, geleneksel tıp etiğinin çatısını oluşturan önce zarar verme (zararlı olanı yapma) öğretisi; hastaya direk yarar amaçlamayan hiçbir şey yapma anlamında yorumlanmasıyla araştırmaları sınırlandırmaktadır. Bu bağlamda, geleneksel tıp etiği anlayışı ile tedavi amaçlı olmayan araştırmaların insanlar üzerinde yapılması ahlaksal açıdan haklı çıkartılamamaktadır.

Ancak, katılımcıya tıbbi fayda sağlayan ya da sağlayamayan insanlar üzerinde araştırmaların yapılmasının kaçınılmaz olması, çağdaş tıp etiği ilkelerinin geliştirilmesi gereğini yaratmıştır. Bu amaçla Belmont'ta yapılan uzun toplantılar sonucunda yayımlanan Rapor (1976) ile temel etik ilkeler duyurulmuştur. Kişiye saygı, yararlılık ve ada-

*Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi / Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

let ilkeleri insanları içeren araştırmaların etik dayanaklarını oluşturmaktadır.

1. Kişiyi Saygı (Özerklik) İlkesi:

Kişiyi saygı ilkesi en az iki inancı içermektedir. İlki; bireylere özerk kişiler olarak davranılması, ikincisi; özerkliği azalmış olan kişilerin haklarının korunmasıdır. Bu bağlamda özerkliğe saygı ilkesi; özerkliği kabul etme, özerkliği azalmış olan kişileri koruma olarak iki ahlaksal gerekliliğe bölünmektedir. Bireyin seçim yapma, kendi hakkında karar verme kapasitesi yaşamı boyunca olgunlaşmakla birlikte, bazı kişilerde bu yetenek gelişmeyebilmekte ya da hastalığı nedeniyle geçici bir süre veya tamamen ortadan kalkabilmektedir. Olgunlaşmamış ya da yeterli kapasitesi olmayan kişilere saygı, olgun ya da kapasitesi olan kişilere olduğu gibi korunmalıdır. Çünkü özerk seçim, araştırma katılımcılarının esenliğini ve haklarını koruma olanağı sağlamaktadır,

İnsanlar üzerinde araştırmalarda kişiyi saygı; katılımcının yeterli bilgiyi aldıktan sonra kendi hakkında karar verme hakkını kullanarak gönüllülükle araştırmaya katılması; aldatma, yanıltma, yönlendirme, ikna, baskı ve zorlama gibi tutum ve davranışlardan kaçınılması gereğini açıklamaktadır. Özellikle, hastanın araştırmaya katılmama kararının tedavisini etkileyip etkilemeyeceği, istediği zaman araştırmadan çekilip çekilemeyeceği hakkında bilgi alma hakkına sahip olduğunun önemini vurgulanmaktadır. Kişiyi saygı ilkesinin bu etik gereklilikleri çocuğun özerkliğini geliştirme ödevi gereği çocuklar için de geçerli kabul edilmektedir. Bu nedenle her çocuk gereksiz araştırmadan korunmalı ve anlama kapasitesine göre araştırmaya aydınlatılmış katılımı sağlanmalıdır.

A) Aydınlatılmış Onam: Aydınlatılmış onamın önemi bireye saygı ilkesine dayanmaktadır. Bireye saygı – özerkliğe saygı ilkesi, gönüllülerin kendilerine ne olup olmayacağını seçme, karar verme hakkına sahip olduğu, dolayısıyla gönüllünün katılımı için aydınlatılmış ve gönüllü karar vermeleri gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle insanlar üzerinde araştırmalara katılanın gönüllü onamı esas kabul edilmektedir. Seçme fırsatının verilmesi, kişinin araştırmaya katılıp katılmamaya gönüllülükle karar vermesine olanak tanınmasıdır. Olası katılımcıya bu şansın verilme-

siyle, onun bir amaç uğruna bir araç olarak kullanılması, dolayısıyla özerkliğinin ihlal edilmesi önlenmektedir. Bu bağlamda araştırmacı, insanları içeren araştırmaya başlamadan önce, katılımcılardan onam elde etmelidir.

Onam elde etmek için gönüllünün özerk seçim yapmasına fırsat tanıyacak bilgileri almasında başka, kişinin araştırma projesine katılmayı reddetmede özgür olduğu ve bu reddini savunmak için her hangi bir neden öne sürmesi gerekmediği ile ilgili bilgiyi de almış olmalıdır. Eğer araştırma başladıktan sonra, gönüllünün geri çekilmesi çalışma sonuçlarını olumsuz etkileyebilecekse, araştırmacı araştırmacının başlangıcında onam için gereken açıklama sırasında bu bilgiyi vermelidir.

İnsanlar üzerinde araştırmalar için elde edilmesi gereken onamın türü, hem olası katılımcıyı hem de araştırmacıyı koruması açısından önemlidir. İnsanları içeren her türlü araştırma için yazılı aydınlatılmış onam tercih edilmekle birlikte, anket çalışmaları gibi çalışmalarda ya da bazı klinik çalışmalarda sözlü onamın elde edilmesi yeterli olabilmektedir. Ancak araştırmacı bu onamı katılımcının / hastanın dosyasına kayıt etmelidir.

Onamın etik ve yasal açıdan geçerli olabilmesi için; bilgilendirme, anlama ve gönüllülük öğelerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Bilgi: Araştırma etik kodlarının birçoğunda atılımcılara yeterli bilgi verilmesini sağlamak üzere açıklama öğeleri tanımlanmaktadır. Aydınlatılmış onam için gereken bilginin ne kadarının açıklanması gerektiği konusunda çeşitli standartlar önerilmektedir. Genel kabul gören açıklama standardı, makul bir insanın karar vermek için bilmek isteyeceği bilgilerin açıklanmasıdır. Bu açıklama standardı hastanın bilgilendirilmesinde yeterli kabul edilebilmesine rağmen, araştırmaya gönüllü katılım için riskler hakkında daha fazla bilgi verilmesi gerekmektedir. Gönüllünün onamının geçerli olabilmesi için gerekli olan bilginin temel öğeleri:

- 1) Araştırmanın amacı, yapısı ve süresi,
- 2) Araştırma kapsamında yapılacak işlemlerin doğru bir şekilde tanımlanması ve amaçlarının açıklanması,

- 3) Makul olarak beklenebilen faydalar,
- 4) Araştırmanın verebileceği zahmetler, sıkıntılar,
- 5) Makul olarak beklenebilen tüm riskler/zararlar,
- 6) Katılımcıya zarar verebilecek her bir işlemin uygun alternatif ve onların yapısı,
- 7) Araştırmanın araştırma sürecinde ve sonrasında katılana etkisi,
- 8) Kişinin katılma, katılmamada ve araştırmanın her hangi bir safhasında onamını çekmede özgür olduğu,
- 9) Araştırmaya katılmamanın ya da çekilmenin her hangi bir önyargıya sebep oluşturmayacağıdır.

Bunlardan başka gönüllüye, araştırma sürecinde beklenmeyen bir riske maruz kalması gibi talihsizlik söz konusu olduğunda, mümkün olan en iyi telafi şansı tanınacağı ve araştırma materyalleri, işlemleri için her hangi ekonomik yükümlülüğü bulunmadığı hakkında bilgiler de verilmelidir.

Araştırmalar için eksik açıklamanın kabul edilebileceği ender durumlar bulunmaktadır. Bunlar; 1. araştırmanın amaçlarını elde etmek için gönüllünün bilgisiz olması gerekliyse (plasebo çalışmaları gibi), 2. katılımcılara verilebilecek hiçbir risk yoksa (anket formu sunmak gibi), eksik bilgilendirme haklı çıkartılabilmektedir. Ancak riskler hakkında bilgi, asla katılımcılarla iletişimi kolaylaştırmak, araştırmaya katılımı sağlamak amacıyla tutulmalıdır. Özellikle araştırmanın verebileceği rahatsızlık ya da

sıkıntıların önemli olmadığı, bu nedenle kişinin gereksiz korkuya kapılarak araştırmaya katılmayı reddetmesini engellemek niyetiyle açıklama yapılmaması, araştırmanın etik ve yasal geçerliliğini ortadan kaldırabilmektedir.

Bazı etik kurullar çok az risk ve bedensel bütünlüğü bozmayan girişimler için yazılı onamı gerekli bulmayabilmektedir. Örneğin; posta ya da başka bir yöntemle ulaştırılan çalışma formların doldurulması ve gönderilmesi istenen çalışmalarda, katılımcıların katılıp katılmamada tamamen özgür olması nedeniyle araştırma için yazılı onam gerekli bulunmayabilmektedir.

Genellikle rastgele ve klinik kontrollü çalışmalarda araştırmanın tasarlamasında ve olası katılımcılara bilginin açıklanmasında etik sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; plasebo çalışmalarında araştırmanın amacına ulaşabilmesi için katılımcının bilgilendirilmeden çalışmaya katılması beklenmektedir. Bu çalışmalarla; hastalığın daha etkin tanı ya da tedavi yöntemleri ile teşhis ve tedavi edilmesi veya hastalığın evrelerine açıklık getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle bilginin tutulması haklı çıkartılabilmektedir. Ancak, genel olarak bilginin tutulması, nazik sözlerle yanıltma, aldatma, yönlendirme ya da yanlış bilgi verme ahlaksal olarak haklı çıkartılamamaktadır. Katılımcılar için bilginin sunumu için yaklaşım şekli, onam türü ve bilginin nasıl sağlanmış olması gerektiği, tabloda özet olarak gösterilmektedir.

Yaklaşım	Onam Türü	Bilgiyi Sağlama Yolu
Anket formuna kapak sayfa ilavesiyle	Anket formunun doldurulması	Bilgi sayfası anketin ön yüzüne, kapak sayfa olarak ilave edilir.
Aydınlatılmış onam formuyla	Sözlü onam	Araştırmacı, olası katılımcıya onam metnini okur ve bu yapılan dosyaya kayıt edilir.
Bilgilendirme (metni, broşürü) formuyla	Yazılı onam	Onam formuyla birlikte olası katılımcıya ayrı sayfa olarak verilir ve onda kalması sağlanır.

Katılımcıya sunulan anket formunun ön sayfasına yapılması planlanan çalışmanın amacı hakkında bilgi ilave edilmesi bilgilendirmenin; katılımcının sorularına yanıt verilmesi de anlamanın gerçekleşmesi anlamına gelmek-

tedir. Bu sürecin sonunda katılımcının anket formunu doldurarak geri dönmesini sağlaması, onun bu çalışmaya katılmaya gönüllü onam vermesinin bir belirtisi olarak kabul edilmektedir.

Anlama, Kavrama: Bilginin anlaşılmasında, bilginin aktarılış yöntemi, sunum yeri ve olası katılımcının koşulları önemli rol oynamaktadır. Örneğin; telaş içinde karışık, plansız bir biçimde bilgiyi sunmak, gönüllünün bu telaştan etkilenerek soru sorma fırsatını azaltabilmekte ve düşünmesi için çok az zaman tanınmış olabilmektedir. Bu gibi durumların kişinin anlama yeteneğini etkileyebileceği, dolayısıyla aydınlatılmış seçim yapma kapasitesini azaltılabileceği ileri sürülmektedir. Araştırmacının, kişinin ciddi riskler hakkında bilgiyi tam ve yeterli bir şekilde anladığından emin olmakla ilgili yükümlülüğünün bulunması, bilgiyi anlaşılır bir biçimde verilmesini gerektirmektedir. Anlama yeteneğinin akıllılık, mantıklılık, olgunluk ve konuşma becerisi gibi özelliklere dayanması, bilgi sunumunu katılanın kapasitesine göre uyarlanması gerektirmektedir. Bilgi bölümünde belirtildiği gibi insanlar üzerinde yapılacak her türlü araştırma için kişiye bilgi, sözlü ya da yazılı olarak sunulabilmektedir. Bununla birlikte katılımcının anlamasını kolaylaştırmak için yazılı bilgilendirme formlarının kullanılması tercih edilmektedir. Sözlü ya da yazılı onam bilgisinin sunumunda kullanılan dilin açık ve yalın olması, kısa cümleler kurulması ve tıbbi terminolojiden kaçınılması bilginin anlaşılır kılınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, kişinin araştırmaya katılma ya da katılmama kararını vermeden önce, araştırmacının riskleri ve yararlarını dikkatlice tartabilmesi için ihtiyaç duyulabileceği zamanın verilmesi, bilginin kavranılmasına önemli bir destek sağlayabilmektedir.

Araştırmaya katılması istenen kişinin anlama kapasitesinin sınırlı olduğu, hatta mümkün olmadığı özel durumlar bulunmaktadır. Yeni doğanlar, olgunlaşmamış ya da mental yetersizliği olan kişiler, terminal dönemde veya komada olan hastalar gibi hassas grupları oluşturan kişilerin, anlama yeteneğinin ciddi olarak sınırlı olması nedeniyle yetersiz olduğu ya da anlama kapasitesinin olmadığı düşünülmektedir. Ancak bireye saygı ilkesi gereğince onların araştırmaya katılıp katılmayı seçme fırsatının tanınması gerekmekte, hatta araştırmacının yürütülebilmesi için başka bir yöntem mümkün olmadığı veya başka bir şekilde tedavi şansı olmadığı sürece bu hassas, incinebilir grupları oluşturan kişilerin olası itirazlarına saygı duyulması beklenmektedir.

Gönüllülük: Onam kapsamında gönüllülük zorlama, aldatma, baskı ya da ikna gibi tutum ve davranışlar olmaksızın tercih yapma hakkını göstermektedir. Araştırmaya katılması istenen bireyin ya da onun yasal olarak yetkilendirdiği kişinin onamının elde edilmesinin etik gerekliliklerden biri olan gönüllülük; kişinin özgür seçim yapma gücünü kullanabilmesidir.

Özgürlük, özerklik ve bağımsızlık gibi kavramlarla temellendirilen gönüllülük, araştırmacının etik ve yasal geçerliliğinin ön koşuludur.

1. Yararlılık İlkesi:

Genel olarak yararlılık terimi ile katı bir yükümlülüğün öte, nazik ve yardımsever eylemler anlatılmaktadır. Zarar vermeme ve olası yararları en üst düzeye çıkarma, zararları en aza indirme şeklinde iki genel kuralla yararlı eylemlere çağcıl yaklaşım getirilmektedir. Temel tıp etiği ilkelerine dayanan bu anlayış, sadece bireylerin kararlarına saygı gösterme ve onları zararlardan koruma yönünde davranılmasını değil, onların esenliğini güvenlik altına almak için de çaba gösterilmesi gerektiğini savunmaktadır.

İnsanlar üzerinde tedavi amaçlı ya da tedavi amaçlı olmayan araştırmalarla; toplumda sağlığı geliştirmek, hastalık ve sakatlıkları önlemek, mevcut sıkıntıları ortadan kaldırmak, hastalıkları tedavi etmek, dolayısıyla bireylerin/hastaların esenliğini yükselterek yaşam kalitesini artırmak, araştırmacının bilgisini geliştirerek öz saygısını yükseltmek yönünde tıbbi amaçların gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Bu gereklilikler bağlamında yararlılık ilkesi taraftarları, insanlar üzerinde araştırmaların ahlaksal açıdan haklı çıkartılabileceğini savunmaktadır. Bununla birlikte bilimsel araştırmacının yapılabilmesi için; araştırmacının bilimsel geçerliliğinin olması, kabul edilebilir risk ve yararlarının objektif olarak değerlendirilmesi, risklerin en aza indirilmesi, mahremiyete ve gizliliğe özen gösterilmesi, çalışmanın sürekli olarak gözlenmesi gerektiği şeklinde koşullar da ileri sürülmektedir.

Klinik araştırmalarda yararlılık ilkesinin asıl rolü, araştırmacının maliyet, risk ve faydalarının dengelenmesi kuralının uygulamaya aktarabilmesidir. Bu nedenle araştır-

macının, çalışmanın katılımcılara ve topluma faydaları ile katılımcılara getirebileceği riskleri dürüstçe tartması, risklerin en aza indirmesi, bunu ayrıntılarıyla katılımcılara açıklaması ve onların aydınlatılmış karar verebilmelerine -aydınlatılmış seçim yapmalarına- olanak tanınması önem kazanmaktadır. Bu etik gerekliliklerin yerine getirilmesi durumunda, insanlar üzerinde araştırmalar ahlaksal olarak haklı çıkartılabilmektedir.

2. Zarar Vermeme (Kötü Davranmama) İlkesi:

Araştırmacı, etik kurul üyeleri, hatta araştırma kurumları araştırmanın hangi döneminde olursa olsun katılımcının fiziksel ya da psikolojik zarar görmesi halinde araştırmayı sonlandırma kararı vermesi, zarar vermeme ve olası zararları önleme ödevinin gereğidir. Araştırmacının araştırma öncesinde olası zararları dürüstçe tartması ve kuşkuyla yer bırakmamak için katılımcılara açıklaması, gönüllülere sunulacak bilginin sınırlandırmaması, soru sormaya fırsat tanınması şeklindeki tutum ve davranışlarla ödevlerin yerine getirilmesi önerilmektedir. Bu yaklaşım yararlılık ilkesinin insanlar üzerinde tehlikeli araştırmaların yapılabilir olduğunu ima eder gibi görünmesine karşın, bu toplumun yararları- sosyal yarar- uğruna bireyin yararlarının ve haklarının çiğnenmesini haklı çıkartmak olarak anlaşılmamalıdır.

3. Adalet İlkesi:

Yararlılık ilkesi ile ortak bir amaç güden adalet ilkesi, insanlar üzerinde araştırmaların haklı çıkartılabilmesi için her bir bireyin yarar görebileceği araştırmadan faydalanma şansına sahip olmasını ön görmektedir. Örneğin; hastalıkların ve sakatlıkların önlenmesini amaçlayan aşı çalışmaları, fayda sağlayabilecek olan herkesi kapsamalıdır. Ancak araştırmadan fayda sağlayacak kişinin, araştırmanın sıkıntılarına da katlanmak durumunda olup olmadığı adaletin tartışma konularından biridir.

Araştırma katılımcılarının seçiminde, araştırmaya daha kolay ekonomik ve siyasal destek bulmak için bazı sınıfların ya da grupların (yoksullar, ırksal ve etnik azınlıklar, tutuklular, ölmek üzere olanlar gibi) kullanılması hakkaniyeti ortadan kaldırabilmektedir. Bu nedenle araştırma fonları tarafından desteklenen insanlar üzerinde araştırmaların hem araştırmaya para harcayan kişilere, hem de

araştırmaya katılan kişilere eşit yarar sağlaması yönünde düzenlemeler yapılmalıdır.

b) Katılımcıların Seçimi:

Sosyal adalet kavramı içinde, araştırma katılımcılarının seçiminde dağıtıcı adalet göz önünde tutulmalıdır. Özellikle kolay incinebilir olan hassas grupların yararına olmayan riskli araştırmalara katılımının sağlanması dağıtıcı adalete aykırı bir durumu oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmalar için araştırmadan fayda görebilecek gruplar seçilmeli ve araştırma katılımcıları araştırmanın özelliğine göre belirlenmelidir.

Katılımcıların mahremiyet haklarının da adalet ilkesi bağlamında düşünülmesi önerilmektedir. Katılımcıların kimlik bilgilerinin saklanması ya da onlara ait bulguların eğitimsel ve bilimsel amaçlarla kullanılmasında mahremiyetlerinin korunmasına özen gösterilmelidir. Araştırma katılımcılarının ve bulgularının gizliliğini sağlayabilmek amacıyla önerilen önlemler şunlardır:

1. Araştırma gizlilik anlaşmasını sadece sorumlu araştırmacı değil araştırma yardımcıları da imzalamalıdır.
2. Katılımcılar için kod numarası kullanılmalıdır.
3. Bilgiye ulaşmak mümkün olduğu kadar sınırlandırmalı, hatta değerlendirmeden sonra imha edilmelidir.
4. Dosyalar şifre/kilit altında tutulmalı ve bilgilerin açık bilgisayara yüklenilmesinden sakınılmalıdır.
5. Veriler katılımcıların tanınmasını engelleyebilecek bir şekilde rapor edilmelidir.

5. Bütünlük (Dürüstlük) İlkesi:

Araştırmalarda bireyin bütünlüğünü korumak merkezi bir değer olmaktadır. Böyle bir korumanın ilk koşulu, deneyin gerçekten bilimsel olması ve protokole uygun yürütülmesidir. Bir diğeri ise, katılımcıların seçiminde dürüst olunması, çocuk, yaşlı, gebe, özürli gibi kendileri hakkında karar verme kapasiteleri yeterli olmayabilen ya da sınırlı olan (incinebilir) grupların bütünlüğünün korunmasıdır.

Araştırmacının Etik Yükümlülüğü:

İnsanlar üzerinde yapılacak çalışmalarla ilgili evrensel ve ulusal etik ve yasal düzenlemeler, araştırmacının etik ödevlerini, yükümlülüklerini ve yasal sorumluluklarını or-

taya koymaktadır. Bu etik ve yasal gereklilikler bağlamında araştırmacı, araştırma protokolünde vaat ettiklerine ve etik kurul önerilerine karşı sorumlu tutulmaktadır.

Gerek etik açıdan gerekse yasal açıdan araştırmacının etiğe uygunluğu ile ilgili asıl sorumluluk araştırmacıya/araştırmacılara ait olmaktadır. Bu sorumluluk araştırma projesinin planlanmasından yürütülmesine, sonuçlandırılmasından rapor edilmesine ve yayınlanmasına kadar olan süreci kapsamaktadır. Bu sürecin yüksek bilim ve etik standartlara göre tamamlanabilmesi için araştırma protokolünün hazırlanması aşamasında araştırma etiği temel ilkeleri göz önünde tutulmalıdır. Araştırmacıya rehberlik edebilecek olan bireye saygı ilkesi, araştırmacının çalışmaya katılanlardan aydınlatılmış onam elde etme ödevinin altını çizmektedir. Yararlılık ilkesi ise, katılımın olası yararları ve zararları arasında mümkün olabilen dengenin kurulmasını beklemektedir. Adalet ilkesi de, katılımcıların seçiminde adil olunmasını, incinebilir grubun istismar edilmemesini ve katılımdan fayda görebilecek olan adayların iyi bir sebep olmadıkça araştırma dışında bırakılmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle araştırma protokolünde; çalışmanın yapılabilmesi için gereken katılımcı sayısı, katılımcıların sahip olması gereken özellikler, gerçek gönüllü aydınlatılmış onamlarının elde edilmesi için hangi onam işleminin kullanılacağı mutlak açıklanmalıdır. Çocuklar, tutuklular, bilişsel fonksiyonu bozulmuş kişiler, kritik ya da terminal dönemde olan hastalar gibi kolay incinebilir grupları oluşturan kişilerin araştırmaya dâhil edilmesi gerektiğinde ilave güvenlik işlemleri belirtilmiş olmalıdır.

Araştırma protokolü hazırlandıktan sonra, araştırmacının protokolü tekrar gözden geçirme sorumluluğu; araştırmacının bilimsel dayanağı ve gerekliliği ile ilgili kanıtlardan, etik gereklilikleri yerine getirecek şekilde yapılandırılmış olmasından emin olmasını sağlayabilmektedir.

Bazen araştırmacının araştırma projesine karşı yükümlülüğü ile hastasına karşı yükümlülüğü çatışabilmektedir. Bu nedenle araştırmacının araştırmaya karşı araştırma yükümlülüğü ile tedavi etme ödevi iyi tanımlanmalıdır.

Yarar çatışmaları; aslında her araştırmanın yapısında

birbiriyle çatışan bazı yararlar bulunmaktadır. Örneğin; araştırmacının, araştırma aracılığıyla itibar, para, özendirme ve unvan kazanması. Bunlardan bir kısmı araştırmacıyı, araştırma yapmaya teşvik edebildiği için etik açıdan onaylanabilmektedir. Ancak, araştırmacının yararlarının katılanların en iyi yararıyla çatışması durumunda araştırmacı kişisel yararlarını hastanın yararlarının önüne çıkartmamalıdır. Katılanın elde edebileceği yarar ile toplumun yararları çatıştığında ise, genelin yararı uğruna bireyin/katılanın zarar görmesine izin verilmemelidir. Araştırmacı hekimin hastalarla ilişkisinde hatırı sayılır gücünü kullanması araştırmacının etiğe uygunluğunu ortadan kaldırmaktadır. Hatta çoğunlukla hastaların, onların tekliflerini tedavi/bakım tavsiyesi gibi değerlendirerek araştırmaya katılmayı kabul ettikleri bildirilmektedir. Bir diğer tehlike ise, hastaların eğer hekimlerinin teklifini reddederlerse bakım kalitelerinin düşeceği korkusudur. Bu endişe, hastanın araştırmacının ricasının kabul edilmesine neden olabilmektedir. Hatta hastaların sağlık çalışanlarına, sağlık kurumlarına olan güveni, onların araştırma girişimi hakkında bilgiyi gözden geçirmeden araştırmaya katılmayı kabul etmelerine neden olabilmektedir.

Araştırmayı sonlandırma; araştırmacının temel sorumluluklarından bir diğeri gerekli hallerde araştırmayı durdurma kararı alabilmesidir. Araştırmacı;

1. Katılımcılar ya da bir başkası beklenmeyen risklere maruz kaldığında,
2. Beklenmeyen ciddi zararlar söz konusu olduğunda,
3. Araştırmayla ilgili değişiklik yapılması gerektiğine inandığında, araştırmayı sonlandırmalıdır.

Bireylerin güven ihtiyacına cevap verme sorumluluğu bulunan tıbbın, kendi gelişimi sırasında da bu güveni koruması gerekmektedir. Bireylerin tıbbı ve hekime güveni korumakla ilgili sadakat ödevi; araştırmacı/hekime, onların sağlıklarını, esenliklerini ve haklarını her durumda koruma yükümlülüğünü yaratmaktadır. Bu nedenle araştırmacı hekim, bilimin gelişmesi ya da sosyal yararın elde edilmesi uğruna hastanın yararlarını göz ardı etmemelidir. Yukarıda söz edildiği gibi bireye saygıyı korumak amacıyla geliştirilen ulusal ve uluslararası etik gereklilikler, tıbbı güvenin korunmasına da hizmet edebilmektedir.

EDİTÖR MASASINDAN

YÖK Başkanı Prof. Dr. SARAÇ, 2016 yılının son ayında editör masasına konuk oldu.

YÖK OLARAK GEÇEN SENE GİRİŞTE HUKUK, TIP, MİMARLIK FAKÜLTELERE GİBİ ALANLARA GİRİŞTE BAŞARI SIRASI SINIRLAMASI GETİRMİŞTİNİZ. BU SENE DE BAZI FAKÜLTELERE GİRİŞTE AYNI SINIRLAMANIN GETİRİLECEĞİNİ DUYURMUŞTUNUZ. BU KONUDA ALDIĞINIZ BİR KARAR VAR MI?

Tıp ve hukuk programlarına giren öğrencilerin başarı sıralamalarına baktığımızda birkaç yıl öncesine kadar ilk 10 binden öğrenci alan bu programların 100 binlere, 200 binlere, 300 bine kadar ulaştığını gördük.

Şimdi tabi ki bir programda eğitim öğretimi sürdürmek için gerekli niteliğe haiz olmasının sağlanması lazım, ayrıca da bir sınıftaki öğrencinin mütecanis olması lazım.

Tıp ve hukukta biz geçen sene tıp için 100 bin kontenjanı 101 binden öğrenci alıyordu, biz 40 bine çektik ve 31 binden öğrenci aldı tıp, çok büyük bir başarı, umduğumuz başarının üstüne çıktı. Hukukta ise 365 binden öğrenci alıyordu, yine getirdiğimiz kural çerçevesinde bunu da 150 binle sınırladık.

Bir başka şey daha yaptık, vakıf üniversitelerine dedik ki, kendi kurumsal değerinizi, marka değerinizi oluşturmak için siz bunları yukarı çekebilirsiniz. İstanbul'da, Ankara'da, bazı vakıf üniversiteleri bu mesela tıpta, hukukta, bizim koyduğumuz bu sınırı daha yukarıya doğru da çektiler dolayısıyla, çok başarılı bir uygulama gerçekleştirdiğimizi düşünüyoruz, üniversitelerimizde birlikte aldık bu kararı.

Evet, açıklama yaptık eğitim fakülteleriyle ilgili de bir başarı sıralaması şartı getireceğiz diye. Onu burada yine sizin vasitanızla açıklamak istiyoruz:

Bu sene öğretmenlik programları ile ilgili iki önemli karar aldık. Birincisi, başarı sıralaması şartı getirdik. İkincisi, ilk aşamada yani YGS'den öğrenci alan programları LYS'ye yani ikinci aşamaya çektik. Başarı sıralamasını 240 bin olarak belirledik. YGS'den öğrenci alan programları aynı içerikteki LYS puan türüne çevirdik. Artık tüm eğitim programları LYS'den alacak.

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programını YGS-1 puan türünden, MF-1 puan türüne, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programını YGS-6'dan, TM-2'ye, Kimya Öğretmenliği programını YGS-2'den, MF-3'e Okul Öncesi Öğretmenliği programını YGS-5'ten, TS-1'e Özel Eğitim Öğretmenliği programını YGS-4'ten, TS-1 puan türüne çevirdik.

Bu programlardan Okul Öncesi Öğretmenliğine 1.420.417. öğrenci Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliğine, 1.198.329. öğrenci Özel Eğitim Öğretmenliğine, 1.014.288. sıradaki öğrenci kabul ediliyordu.

Bu yıl 150 puanı geçen öğrenci sayısı 1.879.812 olduğunu düşünürsek durum çok vahimdi.

YÖK'ÜN EĞİTİM FAKÜLTELERİNE İLİŞKİN YENİDEN YAPILANDIRMA ÇALIŞMASI İÇERİSİNDE OLDUĞUNU BİLİYORUZ. EĞİTİM VEYA DİĞER FAKÜLTELERE YÖNELİK YAPILAN REFORM NİTELİĞİNDEKİ ÇALIŞMALAR HAKKINDA BİLGİ ALABİLİR MİYİZ?

64. ve 65. Hükümet Programlarında yer aldığı şekilde eğitim fakültelerinin bölüm ve anabilim dalları yeniden yapılandırıldı. Bu işlem yakında tamamlandı.

Öğretmen yeterliliklerine göre müfredat güncelleme çalışmaları da yürütülüyor.

Bilindiği üzere ülkemizde 96 eğitim fakültesi var. Bunların 78 devlet 18'i vakıf üniversitesinde. Bu fakültelerimizde ki öğrenci sayısı 200 bin civarında yıllık 48 bin kontenjan var.

Diğer taraftan öğretmenliğe kaynak teşkil eden bir diğer fakültemizde ilahiyat fakülteleri...

Yıllardır ilahiyat camiası birinci aşamadan değil ikinci aşamadan yani LYS'den öğrenci almak istiyorlardı.

Bu talebi olumlu karşıladık ve ilahiyat fakültelerine bu seneden itibaren LYS'den TS-1 puan türünden öğrenci

alınmasına karar verdik.

BU YILKI YGS BAŞVURULARINA İLİŞKİN KILAVUZDA VE ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVLARINDA GEÇEN YILLARA GÖRE BİR YENİLİK VAR MIDIR? DAHA ÖNCEKİ AÇIKLAMALARINIZDA AZ DA OLSA SINAVLARDA AÇIK UÇLU SORULAR SORULABİLECEĞİNİ AÇIKLAMIŞTINIZ. BU KONUDA YÖK'ÜN KARARI NETLEŞTİ Mİ?

Üniversiteye giriş sisteminde şu an uygulanan, bu sene de uygulanacak sistem Türk yükseköğretim sistemine giriş usullerindeki en son halka, en son değişiklik ve en olgun değişiklik. Bu sistemin adil olup olmadığı hiçbir zaman sorgulanmıyor. Anadolu'nun bir fakir bir çocuğu, fakir bir ailenin çocuğu bu sistemle, bu merkezi sistemle Türkiye'nin en başarılı üniversitelerine girebiliyor demek ki adil bir düzenek bu hususta bir sorgulama yok.

İyileştirilebilmesi tabi ki, iyileştirilmesi lazım. Yükseköğretim zaten bütünüyle çok dinamik bir sürece sahip dolayısıyla, birtakım iyileştirmeler yapılabilir bu zaman içerisinde, fakat ailelerin çok rahat olmasını istiyoruz. Bu sene yapısal bir değişiklik olmayacak.

Açık uçlu soru bu kamuoyunun gündeminde uzun za-

mandan beri yer işgal ediyor tabi ki bunu da tedrici olarak ben yüksek eğitim öğretimde en fazla kullandığım kavramlardan birisidir tedricilik, tedrici olarak açık uçlu-ya geçilmesi taraftarıyız, yani belli bir matematiksel işlemin varacağı son neticenin yazılacağı veyahut bir ismin veyahut tarihin sorulacağı tabi ikinci aşamada yapılacak açık uçlu az soru da yapılabilir. Öğrencilerin açık uçlu sorularla tanışmasını sağlayacak şekilde.

Yani öğrencilerimizi hiçbir şekilde tedirginliğe sevk etmeyecek, belki belli bir tarihi veya rakamsal olarak belli bir sonucu, matematiksel işlemi orada kodlayacak şekilde, yoksa bir problemin çözüm aşamalarının kâğıtta görülmesi değil.

Yani sosyal bilimlerde, tarihte diyelim belli bir tarihin sorulanmasında kodlanacak veya matematikte bir sorunun cevabının ortaya konulmasında kodlanacak şekilde, az sayıda soru sorulabilir.

Bizim istediğimiz şey şu. Üniversitelerimizin giriş sistemi bütün Türkiye'yi ilgilendiriyor, anne babaları itibarıyla. Onları tedirginliğe sevk etmememiz lazım. Birden çok keskin virajlar alınmaması lazım. Açık uçlu soruya yavaş yavaş, tedrici olarak geçilecek. Bu bağlamda öğrencilerimizin bu hususla tanışmasını istiyoruz.

Bu öğrencileri endişeye veya çalışma stillerini değiştirmeye sevk edecek bir değişiklik olmayacak.

Bu sene ailelerin rahat olmasını istiyoruz, yükseköğretime girişle ilgili yapısal bir değişiklik..

SINAVSIZ GEÇİŞİN KALDIRILMASI VE ÖN LİSANS PROGRAMLARINA GİRİŞTE MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK VERİLECEK EK PUANA İLİŞKİN BİR ÖNERİNİZ OLMUŞTU? BU KONUDA NETLEŞEN BİR ÇALIŞMANIZ VAR MIDIR?

Uzun yıllardır, meslek liselerinden sınavsız geçişin niteli-

ği öldürdüğüne dair eleştiriler vardı ve bunlar uzmanları raporlandırılıyordu. Son olarak yakın bir dönemde Üniversitelerarası Kurul tarafından da sınavsız geçişin kaldırılmasına yönelik YÖK'e bir rapor sunuldu. Bu, aslında meslek yüksekokullarına yönelik bütünüyle iyileştirme çabasının bir parçası.

Hedefimiz sadece 4 yıllık boyutta değil, yükseköğretimin bütün aşamalarında, önlisans ve lisansüstü dâhil, kalite çitasını yükseltmek. Diğer taraftan meslek liselerine bir ölçüde pozitif ayrımcılığın sürdürülmesi, yönlendirmeden bütünüyle vazgeçmemesi maksadıyla liselerin ikili alanlarında meslek yüksekokullarına geçişte ek puan verilecek.

9 Aralık 2016 tarihli Kanun ile bir mesleğe yönelik program uygulayan liselerin mezunlarının yükseköğretim ön lisans programlarına yerleştirmelerinde sınavsız geçiş uygulaması kaldırıldı. Bir mesleğe yönelik program

uygulayan liselerin mezunlarının aynı alanda ön lisans programlarına yerleştirmelerinde, ek puan verilmesi de düzenlendi. Yükseköğretim Kurulu bu ek puan 0,06 olarak belirlendi.

Türkiye'deki üniversitelerin yaklaşık yüzde 35'i meslek yüksekokullarında. 900'ün üzerinde meslek yüksekokulu var.

Biz bu sınavsız geçişin kaldırılmasıyla birlikte bu tür başkaca iyileştirmelerde yapmak istiyoruz.

MYO programları için endüstriden de olmak üzere danışma kurulları oluşturulsun istiyoruz.

Ayrıca YÖK bünyesinde başta MEB olmak üzere diğer paydaşlarında yer alacağı bir daimi komisyon oluşturacağız.

ÜNİVERSİTELERDE REKTÖR SEÇİMLERİNİN KHK İLE KALDIRILMASININ ARDINDAN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR HAKKINDA BİLGİ VEREBİLİR MİSİNİZ? YAKLAŞIK 19 ÜNİVERSİTENİN REKTÖR ATAMALARI BU YENİ USULLE Mİ YAPILACAK? SON DURUM NEDİR? AYRICA ATANAN REKTÖRLERİN GÖREV SÜRELERİNİN 2. YILINDA YÖK'E RAPOR SUNMASINA İLİŞKİN BİLGİ ALABİLİR MİYİZ?

YÖK olarak, rektörlük seçimleri ile ilgili değişikliğin akabinde, Yeni YÖK anlayışı çerçevesinde, üniversitelere rektör ataması öncesinde tüm bileşenlerin görüşlerinin alınacağı yeni bir uygulama başlattık.

Şimdiye kadar rektörlük seçimiyle ilgili, rektör adayı ve kendi üniversitenin geleceğiyle ilgili kendilerinin fikri sorumlulmayan belli bir kesim vardı: Araştırma görevlileri, idari personel ve öğrenciler.

YÖK üyeleri, geçtiğimiz günlerde rektör ataması yapılacak üniversiteleri gruplar halinde ziyaret etti ve bu üniversitelerin öğretim üyelerinin yanı sıra araştırma görevlileri, idari personeli ve öğrencileri ile de ayrı ayrı görüştüler.

Üyelerimiz bu ziyaretlerinde ayrıca o ilin valisi, sanayi ve ticaret odası başkanları, kalkınma ajansı temsilcileri ile de görüşmüş, neticesinde bu temaslarını bir rapor haline getirerek Kurulumuza sundular. Bu süreç, adaylar ile görüşme maksadını taşımamaktadır.

Rektör ataması yapılacak üniversitelerin tüm bileşenlerinden alınan görüşleri içeren bu rapor neticesinde üniversitenin ihtiyaçlarına uygun bir rektör profili ortaya çıkarılmıştır. Bu profile göre başvuru yapan adaylar arasından bir seçim yapılacaktır. Süreç sağlıklı bir şekilde yürütülmektedir.

Bu süreç buna yönelik, yoksa rektör adaylarıyla ilgili yerinde bir araştırma değil, üniversitenin tanınması ve üniversitenin gerçek anlamda nasıl bir rektöre ihtiyaç duyduğunun bütün bileşenlerinden sorgulanması ve görüş alınması amacımız.

Yeni YÖK anlayışı içerisinde yeni bir uygulamaya imza atacağız. Atanan rektörlere görevlerinin ikinci yılın sonunda performanslarının değerlendirileceği bir sistem getireceğiz.

Rektörlük dört yıllık bir süreç. Mevcut sistemde rektör atandıktan sonra bir sonraki değerlendirmesi, eğer ikinci defa aday olacaksa, dört yılın sonunda oluyor. Eğer ikinci dönemi ise bu da söz konusu değil.

Biz, Yükseköğretim Kurulu olarak; iki yılın sonunda rektörümüz gelsin; üniversitesinde başta koymuş olduğu hedeflerin ne kadarına ulaştı, bölgesine ne katkı sağladı, bilimsel açıdan üniversiteyi ne derece yükseltti, bunlarla ilgili bize bilgi versin ve rapor sunsun. YÖK de durumu değerlendirip Cumhurbaşkanlığı makamına rektörün performansına dair bir rapor arz etsin, istiyoruz.”

Bu sistemin üniversitelerin kendi içindeki rekabetini de ateşleyecektir.

Biz şimdi yeni bir yöntem uygulayacağız. İki yıl sonunda başlangıçtaki ‘Ben rektör olur isem şunları gerçekleştireceğim’ şeklindeki taahhütlerinin ne kadarının tahakkuk ettiğini, gerçekleştiremedi ise bunun sebeplerinin neler olduğunu, yeni projelerini bizzat rektörden duymak istiyoruz. Bu, yükseköğretimin asıl organizasyonu olan üniversitelerimizin kendi içerisinde rekabetini de ateşleyecektir diye düşünüyoruz. Sistemi rekabet üzerinde kurgulamak istiyoruz, başarı ve performansı da bununla ilişkilendiriyoruz” değerlendirmesinde bulundu.

Saraç, 2 yıl sonunda sunulan performans raporunun değerlendirme sonucunun olumsuz olması durumunda ilk önce yönlendirme ve uyarı mekanizmasının devreye gireceğini söyledi.

“YENİ YÖK’ÜN EN ÖNEMLİ İCRAATI” OLARAK DEĞERLENDİRDİĞİNİZ YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU’NUN YÖK’TEN TAMAMEN BAĞIMSIZ BİR KURUL OLMASI YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALARINIZ HANGİ AŞAMADA?

Türkiye’de yükseköğretim alanında önemli bir adım ola-

rak kabul edilen Yükseköğretim Kalite Kurulunun oluşturulan, kalite kültürünün ve kalite güvencesi sisteminin benimsenmesi, kurumların “çıktı odaklı” değerlendirilmesi, kendi misyonu ve hedefleri doğrultusunda güçlü ve iyileşmeye açık yönlerinin belirlenmesine katkı verecek.

Cumhurbaşkanımızın da , YÖK’ten bağımsız ve şeffaf bir “Kalite Kurulu” oluşturulmasını beklediğini açıklamıştı. Bu kapsamda YÖK’ten tamamen bağımsız bir Kalite Kurulunun oluşturulması hedefleyerek çalışmalarımıza hız verdik. Yükseköğretim Kalite Kurulunun hayata geçmesi, Türk yükseköğretim sisteminde yapısal bir değişimi başlatacak. Yeni YÖK’ün kalite merkezli büyüme ve buna bağlı süreçlerin geliştirilmesi öncelikli gündemimizdir.

Her yıl kurum iç değerlendirme raporlarını hazırlayarak ilan etmeleri yönündeki mevzuat hükümleri gereği, iki üniversite hariç bütün üniversiteler iç değerlendirme raporlarını tamamladı.

Yükseköğretim Kalite Kurulu da bu raporları, internet sitesinden kamuoyuna duyurdu.

YÖK’ÜN YENİ ROTASININ MÜSLÜMAN FRONKOFON ÜLKELERİ OLMASI YOLUNDA ÇALIŞMALAR YÜRÜTÜYORSUNUZ. BU KAPSAMDA, AFRIKA ÜLKELERİNİN İHTİYAÇ DUYDUĞU AKADEMİK KADROLARI YETİŞTİRMEYE TALİP OLDUĞUNUZU AÇIKLAMIŞTINIZ. BU KONUDAKİ ÇALIŞMALARINIZ NE AŞAMADA?

Biz Yeni YÖK olarak, Müslüman Frankofon ülkelerle, Tunus, Fas, Cezayir, Cibuti ile Bakan düzeyinde mutabakat zaptı imzaladık. Biz bu ülkelerle yükseköğretim alanındaki işbirliğini geliştirmeye, yükseköğretim alanındaki birikimimizden bu ülkeleri yararlandırmaya özel önem veriyoruz. Yeni dönemde, bu ülkelerin üniversitelerinin ihtiyaç duyduğu akademik kadroları biz yetiştirelim istiyoruz. Çünkü doktora eğitimlerini Türkiye’de alıp kendi ülkelerine dönen akademisyenlerin Türkiye ile bağlarını ömür boyu güçlü tutacağına ve ilişkileri daha da geliştirmeye yönelik çaba içerisinde olacaklarına inanıyoruz. Bu çerçevede Tunus’tan ve Cibuti’den lisansüstü programlarımıza öğrenci yerleştirdik.

Cibuti Üniversitesinin Mühendislik Fakültesinin programlarının yeniden yapılandırılması, ders programlarının yürütülmesi ve akademik kadrolarının yetiştirilmesi için İstanbul Teknik Üniversitesini görevlendirdik ve bugün Cibuti Üniversitesinin İnşaat, Elektrik ve Jeoloji mühendisliği programları İstanbul Üniversitesinin akademik desteğiyle yürütülmektedir. Cezayir, Fas ve Sudan ile de iyi ilişkilerimiz var. Bu ülkelerin yükseköğretim bakanıyla yükseköğretim alanındaki işbirliğini geliştirmeye yönelik anlaşmalar imzaladık, bu anlaşmaların somut sonuçlarını da almaya başladık. Aynı şekilde Nijer, Ruanda ve Mali üniversitelerinin ihtiyaç duyduğu akademik kadroları Türkiye’de yetiştirmek üzere başlattığımız girişimlerimiz devam ediyor.

Müslüman veya gelişmekte olan ülkelerle işbirliğimiz sadece frankofon veya Afrika ülkeleriyle sınırlı değil. Örneğin dost ve kardeş Pakistan’ın ihtiyaç duyduğu akademik kadroları Türk üniversitelerinde yetiştirmek için başlattığımız girişim de son aşamaya gelmiş bulunuyor. Doktora eğitimi yapmak üzere Türkiye’ye gelecek olan Pakistanlı öğrencilerin tüm masraflarını Pakistan hükümeti karşılayacak. Burada koşul, bu öğrencilerin doktoralarını bitirdikten sonra ülkelere dönüp Pakistan üniversitelerinde hocalık yapmalarıdır.

Yine YÖK tarihinde, hatta Türkiye tarihinde bir ilk olmak üzere yabancılar için iş garantili burslar başlattık. Örneğin Kosova Yükseköğretim Bakanıyla imzaladığımız bir anlaşma uyarınca, Kosova’daki soydaşlarımız için, mecburi hizmet yükümlülüklerini mezuniyetleri sonrasında Kosova’da çalışarak yerine getirmek koşuluyla lisans burslarını başlattık.

Yine Azad Keşmir Üniversitesinin ihtiyaç duyduğu akademik kadroları yetiştirmek üzere, burslar tahsis ettik ve bursiyerler bu yıl eğitim öğretime başladılar. Gelen öğrenciler, mezuniyetleri sonrasında en az beş yıl Azad Keşmir Üniversitesinde çalışma taahhüdünde bulundular. Aynı uygulamayı Bangladeş hükümetinin belirleyeceği bir Bangladeş üniversitesi için yürütebilmek için de YÖK olarak girişim başlatmış bulunuyoruz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI BERAT ALBAYRAK'IN

KATILIMLARIYLA ENERJİ VE MADEN
ALANINDAKİ AKADEMİK BİRİM YÖNETİCİLERİ
ve ÖĞRETİM ÜYELERİ İLE TOPLANTI
GERÇEKLEŞTİRİLDİ

14 Aralık 2016 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Berat Albayrak, YÖK Başkanı Prof. Dr. Sayın M. A. Yekta Saraç, YÖK Üyeleri ve üniversitelerin enerji ve maden alanındaki akademik birim yöneticilerinin katıldığı bir toplantı gerçekleştirildi.

Toplantı öncesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak ile YÖK Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın yaptığı görüşmenin ardından, ülkemizin enerji ve tabii kaynaklar alanında, eğitim, bilim ve teknoloji odaklı strateji ve politikalarının görüşüldüğü toplantı programına geçildi.

YÖK Başkanı Saraç, ülkemizin 2023 yılında dünyanın 10 büyük ekonomisinden birisi olma hedefi dikkate alındığında, bu hedefe ulaşılabilmenin ancak nitelikli bilgi üretimi ve nitelikli insan faktörü ile mümkün olabileceğini belirten Saraç, bunun küresel ölçekte rekabetçi bir yükseköğretim sistemine sahip olunmasıyla mümkün olduğunu, Yükseköğretim sistemimizdeki son 10 yılda yaşanan büyüme sürecinin bundan sonraki aşamasının nitelik ve kalite bakımından da büyüme olduğunu bu amaçla son 12 ay içerisinde gerçekleştirdikleri birçok yeni ve yenilikçi girişimleri anlattı.

Türkiye Yükseköğretim Sistemi'nde yapısal değişikliği gerçekleştirecek yenilikçi girişimlerden birinin Yükseköğretim Kalite Kurulu olduğunu belirten YÖK Başkanı Saraç, ikinci hususun ise Üniversitelerde misyon farklılığı odaklı ihtisaslaşma ve bu kapsamda beklenen çeşitlilik olduğunu vurguladı. Bu iki önemli projeyi hayata geçirebilmek üzere nitelikli insan kaynağına ihtiyaç olduğunu ve bu amaçla "Doktora derecesine sahip insan kaynaklarının nicelik ve nitelik olarak artırılmasına yönelik olarak

'Ülkemiz için öncelikli olan ve öğretim üyesi ihtiyacı olan belli alanlarda İhtisaslaşacak 1000 Yönlendirilmiş Araştırma Görevlisi Alımı' için ilana çıkıyoruz. Bunun yanısıra yükseköğretim tarihimizde bir ilk olacak olan '100/2000 Doktora Projesi'nin hayata geçirilmesini anlattı.

Bu proje kapsamında enerji alanının öncelikli olarak yer aldığını ve doktora alanı olarak aşağıdaki başlıkların seçildiğini söyledi.

- Hidrojen ve Yakıt pilleri
- Güç ve Depolama Teknolojileri
- Enerji Depolama ve Enerji Malzemeleri
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları / Teknolojileri (Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Jeotermal, Hidrojen)

Ayrıca, Tabii Kaynaklar ile ilişkili alanlarda da, Maden, Yer Bilimleri, Petrol ve Doğal Gaz programlarına daha nitelikli öğrencilerin bu programları seçmesine yönelik olarak ilgili programların bölüm başkanlarından oluşan bir komisyon oluşturulduğunu ve bu konuda kapsamlı bir çalışma yapıldığını söyledi.

Enerji eğitiminin bugün, akademik literatürde STEM (bilim, teknoloji, fen ve mühendislik) kavramıyla anılan yapı içerisinde verildiğini, ancak bunun yeterli olmadığını bildirdi.

Çünkü; enerji piyasası, bu eğitimin içinde işletme ve ekonomi ve hatta tarih gibi sosyal alanların da olması gerektiğini de söylüyor. Dolayısıyla enerji konusunda organize edeceğimiz akademik programlar, disiplinler arası yapıda gelişmelidir. Bu kavramlar sadece bizim için değil, dünyadaki yükseköğretim kurumlarının da değişim için eğitim masasına yatırdığı başlıklar içerisindedir.

Birçok konuda olduğu gibi bu konuda da 21. yüzyıl bizi disiplinler arası eğitim vermeye ve disiplinler arası çalışmaya yönlendirmektedir. Bu eğitimin kabul görebilmesi için piyasanın ve sektörün de tek bir başlıkla mezuniyeti değil, disiplinler arası eğitim görmüş mezunları kabullenmesi ve tercih etmesi önem taşımaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak konuşmasına, yerli ve yenilenebilir kaynakların değerlendirilmesi noktasında, artık vagon değil, lokomotif olma stratejisinin bir parçası olunması gerektiğini anlattı.

Gelişmiş teknolojileri hem iç hem bölgesel pazar için düğmeye bastıklarını sözlerine ekleyen Albayrak, bununla ilgili yetişmiş insan kaynağı için de YÖK ile her türlü iş birliğine destek verdiklerini ve vereceklerini belirtti.

Türkiye'nin bulunduğu bölgenin dünyadaki petrol ve gaz rezervlerinin yüzde 60'ını barındırdığının altını çizen Ba-

kan Albayrak, dünyadaki en iyi örneklerle birlikte kamu-özel-akademi iş birliğiyle ilgili benzer modelleri hızlı bir şekilde hayata geçirecek adımların atılması gerektiğini söyledi.

“

“Sayın Bakan Albayrak, kurumlar ve üniversiteler arasındaki iş birliğini geliştirmek için yeni modeller ortaya konulabileceğini, bununla ilgili çıkabilecek bürokratik engellere de takılmaması gerektiğini vurgulayarak, şunları kaydetti: “Ankara bürokrasisine takılmadan kalıcı çözümlerle neticeye bakarak hızla hareket etmemiz lazım. Ekonomi doğruya doğru kayıyor. Gelecek 10 yılda ekosistemin nasıl şekilleneceği çok önemli. Ben burada rektörlerimizden işletme, uluslararası ilişkiler gibi bölümlerde enerji diplomasisi alanında dersler konulmasını talep ve rica ediyorum. Bölgesel ve küresel anlamda bu alanda da rekabet edecek yetişmiş insan gücümüzün olması için bu derslerin çok faydalı olacağını düşünüyorum. Akıllı insan aklını kullanır, daha akıllı insan herkesin aklını kullanır. Güçlendirdiğimiz vizyonumuzu başkalarının aklıyla daha da geliştirebileceğimize inanıyorum.”

”

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA **ENERJİ EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ**

✎ Prof. Dr. Şenay Yalçın*

Ülkelerin kalkınmasında ve dış politikalarının belirlenmesinde temel unsurlardan birisi olan enerji aynı zamanda ülkelerin rekabet potansiyelinin de bir göstergesidir.

Bu açıdan bakıldığında, son 100 yüzyıl içinde yaşanan bütün ihtilafların ve gelişmelerin temel sebebinin enerji olduğu görülecektir. Bulunduğu coğrafyada bölgesel bir güç olan ve küresel bir güç olma kararlılığında olan ülkemiz için enerji ilintili birkaç tespit yapacak olursak;

- 2023 yılına kadar enerji teknolojileri, enerji altyapısı, üretimi ve iletimi için 100 Milyar USD yatırım yapacak olan,
- Enerji ihtiyacı 10 yıl içinde iki katına çıkacak olan ve bu periyot içinde mevcut 80bin MW'lık kurulu gücüne ilave olarak 50 bin MW elektrik üretimi tesislerini devreye almayı planlayan,
- Dünya hidrokarbon rezervlerinin yaklaşık %70'nin bulunduğu coğrafyada jeostratejik konumuyla üç kıta arasında enerji lojistiğinde adeta bir kilit taşı olan,
- Nükleer enerjide 60 yıllık bir rüyayı gerçekleştirme yolunda kararlı adımlarla ilerleyen,
- Ne yazık ki enerjide %65'ten fazla dışa bağımlı bir Türkiye olduğu gerçeği ile karşılaşırız. Enerjinin milli bir

güç unsuru olarak hayati öneminin farkında olan Türkiye, 2023 Strateji Belgesinde sürdürülebilir kalkınma için enerji vizyonunu; "enerji alanında, gereksinim duyduğu enerjiyi, güvenli, güvenilir, ekonomik, verimli ve çevreye duyarlı teknolojilerle üretmek ve kullanmak; aynı zamanda uluslararası enerji pazarlarında yarışabilecek enerji teknolojileri geliştirerek uluslararası enerji yatırımlarında etkin rol almak" şeklinde belirlemiştir.

Yine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2015-2019 Stratejik Planında da bu vizyon doğrultusunda yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın değerlendirilmesi, ve enerji kaynaklarını çeşitlendirilmesi, enerji alanında ihtiyaç duyulacak bilgi ve teknolojiyi sanayiye kazandırılması yanı sıra Akkuyu NGS'nde test üretimine geçilmesi, Sinop NGS'nin inşaatına başlanması, üçüncü NGS hazırlıklarının sonuçlandırılması yönünde oldukça iddialı hedefleri vardır.

Bu hedeflere ulaşmak için yapılacak planlamaların ve projelerin hazırlanması, uygulamaya konulması ve yönetilmesi, ancak enerji alanında iyi eğitilmiş nitelikli ve yeterli sayıda insan gücü ile mümkün olacaktır. Bu noktada üniversitelerimize önemli görevler düşmektedir. Günümüz dünyasında her alanda olduğu gibi enerji alanında

* Bahçeşehir Üniversitesi Rektörü

da çok hızlı değişim ve dönüşüm süreçleri yaşanmaktadır. Bu değişime ayak uydurmak, onun bir parçası olmak ve yönetmek için, her 10 yılda içeriklerinin yaklaşık üçte biri değişen eğitim ve öğretim programlarının gözden geçirilmesine ve revize edilmesine yönelik çalışmaların bilimsel bir yaklaşımla yapılmasına ihtiyaç vardır.

Türkiye'deki enerji eğitimi, yakın sayılacak bir zamana kadar üniversitelerimizin Elektrik, Makina, Nükleer, Kimya, Fizik gibi birçok mühendislik ve temel fen bilimleri bölümlerinde o bölümlerin imkan ve yapısına göre kendi alanları ile sınırlı olarak kısmen verilmekteydi ve bu durum halen de devam etmektedir. Oysa enerji eğitimi, disiplinler arası olarak düzenlenmesi gereken eğitim programlarının ilk sıralarında yer almaktadır. Bu nedenle program içerikleri yapılandırılırken; sadece enerji üretimi ve dağıtımı ile ilgili konular değil; enerji politikaları, enerji diplomasisi, enerji hukuku, enerji jeopolitiği, enerji yönetimi, enerji lojistiği, atık yönetimi, enerji finansmanı, enerji verimliliği vb. konuların bir bütün olarak ele alınması gerekir.

Bugüne kadar ülkemizde enerji eğitiminin böyle bir yapıda tasarlandığını söylememizin ne kadar doğru olduğu tartışmaya açıktır. Daha önce de değinildiği gibi enerjinin bir bütün olarak değil de kısmen verildiği bölümlerde okuyan öğrenciler mezun oldukları bölüme göre, enerji endüstrisinin bileşenleri içerisinde genellikle sadece kendi alanlarını ilgilendiren kısımlar üzerine eğitim almaktadırlar. Bu durum ise çalışma hayatına etki etmekte ve verimliliği düşürmektedir. Örneğin enerji arzı sağlayan çevrim santrallerinin işleyişi ve yapısı hakkında yeterince bilgi ve beceri sahibi olan bir mühendis, enerji verimliliği ya da enerji talep yönetimi hakkında yeterli bir bilgiye sahip olmayabilir. Bir başka örnek olarak, enerji sektöründe çalışan birisi, enerji üretimi ve satış maliyeti ile ilgili tecrübe ve birikime sahipken, enerji sektörünün bileşenleri arasında yer alan atık yönetimi, hakkında yeterli olmayabilir. Bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Bu nedenle

enerji eğitimi konusu üniversitelerimizde daha geniş ve objektif bir perspektifle ele alınmalıdır.

Yukarıda bir kısmı ifade edilen tespitler ışığında pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de enerji eğitiminde yeniden yapılanma ihtiyacına yönelik olarak Bahçeşehir Üniversitesi, 2006 yılında Türkiye'deki ilk Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümünü kurmuştur. Takip eden yıllarda birçok üniversitede de Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümleri açılmış ve eğitim vermeye başlamıştır. 2016 yılı itibarı ile Türkiye'de hali hazırda; 2'si Kıbrıs'ta olmak üzere 27 üniversitede Mühendislik veya Teknoloji Fakülteleri altında açılmış olan ve lisans düzeyinde eğitim veren Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü bulunmaktadır. Ayrıca 2 üniversitemizde Nükleer Enerji Mühendisliği Bölümü, 1 üniversitemizde Enerji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü, ve 1 üniversitemizde de İşletme Fakültesi altında Enerji Yönetimi Bölümü mevcuttur. Enerji alanında lisans düzeyinde eğitim veren bölümlere ilave olarak, meslek yüksekokullarımızda, isminde "enerji" geçen 36 programda ön lisans düzeyinde enerji alanında eğitim verilmektedir.

Türkiye'de "enerji" konusu üzerine lisansüstü seviyede sunulan eğitime göz atacak olursak; bu alanda nitelikli çalışmalar yapıldığını görmekteyiz. Ancak bu çalışmaların kapsamının genişletilmesine ihtiyaç vardır. Sözelimi enerji hukuku, enerji diplomasisi vb. konularda yapılan çalışmalar neredeyse yok denecek kadar azdır. Lisansüstü çalışmaları kapsamında enerji üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sayısına baktığımızda durumu daha net ortaya koyabiliriz. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Ulusal Tez Merkezi internet sitesinde konu "enerji" olarak girilip arama yaptığımızda ülkemizde; 353'ü sosyal bilimlerde, 2128'i de fen bilimlerinde olmak üzere toplam 2481 adet yüksek lisans tezinin, 79'u sosyal bilimlerde, 481'i de fen bilimlerinde olmak üzere toplam 563 doktora tezinin tamamlanmış olduğunu Tablo 1'de görmekteyiz.

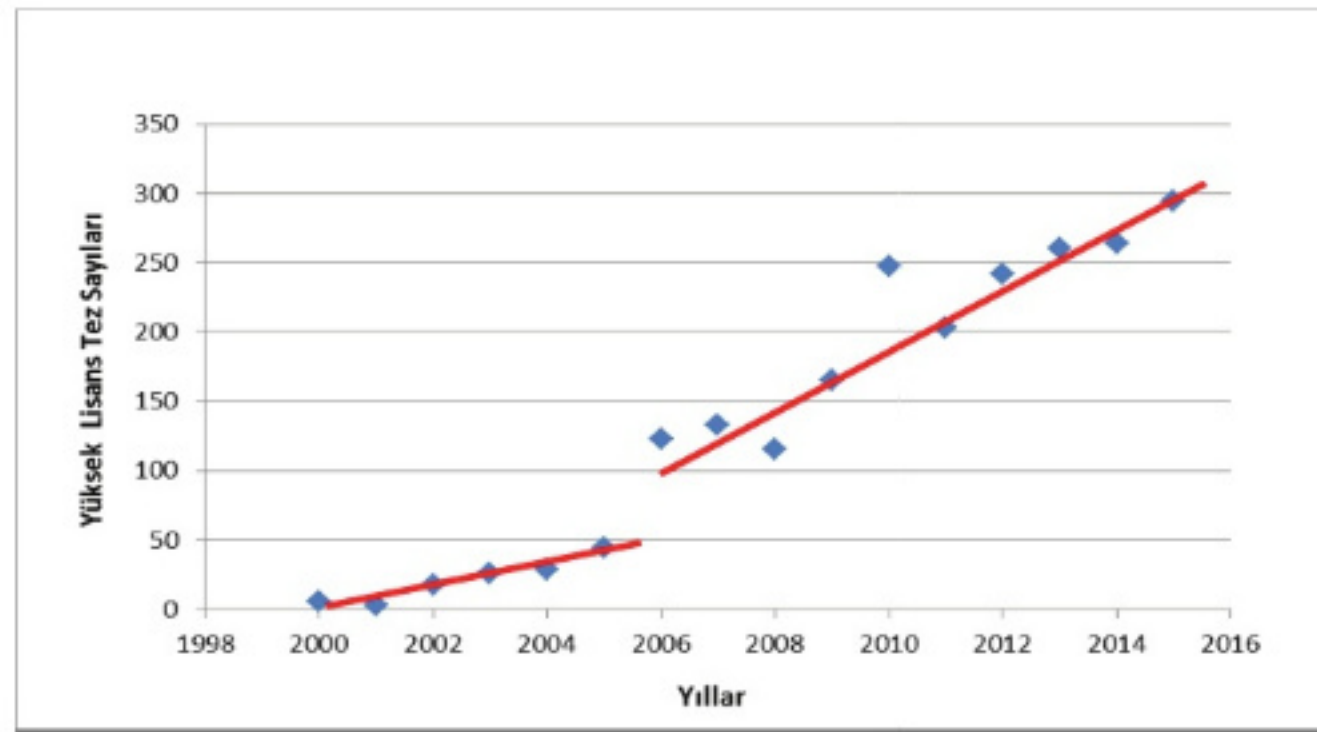
Tablo 1: Lisansüstü tezlerinin düzey, alan ve yazım diline göre dağılımı

Düzy	Alan	Yazım Dili		Toplam	Genel Toplam
		Türkçe	İngilizce		
Yüksek Lisans	Fen	1723	405	2128	2481
	Sosyal	274	79*	353	
Doktora	Fen	399	82	481	563
	Sosyal	77	5	82	

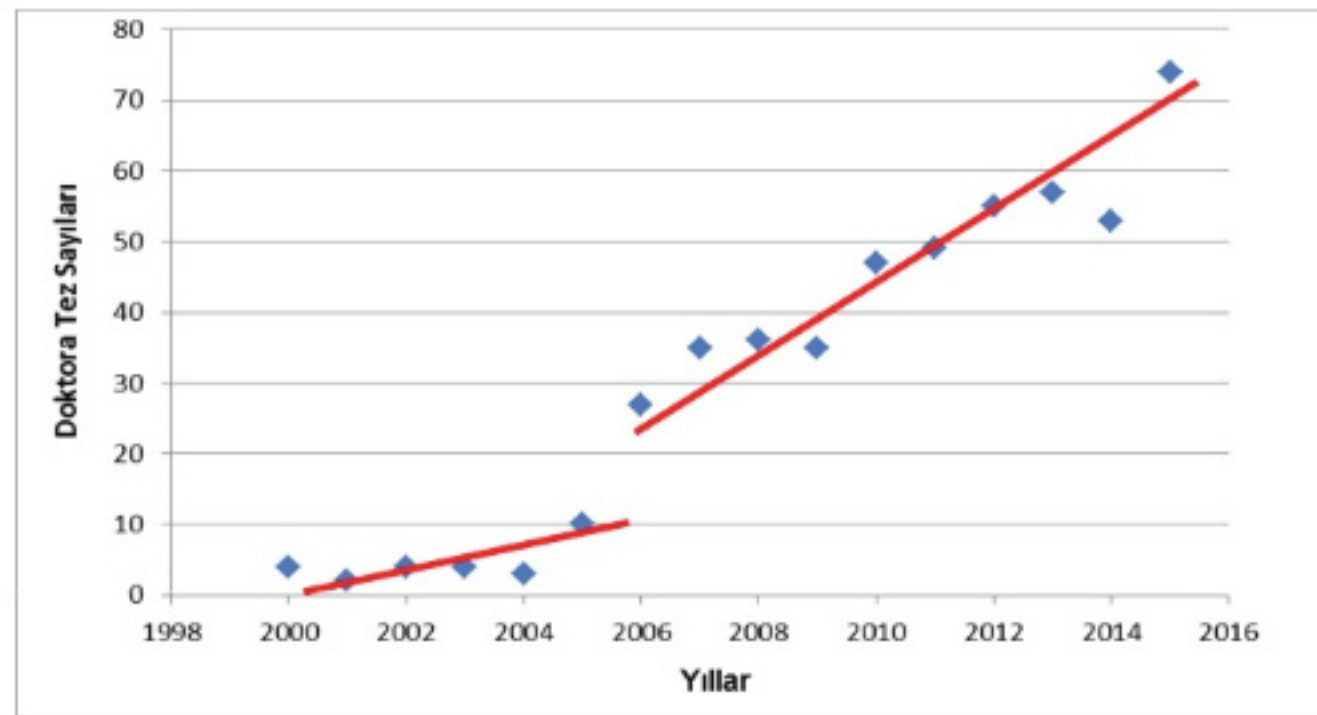
*Bu sayı içerisinde 1'si Almanca 2'si de Fransızca olarak yapılan tezler dahildir.

Türkiye'de "enerji" konusu üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerine ait bilgileri içeren Grafik 1 ve Grafik 2'yi inceleyecek olursak; üniversitelerimizde gerçekleştirilen lisansüstü çalışmalarının yıllara göre niceliksel gelişimi hakkında fikir edinebiliriz.

Grafik 1: Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

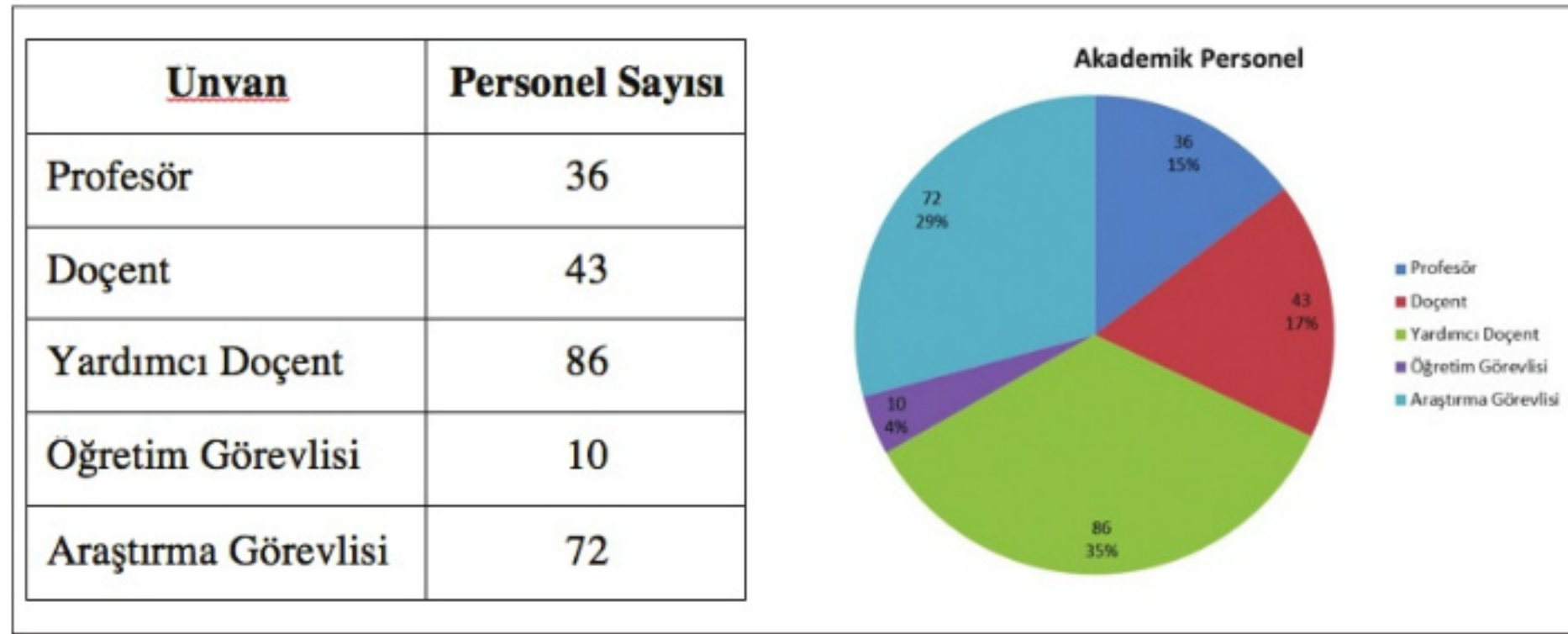
Grafik 2: Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Her iki grafikten de görüleceği gibi, hem yüksek lisans tezlerinin hem de doktora tezlerinin yıllara göre dağılımında son 10 yıl içerisinde önemli artışlar gözlenmektedir. 2006 yılı öncesi ve sonrasına ait sayısal veriler ve grafik eğimleri karşılaştırıldığında, 2006 yılı civarında ciddi bir kırılma olduğu ve bu yıldan itibaren hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin sayılarında geçmişe oranla daha hızlı bir artış göze çarpmaktadır. Bu artışı aynı yıllarda üniversitelerimizde bağımsız olarak yalnız enerji alanında lisans düzeyinde eğitim verilmeye başlanmış olması ile ilişkilendirmek mümkündür.

Elbette enerji eğitimi süreçlerinin önemli bir bileşeni de akademik kadrodur. Türkiye'deki ve Kıbrıs'taki üniversitelerde enerji alanında lisans düzeyinde ders veren ya da uygulama yapan akademik personel sayısı kesin olmamakla beraber 247'dir. Ön lisans eğitimi veren meslek yüksekokullarının çoğunun internet sitelerinde akademik personel bölümlere göre ayrı ayrı verilmek yerine meslek yüksekokulunun tüm akademik personeli bir arada listendiğinden yukarıda verilen sayıya dahil edilmemiştir. Bu akademisyenlerin ünvanlarına göre dağılımı Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2: Enerji alanında lisans eğitimi veren kurumlarda görevli akademik personel

Sonuç olarak, bu çalışmada Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında sunulan enerji eğitimine genel bir durum değerlendirmesi yapılarak ve bu alandaki eğitim programlarının günümüz gerçeklerine ve koşullarına göre disiplinler arası bir yapıda şekillenmesinin önemi ve gereği ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu maksatla, mühendislik, fen, sosyal ve eğitim bilimleri alanlarında uzman aka-

demisyenlerin, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı başta olmak üzere ilgili bakanlıklardan ve STK'lardan katılacak temsilcilerle bir araya geldiği, geniş katılımlı bir değerlendirme toplantısının yapılması ve bu toplantı sonucunda ortaya çıkacak önerilerin üst kurullarda değerlendirilerek işleme konulması ülkemizdeki enerji eğitiminin geleceği için oldukça yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

YÜKSEKÖĞRETİMDE KADIN LİDERLİĞİ: FIRSAT PENCERESİ AÇIK KALMALI...

✎ Prof. Dr. Funda Sivrikaya Şerifoğlu*

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın, Üniversitelerarası Kurul'da yaptığı konuşmada üniversitelerde boş bulunan dekan ve rektör yardımcısı pozisyonlarına rektörler tarafından kadın akademisyenlerin atanması yönündeki çağrısı kamuoyunda ve özellikle yükseköğretim alanında ilgi gördü. Kuşkusuz bu önemli bir adımdır ve çağrının yükseköğretim yönetiminin en üst basamağından yapıyor oluşu muhakkak ki son derece etkilidir. Yükseköğretim kurumlarındaki erkek egemen görüntünün değişmesine katkı yapacağı da bu nedenle kolaylıkla öngörülebilir. Ancak, tam da bu bahsedilen erkek egemen kültürün değişmesini mümkün kılıp kılmayacağı, atılması gereken ve şu anda eksik olduğunu düşündüğümüz başka adımlara bağlıdır.

Bu adımlardan en önemlisi, değişimi tetikleyecek, başlatacak, yürütecek ve/veya yönetecek üst düzey liderlik pozisyonlarda kadınların görev almasının sağlanmasıdır. Yükseköğretim Kurulu'nda sadece iki olan (yüzde 9,5) kadın üye sayısının ve 184 üniversite içinde sadece 11 olan (yüzde 6) kadın rektör sayısının (-ki bunların çoğu vakıf üniversitesi rektörleridir-) artması ile böyle bir değişim desteklenebilir.

Bilindiği gibi, haklı olarak övündüğümüz, Batı ülkelerine kıyasla dahi yüksek olan kadın akademisyen oranları-

mız, yönetim ve liderlik kademelerine yansımamaktadır. Bunda kadın akademisyenlerin yönetim görevlerine aday olmak ve gerekli rekabet süreçlerine katılmak için istekli olmamaları çok önemli bir rol oynamaktadır. Aile-iş dengesinin sağlanması, yaşlı ve çocuk bakımı sorumlulukları, eşin kariyerine destek olma, vb sebeplerle kadınlar yönetim görevlerinden kaçınmaktadırlar. Ayrıca, rekabet süreçleri erkek egemen kültürün şekillendirdiği süreçlerdir. Proje/fikir yarışı temelinde değil büyük ölçüde ikili ilişkilerle şekillenmektedir. Erkeklerin kaynak, terfi ve pozisyon olanaklarıyla ilgili olarak bilgi paylaşımını sağladıkları ve birbirlerini destekledikleri (abicim-abicim ağları diye tanımladığımız) resmi/biçimsel olmayan ilişkiler içinde kadınlar yer almamaktadır. Kadın adaylara bu ortamda rekabet etmek cazip gelmemektedir.

*Düzce Üniversitesi Kurucu Rektörü 2007-2015, TULIP Türkiye Üniversite Liderlik İyileştirme Programı Kurucu Koordinatörü, YÖK Akademide Kadın Çalışmaları ve Sorunları Birimi Komisyon Üyesi

Kaldı ki onları cesaretlendirecek ve ilham kaynağı olabilecek rol modeller de görünür değildir; adaylık süreçlerinde başarılı olmuş, aile-iş dengesini sağlayarak yöneticilik yapmış/yapmakta olan kadın akademisyenler hem sayıca azdır ve hem de görünür değillerdir.

Sonuç olarak; kültürden, iş yaşamına ilişkin nedenlerden, kadının özgüven eksikliğinden ve diğer etkenlerden kaynaklan sebeplerle kadınlar yükseköğretimin yönetimi alanında hak ettikleri oranlarda temsil edilmemektedirler.

Açıklanan bu ve burada ayrıntısı verilemeyen diğer nedenlerle, bu sorunu her yönüyle ele almak ve çözümüne katkıda bulunmak üzere, 2012 yılında Düzce Üniversitesi'nde Yükseköğretimde Kadın Liderliğini Geliştirme ve Güçlendirme Çalıştayı ve ardından 2013 yılından itibaren her yıl TULIP Yükseköğretimde Kadın Liderliğini Geliştirme ve Güçlendirme Eğitim ve Mentorluk Programı düzenlenmiştir. Program Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından desteklenmekte, Türkiye'nin her yöresinden kadın akademisyenler programa katılmak için başvurmakta, coğrafi bölge, çalışma alanı, kıdem çeşitliliğini sağlayacak şekilde yapılan seçmelerle 30 civarında katılımcı programa katılabilmektedir. Geribildirimler programının etkinliğini açıkça ortaya koymakta, bölüm başkanlığından dekan yardımcılığına ve hatta rektör adaylığına kadar değişik yönetim kademelerine başvurular oluşmaktadır.

TULIP programları iki bölümden oluşmaktadır: uzmanlar tarafından liderlik yeteneklerini geliştirecek ve ufuk açacak bilgilerin paylaşıldığı seminer oturumları ve yükseköğretim alanında yöneticilik yapmış/yapmakta olan kadın akademisyenlerin katılımcılarla deneyimlerini paylaştığı mentorluk oturumları. Mentor olarak rol oynayan kadınlar; YÖK üyeliği, rektörlük, rektör yardımcılığı gibi

Düzce Üniversitesi Konferansı

üst düzey yöneticilik görevlerinde bulunmuş veya bu görevleri halen yürütüyor olan kadın akademisyenler olabildiği gibi, az sayıda da olsa iş dünyasından eğitim alanıyla ilgili kadın liderler de olabilmektedir. Rahat bir oturma düzeninde ve sohbet ortamında gerçekleştirilen bu mentorluk oturumlarında, kadın akademisyenler rol modellerin kendi ağızlarından öykülerini, aile-iş dengesini sağlamak için geliştirdikleri çözümleri, benzer sorunlara buldukları pratik çareleri dinleme şansını bulmaktadırlar. Soru-cevaplarla gelişen bu deneyim paylaşımı; kadın akademisyenlere yaşananların birbirine benzediğini, yalnız ve çözümsüz olmadıklarını, birçok hususun yöneticilik basamaklarını tırmanmak için engel teşkil etmediğini, hayal kurmaktan vazgeçmeyerek ve onları gerçekleştirmek için çaba göstererek hedeflerine ulaşabileceklerini göstermektedir. Kadınlar birlikte ve birbirlerinden öğrenerek güçlenmekte, cesaret kazanmaktadırlar.

TULIP'i, ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında düzenleyerek yaygınlaştırmak önemli bir hedeftir; bunun yanında kültürümüze ait lale motifli logosuyla uluslararası alanda da tanıtmak ve yaygınlaştırmak çabası mevcuttur. TULIP kısaltması, programın İngilizce ismi (Turkey University Leadership Improvement Program) için de aynen geçerlidir. TULIP, Pekin'de gerçekleştirilen 2014 World Women University Presidents Forum'da sunulmuş ve Pakistan'da COMSATS Üniversitesi ile bir işbirliği çalışmasına konu olmuştur. Lahor ve Abbotabad yerleşkelerinde 2015 yılında TULIP markasıyla başlatılan kadın liderliği çalıştayı, gelenekselleşerek Türkiye'den video konferans yoluyla katılım gösterilen toplantı dizisine dönüşmüştür.

Tüm bu çalışmalarda amaç; kadınların üretken enerjilerini ve dönüşümsel liderlik yeteneklerini yükseköğretim alanındaki liderliğe de taşımalarına destek olmaktır. Kadın-erkek tüm paydaşların birlikte değer ürettikleri yükseköğretim alanının inşasına katkıda bulunmaktır. TULİP üniversitelerde ve diğer ortamlarda kolaylıkla düzenlenebilen, büyük bütçe ve kaynaklar gerektirmeyen çok etkili bir program olarak bu amaca hizmet etmektedir.

Bu tür desteklerin önemi giderek artacak gibi görünmektedir zira kadın liderliği için fırsat penceresinin ülkemiz için daraldığına dair göstergeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkemizin kadın akademisyen oranlarındaki görece üstünlüğü AB'deki iyileşmeler karşısında tehdit altındadır. Avrupa Komisyonu'nun araştırma ve yenilikçilik alanındaki toplumsal cinsiyet istatistiklerini raporladığı, üç yılda bir yayınlanan She Figures: Gender in Research and Innovation istatistiklerine göre¹, kadın profesör oranı 2012 yılında AB-27'de ortalama yüzde 20 iken 2015 yılında AB-28 ortalaması yüzde 20,9'a yükselmiştir. Bu oran ülkemiz için yüzde 29'dur. Ancak; AB-28'de 35 yaş altındaki kadın profesör oranı yüzde 49 olarak raporlanmaktadır. Görünen o ki AB, üye ülkelere göre farklılıklar mevcut olmakla birlikte, genç akademisyen kuşaklarda toplumsal cinsiyet eşitliğini neredeyse sağlamış bulunmaktadır. Ülkemizde akademisyenlerle ilgili yaşa bağlı istatistikler bulunmamakla birlikte, yardımcı doçentlikten profesörlüğe yükselişteki akademik kariyer sürecinde cinsiyet temelli ayrımcılığı ölçen Cam Tavan Endeksi sıralamasında 2012 raporuna göre AB içinde en iyi du-

rumda olan ülkemizin sıralamadaki bu rekabet avantajını koruyamadığı da anlaşılmaktadır.

Bu veriler; Türkiye'nin kadın akademisyen ve profesör oranlarındaki görece avantajını korumaya devam edemeyeceğini, mevcut durumda dahi az sayıda olan kadın yönetici sayısının artırılmasının giderek zorlaşabileceğini düşündürmektedir. Önümüzdeki dönemde istatistiklerin izlenmesine ve eğilim olumsuz yönde, yükseköğretimde ve yükseköğretimin yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyici daha etkin politikaların belirlenmesine ihtiyaç duyulabilir. Dekan ve rektör yardımcısı atamalarında teklif edilmesi istenen kadın adayların rektör atamalarında da yer almasının önemli bir başlangıç olabilir.

Bu nedenle TULİP'in yaygınlaştırılması önem kazanmakta; daha fazla kadın akademisyenin çeşitli yönetim kademelerinde görev almasına ve rol model olarak diğer kadın öğrenci ve akademisyenlere ilham ve cesaret vermelerine destek olmak gerekmektedir.

¹ She Figures 2015, Gender in Research and Innovation, Avrupa Komisyonu, 2016

She Figures 2012, Statistics and Indicators on Gender Equality in Science and Innovation, Avrupa Komisyonu, 2015

TÜRKİYE'NİN SURIYELİ GENÇLERİ VE YÜKSEKÖĞRETİM

✎ Prof. Dr. Ayşegül K. ÇITIPITIOĞLU* - Doç. Dr. Yeşer Yeşim Özer**

Mülteci çocuklar ve gençler, bugün dünyanın önemli insani meselelerinden biri olan göç konusunun ana başlıklarındandır. Eğitim ise en temel insan haklarından biri olarak mülteci nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan çocuk ve gençlere devletler tarafından sağlanması gereken bir yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim çağındaki nüfus için bir gelecek umudu olan bu haktan yoksun kalan nesiller hem kendileri hem de içinde yaşayacakları toplum için insani ve verimli yarınların inşasına katkı sağlamakta zorluklar yaşayacaktır. Bugün mülteciler özellikle uluslararası hukuk bağlamında belirli haklara sahip olsalar da, geçmişleri ve gelecekleri arasında “arafa” yaşamaktadırlar. Bu durum mültecileri merkeze alan kamu politikalarına duyulan ihtiyacı her geçen gün daha da arttırmaktadır. Bu noktada eğitim yeni bir yaşam inşa etme isteği ve beklentisi güçlü olan genç ve çocuklar için, bir arafta olma durumunu değiştirme açısından merkezi bir anahtar niteliğindedir.

Türkiye Cumhuriyeti bugün neredeyse üç milyona ulaşan Suriyeli nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Bu ev sahipliği ülkeye yeni gelenlerin “geçici birer misafir” olmasının ötesinde bir takım haklara sahip oldukları gerçeğini de görünür kılmıştır. Konu ile ilgili akademik çalışmaların işaret ettiği gibi Suriye’den göç edenlerin kalıcılık beklentisi içinde olduğu unutulmamalıdır. Ülkemizde hukuki olarak “geçici koruma statüsü” altında bulunan Suriyeli nüfusun

kalıcılık ihtimali, ülkenin geleceğe yönelik kamu politikalarının şekillenme sürecinde bu bireylerin ve ülkenin karşılıklı ihtiyaçlarının, taleplerinin ve beklentilerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Ülkemizin Suriye’den gelenlere yeni bir yaşam imkânı vermeye yönelik kamu politikalarının temeline eğitim başlığının yerleştirilmesi ise bugün önemli bir gereksinim haline gelmiştir.

Türkiye yeni bir yaşam umuduyla ülkemize gelmiş çocuk ve gençlerin eğitim hakkını imzacısı olduğu farklı uluslararası hukuk metinleriyle tanımıştır. Çocuk Hakları Sözleşmesi (Madde 2-1) “Taraflar Devletler, bu Sözleşme’de yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana-babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğum ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanırlar ve taahhüt ederler” demektedir. 1951 tarihli “Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme” ise “Taraflar Devletler, mültecilere, temel eğitim konusunda, vatandaşlarına uyguladıkları muamelelerin aynısını uygulayacaklardır” ve “Taraflar Devletler mültecilere temel eğitimin dışındaki eğitim konusunda ve özellikle çalışmalarından yararlanma, yabancı ülke okullarından alınmış eğitim sertifikalarının, üniversite diplomalarının ve derecelerinin tanınması, harç ve resimlerden muafiyet ve eğitim bursları alanlarında mümkün olduğu kadar müsait ve her halde

* İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

** İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

genel olarak aynı şartlar içindeki yabancılara tanınanlardan daha az müsait olmayan şekilde muamele edeceklerdir” sözleriyle iki farklı maddede (Madde 22-1 ve 22-2) eğitim hakkının öneminin altını çizmektedir. İmzacısı olduğumuz Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi de (Madde 13-1) “Bu Sözleşme’ye Taraf Devletler, herkesin eğitim görme hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Taraf Devletler, eğitimin, insanın kişiliğinin ve onur duygusunun tam olarak gelişmesine yönelik olacağı ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygıyı güçlendireceği hususunda mutabıktırlar. Taraf Devletler, ayrıca, eğitimin, herkesin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılmasını sağlayacağı, tüm uluslar ve tüm ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştireceği ve Birleşmiş Milletlerin barışın korunmasına yönelik faaliyetlerini güçlendireceği hususlarında mutabıktırlar” demektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Protokolü’nün İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’sinde de (Ek Protokol-No. 1. Madde 2) eğitim hakkına “Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir” ifadesiyle vurgu yapılmıştır.

Tüm bu uluslararası metinlerin işaret ettiği eğitim hakkı Türkiye tarafından Suriye’den Türkiye’ye yönelik göçün hızlanması sürecinde eğitime erişimin desteklenmesi yönünde önemli kararlarla desteklenmeye çalışılmıştır. Özellikle 2013 yılı öncesinde daha kısa vadeli çözümleri merkeze alan düzenlemelerin 2013 sonrasında daha kalıcı ve verimli önerilere evrildiği ilgili literatürün taranması sonucunda tespit edilmiştir. 2014 yılında yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve bu kanun çerçevesinde kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün çalışmalara başlamasıyla eğitim hakkına yönelik uygulama zemini de sağlamıştı. Aynı süreçte MEB tarafından yayınlanan 23 Eylül 2014 tarihli, 2014/21 sayılı “Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri” konulu genelge ise eğitime erişimin desteklenmesi ve düzenlenmesinin temel adımı olmuştur. Tüm bu olumlu adımların sonucunda 2015/16 eğitim yılında Türkiye’de bulunan sayıları 933.624’ü bulan okul çağındaki Suriyeli çocukların

325.000 kadarı Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) ve devlet okullarıyla eğitim sistemine dâhil edilmiştir.

Temel eğitimle ilgili bu düzenlemelerin yükseköğretim politikaları ile desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye’de geçici koruma altında bulunan 19-24 yaş arası Suriye vatandaşlarının sayısı 2016 Ağustos itibarıyla 391.781 iken (GİGM, 2016), ülkede yükseköğretim gören Suriye vatandaşlarının sayısı 9.689’dur (YÖK, 2016). 15-18 yaş arasındaki 241.711 (GİGM, 2016) olan Suriyeli genç sayısı ve beş senelik iç savaş sürecinde yükseköğretimi kesintiye uğramış nüfus da dikkate alındığında yükseköğretim politikalarının çok geniş bir grubu doğrudan ilgilendirdiği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Suriyeli gençlerin yükseköğretime erişimi konusu üç temel ayrımada ele alınmalıdır. İlki temel eğitimden yükseköğretime geçişte engellerin aşılması için sağlanması gereken destektir. Temel eğitimden yükseköğretime geçişte temel sorun denklik problemidir. Suriyeli öğrencilerin büyük bölümünün GEM’lerde eğitim alması ve Türk devlet/özel okullarından mezun olmamaları veya eğitimlerini Suriye’de tamamlamış olmaları bu sorunu doğurmaktadır. Türkiye’de Suriyeli öğrencilerin temel eğitimi MEB’in 2014/21 sayılı “Yabancılar Yönelik Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Genelgesi” kapsamında devlet okulları ve eğitim dilinin Arapça olduğu, revize edilmiş Suriye müfredatını takip eden GEM’lerde olmak üzere ikili bir yapı çerçevesinde şekillenmiştir. Farklı bir müfredatı takip eden GEM’lerden mezun olanlara yönelik iki yıldır MEB tarafından düzenlenen Geçici Eğitim Merkezleri Lise Yeterlik ve Denklik Sınavı (GEMLYDS) bu noktada çok önemlidir. Düzenlenen denklik sınavı dışında öğrencilerin eğitimin ücretsiz olduğu Türk devlet okullarına kayıt edilmesine yönelik özendirme/destekler MEB tarafından verilmektedir. Özellikle temel eğitimin ilk aşamalarında göç eden ilk neslin yaşadığı sıkıntıların (dil, belge eksikliği, uyum sorunları vs) azaltılması için devlet okullarına yönlendirme MEB’in 2016 Eylül ayında açıklandığı Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine dâhiliyetini ve uyumunu amaçlayan yol haritasının önemli bir adımıdır.

Yükseköğretime erişim ile ilgili ikinci başlık YÖK’ün konu ile ilgili destekleridir. 2013’den günümüze Suriyeli gençle-

rin yükseköğretime dâhil olmalarını destekleyen kararlar birbirini takip etmiştir. Bu süreçte yaşanan temel sorunlar gençlerin Türkçe yeterliliklerinin olmayışı/kısıtlılığı, ellerindeki gerekli resmi belgelerde eksiklik, sağlanan imkânlar hakkında yeterli bilgi sahibi olmama, maddi imkânsızlıklar nedeniyle istenmesine rağmen yükseköğretime devam edememe olarak sıralanabilir.

Gerekli belgelerde eksiklik noktasında öğrencilerin özel öğrenci statüsü ile eğitimlerine devam edebilmelerine yönelik imkânlar da erişimi arttırmak açısından dikkate değerdir. YÖK'ün konu ile ilgili desteklerine diğer bir örnek 2015 itibarıyla Suriyeli öğrencilerin üniversitelerde eğitim ve öğretim alabilmelerine yönelik sekiz (Çukurova, Gaziantep, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Kilis 7 Aralık, Harran, Mersin, Mustafa Kemal ve Osmaniye Korkut Ata) üniversitede Suriye'den gelen öğrenciler için, yurtdışından öğrenci kabulü çerçevesinde, öğretim dili Türkçe veya yabancı dilde olan programlar açılabilmesine yönelik toplantıdır. Bu toplantı ve benzeri çabalar kurumun Suriyeli gençlerin eğitime erişimi için çabalarının devamını göstermektedir.

Eğitime erişim için temel kanal üniversitelerin yabancı öğrenci sınavı yoluyla uluslararası öğrenci kabulü ile ilgili programları çerçevesinde Suriyelilerin yükseköğretime erişim ve katılımına dair gerekli düzenlemeler doğrultusunda Suriyelilere Türkiye'de bulunan toplam 114 devlet ve 76 özel üniversiteye tanınan kayıt olanağıdır. Başvuru ve kabul süreçleri üniversitelerin web sitelerinde ilan ettikleri kabul koşulları doğrultusunda doğrudan üniversitelerce yürütülmektedir. Devlet üniversitelerine kabul hakkı kazanan, kayıtlı, geçerli yabancı kimlik numarasına sahip (99 ile başlayan) tüm Suriyeli öğrencilerin harçları YTB (Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) tarafından karşılanmaktadır. YTB harç dışında da eğitim ve barınmaya yönelik aylık burs imkânı gibi destekler sunmaktadır. Birleşik Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin en büyük burs programı olan Alman Albert Einstein Mülteciler Akademik Girişimi Türkiye Bursları Programı da Suriyeli mültecilerin yükseköğretime katılımını YTB ile işbirliği içerisinde desteklemektedir.

Üçüncü başlık ise kurumsal düzenlemeler dışında kamu-

oyunun konu ile ilgili sağlıklı bilgilendirilmesidir. Yükseköğretim ülkemizde rekabetin olduğu ve ailelerin çocuklarının geleceği için büyük emek ve masraf yaptıkları bir alandır. Ülkemize yeni gelen Suriyeli nüfusun eğitime erişimin bir insan hakkı olduğu toplumun tüm kesimlerine anlatılmalıdır. Bugüne kadar göreceli olarak olumlu ilerleyen toplumsal kabul noktasında eğitime erişimin insani bir hak oluşunun ötesinde, göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan kısa ve uzun vadede ülkemize yapacağı katkılarının altı özellikle çizilmelidir.

Yükseköğretime erişimin desteklenmesinin gerekliliğinin ilgili literatürde ortaya konulan farklı nedenleri bulunmaktadır. İlk vurgulanması gereken nokta, zorunlu nedenlerle yerinden edilmiş insanların geleceğe dair umutlarının desteklenmesinin, göçmenlerin kendilerine iyi bir yaşam kurma arzularını olumlu yönde etkilemekte olduğudur. Yükseköğretim, özellikle bu noktada iyi bir gelecek hayalini ve toplumsal uyumu olumlu yönde desteklemektedir. Eğitim ve gelir durumu arasındaki doğrudan ilişki de daha iyi şartlarda yaşama umudunu arttırmaktadır. Dünya Bankası'nın bir raporuna göre eğitim seviyesinde ortalama bir yıllık artışın GSYİH'ya etkisi kısa vadede % 0,39, uzun vadede ise % 12'dir. Ayrıca yükseköğretim daha nitelikli bir işgücü yaratarak ülkenin sosyal sermayesine de önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle bu hassas yaş aralığında yükseköğretimin koruyucu yönü, daha iyi bir gelecek umuduna sahip gençlerin terör örgütlerine yönelme olasılığının da azaldığı bu noktada ülke güvenliği açısından ciddi olarak düşünülmelidir.

Göçmenlerin topluma yaptığı olumlu katkılarının görünür olmasında, yükseköğretime katılan göçmen sayısının artmasının ve göç konusunun toplumlar açısından bir kazanım olarak değerlendirilmesinin etkisi yadsınamaz. Bu nedenle tüm bu insani ve toplumsal tespitler kamuoyuna iyi anlatılmalı ve Suriyeli gençlere sağlanan desteğin diğer tüm kamusal destekler gibi yasal zemini, sınırları ve belirli koşulları olduğu gerçeği açıkça vurgulanmalıdır. Ülkemizde ortak bir gelecekte birlikte yaşayacağımız Suriyeli çocuk ve gençlerin yaşama dair hayallerinin yalnızca kendi kişisel gelişimleri için değil içerisinde yaşadıkları toplumun yarınları için de desteklenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

KATAR DEVLETİ EĞİTİM VE YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI İLE YÜKSEKÖĞRETİM ALANINDA İŞ BİRLİĞİ

18 Aralık 2016 / Trabzon

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Katar Devleti Emiri Şeyh Temim bin Hamed Âl Sâni 'nin başkanlıklarında 18 Aralık 2016 tarihinde Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite İkinci Toplantısı Trabzon'da gerçekleştirildi.

Yüksek Stratejik Komite Toplantısı'nda iki ülke işbirliğinin daha da derinleştirilmesine ilişkin imkânlar ele alınarak bölgesel konularda görüş alışverişinde bulunuldu.

Toplantının ardından iki ülke arasında eğitim, sağlık, maliye, bilgi, iletişim, gençlik, spor, kültür, gümrük ve tarım gibi alanlarda mutabakat zaptı, anlaşma, eylem planları ve ortak bildiriler imzalandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Katar Emiri Şeyh Temim Hamad Al-Sani'nin huzurunda gerçekleştirilen imza töreninde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Katar Devleti Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı arasında "Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı", YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta

Saraç ile Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdurrahman Al-Sani tarafından imza altına alındı.

Bilindiği üzere Katar'lı birçok öğrenci yurtdışında eğitim görmektedir. Bu kapsamda Trabzon'daki toplantıda imzalanan mutabakat zaptı, bilimsel araştırma alanında işbirliği ve yükseköğretim ve bilimsel araştırma alanlarında deneyimlerin paylaşımının yanı sıra Katar devlet bursu ile Katarlı öğrencilerin ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında eğitim-öğretim görmesini de içermektedir. Bu bağlamdan olmak üzere, bu mutabakat zaptının imzalanması ile Katar'lı 15 öğrenci İTÜ'ye (İstanbul Teknik Üniversitesi) yerleştirilerek, Katar Devleti adına eğitimlerine başlamışlardır.

BAŞKAN SARAÇ AB'YE TÜRK YÜKSEKÖĞRETİMİNİ ANLATTI

7 Aralık 2016 / Ankara

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger ile görüştü.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığında gerçekleştirilen ve yaklaşık bir buçuk saat süren görüşmede YÖK Başkanı Saraç, Türkiye'de 1 Kasım 2016'da göreve başlayan Christian Berger'e, Avrupa'daki üniversiteler ve EUA (Avrupa Üniversiteler Birliği) ile olan aktif işbirliğinin geliştirilerek devam edilmesini arzu ettiğini iletti. Bilindiği gibi Türkiye'den 62 üniversitemiz EUA'nın üyesidir.

Başkan Saraç görüşmede ayrıca FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında Türk yükseköğretim sisteminde yaşanan gelişmeler ile akademik camianın bölücü terör örgütlerinden arındırılmasına yönelik alınan kararları anlattı, Yükseköğretim Kurulu olarak aldıkları her kararda üniversitelerin özerkliği ve hukukun üstünlüğünün korunması kavramlarının çalışmalarının ana başlığını oluşturduğunu ifade etti. Başkan Yekta Saraç, görüşmede ayrıca "Ülkemize bu konuda Avrupa'dan, Amerika'dan

yapılan haksız bazı eleştirileri, sağduyulu düşünce, bilim zihniyeti ve bu ülkenin özgürlükçü demokrasiden, hukuk devleti ilkesi ile yönetilmekten vazgeçmeyeceğini vurgulayarak anlatıyoruz" dedi.

Türkiye'nin yükseköğretiminde hiçbir aksamaya maruz kalmadan eğitime, araştırmalara, konferanslara devam ettiğini vurgulayan Saraç, darbe girişiminin olduğu haftada bile üniversitelerde ve yükseköğretim kurumunda olağan süreç ve yaşamın devam ettiğini anımsattı.

Sayın Berger, görüşmeden duyduğu memnuniyeti ifade etti. Türk akademi dünyası ile Avrupa Üniversiteler Birliği ilişkilerine yüksek düzeyde önem verdiğini ve gelişmesinin giderek artması için bizzat konunun sahibi olacağını söyledi.

EDEBİYAT VE TOPLUMSAL DEĞİŞME

✍ Prof. Dr. M. Fatih ANDI*

Edebiyat, toplumsal bir faaliyettir. Dağ başındaki yalnız adam, edebiyata ihtiyaç duyar mı? Eğer duyuyorsa, ya öncesinde bir toplumsallık geçmişi vardır veya topluma yeniden döneceğine dair bir umudu... Yahut da yazdıklarının kendisinden sonra birilerinin eline geçeceği yani topluma ulaşacağı beklentisi...

Edebiyat, kalıcı bir toplumsal faaliyettir. Diğer toplumsal alanlarda olan bitenlerin birçoğu ya günü kurtarır, ya günle sınırlıdır yahut da yalnızca güne seslenir. Edebiyat, günle birlikte dünü de, yarını da ilgi yelpazesine alır. Hatta dünden süzülerek bize gelenler, yıllanmış şarap veya keskinleşmiş sirke kıvamında, ehlince daha makbuldür. Biz onlara “klasik” diyoruz. Klasik, yarına kalmaya aday olandır.

Edebiyat etkili bir toplumsal faaliyettir. Bu etki yavaş, sakin, ama inşa edici ve kalıcıdır. Edebî eserler ve onların üst kümesi olarak bütünüyle sanat, tuğla üstüne tuğla, toplumların geleceğini örür, şekillendirir. Biz bu toplu-

mun okur yazarları, hele ki az çok mürekkep yalamışları, en azından şöyle bir çalım, damla damla, Mesnevî’lerin, Leyla ve Mecnûn’ların, Vatan yahut Silistre’lerin, Sinekli Bakkal’ların, Başını Vermeyen Şehit’lerin, Süleymaniye’de Bayram Sabahlarının, Safahat’ların, Çile’lerin, Yorgun Savaşçı’ların, Huzur’ların, Tutunamayanlar’ın vs. çocukları değil miyiz?

Edebiyat, değiştirir. Değiştirirken kendisi de değişir. İki uçlu bir eylemdir bu. Zira her inşa, bir değiştirme, her etkileniş bir değişimdir. Edebiyatın dinamizmi, ivmesini ve gücünü bu iki ucu da açıklıktan alır zaten. “Ben dahi bile yapıldım/Taş u toprak arasında” misali.

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Bu değişme ve değiştirme işlevleri, gerek bireysel, gerekse toplumsal ölçekte, edebiyatın hayatîyetini yapar. Hayat sahibi olmak, bir sorumluluğu üstlenmeyi, bir vazifeye muhatap olmayı getirir. İnsanlar gibi, insanî etkinlikler için de bu böyledir. Nasıl ve niçin? Atan iki nabız noktası... Bu bakımdan, nötr olmak, nasıl'ı ve niçin'i olmamak, nabızı atmamaya eşdeğerdir. Aslında Louis Althusser'in "Masum okuma yoktur." cümlesini bu bağlamda da hatırlayabiliriz. Sorumluluğa muhatap olma, değişme ve değiştirme misyonuna açık olma yani... Bu misyon, bizi insanın ve toplumun büyük meselerine aşınar kılar. Büyük edebiyatlar, büyük meselelerin edebiyatıdır.

Edebiyatın toplumsal ölçekteki bu değişme ve değiştirme işlevi, toplumların modern zamanlarında ve özellikle de modernleşme süreçlerinde daha da artar. Bu, bizim için de böyle olmuştur. Çünkü bu süreçlerde, gelenekle ve onun kodladığı toplumsal refleksle karşı karşıya gelmek zorunda kalan modernleşme projeleri, geleneksel toplumun boşluklarına sızmayı, mekanizmanın aksayan dişlilerinin arasını doldurmayı en çok bu hayatın ifadesi olan dil ve yorumu olan edebiyat üzerinden denemiştir. Bunun farkına vardığı içindir ki, Cemil Meriç, Bu Ülke'de "Kavga insanla kader arasında değil artık, insanla kelime arasında." diyordu. Kelime yahut kavram... Yahut duygu ve düşünce... Veyahut hayat...

“

Türk edebiyatı, XIX. yüzyıldan itibaren bir değişimin edebiyatıdır. Bu değişim, ağırlık merkezi "değişme" ve onunla bağlantılı olarak "değiştirme" keşifleri arasında gidip gelen bir "toplumsallık" ekseninde vuku bulur.

”

Bu eksenin gerilimini ise, Tanpınar'ın nitelemesi ile bir "medeniyet krizi" oluşturur. Bunun içindir ki, eğitim müfredatında adına "Yeni Türk Edebiyatı" deyiverip geçmeyi itiyat haline getirdiğimiz bu son bir buçuk iki asırlık edebiyatımız, en bireysel temalı sandığımız metinleri ile bile bir toplumsal edebiyattır. (Kaldı ki, edebiyatımızı kendi içinde "eski" ve "yeni" diye ikiye bölmemiz, bu iki niteleme sıfatına zaman karşısında konumlanışın ötesinde, işlevsellik ve hayatîyet açılarından da bir anlam yükleme çabalarımız, daha adlandırmadan başlayarak bu alanın nasıl toplumsal meseleleri mahmul olduğunun temeldeki göstergelerindendir.) Evet, bireysel temalar, "insan"ı anlatır ve bu yönleriyle toplumsallıktan uzakmış gibi görülür. Ancak bu eserlerde bile bugün "Hangi insan?" sorusunu sorar sormaz, kendimizi toplumsal, fikrî hatta ideolojik bir zeminde bulmamamız mümkün müdür?

İfade edeceğim şu ikili ayrımın bile modernleşmeci bir söylemi içerdiğinin farkında olarak söylüyorum ki, ister Divan, isterse Halk edebiyatı mecralarında olsun, geleneksel edebiyatımızın zembereğini kuran, söylemin adeta ruhunu teşkil eden bir unsur vardı ki, o da tasavvufu. Geleneksel edebiyat, onun kavramlarıyla konuşmayı, onun remizler ve kıssalar dünyasının içinden seslenmeyi sevmiştir. Bu, şair için bir genişlik, bir rahatlık ve esneklik, kimi zaman da bir derinlik imkânı sağlıyordu.

Bu edebiyat geleneğinde insanın varlıkla ilişkisinin zirve noktasını "aşk" teşkil ediyordu ve bu aşkın ruhu tasavvuf, "hadd-i gâye"si, zenit noktası Tanrı idi. Tasavvufun üzerinde yükseldiği zemin ise İslâm itikadı ve İslâmî epistem idi.

XIX. yüzyıl, bu bütünlüklü yapının edebiyatta ve giderek toplumsal hayatın birçok alanında yerinden kıpırdadığı, bu kristalizasyonun bir kenarından çatlamaya başladığı yüzyıl olmuştur. Bu titreşim ve ardından oluşan çatlak sonrasında, edebiyatın büyük değişimi, bu değişimle beraber de büyük ve etkili "değiştirme"i başlar. Artık o günden bugüne, başka bir zemberek Türk edebiyatının mekanizmasını kurmakta, başka bir gerilim, edebî hare-

ketin ruhunu teşkil etmektedir. Gelenek ve modernizm çatışması.

Artık Türk edebiyatı da, Türk kültür ve düşünce hayatı gibi, siyaset ve sanat hayatı gibi, bütünüyle toplumsal hayatımız gibi iki kutupludur: Gelenekten gelenler ve modernleşmenin getirdikleri. Ve her bir toplumsal alan, her bir alandaki olay yahut olgu, bu iki kutup arasında salınır durur.

Bu iki kutbun yukarıdan aşağıya doğru zaman ve zeminde göre değişen farklı tezahürleri, farklı suretleri, farklı ses ve sıfatları oluşmuştur. Düünden bugüne edebiyatta ve diğer toplumsal alanlarda kadim-cedid, eski-yeni, irticaî-asrî, gerici-ilerici, çağdışı-çağdaş gibi sıfat/kavramlar etrafında sürdürdüğümüz bir tartışmadır.

Bu kavganın çapı ve kapsamı büyüdükçe, vehameti de derinleşmiş, entelektüel düzeyden tabana doğru yayılan yaklaşık iki asırlık bir toplumsal krize dönüşmüştür. A. Hamdi Tanpınar'ın yukarıda temas ettiğimiz "Yeni Türk Edebiyatı bir medeniyet krizi ile başlar." sözü tam da bu noktada daha bir anlamlıdır. Zira medeniyet krizi, toplumsal bir vak'adır ve bu vak'anın zamana yayılan görünüşleri, toplumsal değişme şeklinde kendisini göstermiştir.

Bu krizin veya toplumsal değişme sancısının Türk edebiyatındaki yansımaları, belli başlı şu başlıklar altında vuku bulmuştur:

- Edebiyatta gelenek sorunu (Gelenekten yararlanma biçimleri; geleneksellik ve gelenekçilik; geleneğin dili; geleneği kullanma, sorgulama, sahiplenme, bugüne taşıma, taklit, kopyalama, sevme ve özümseme; buna karşılık geleneği dışlama, kötüleme, inkâr ve düşmanlık)

- Modern bir edebiyat oluşturma çabaları (Modernizm anlayışları, gelenekle modernizmi sentezleyici yaklaşımlar, bu doğrultuda Daryush Shayegan'ın dediği üzere "yamalama" gayretleri; modern edebiyatta örnek ve öncü eserler sorunu, yeni bir edebiyat dili inşa etme

çabaları; gelenek ve modernleşme konularında yapılan kuramsal, yöntemsel ve fikrî tartışmalar)

- Edebî eserlerdeki yapısal farklılaşmalar, dönüşümler ve bunların oluşturduğu sorunlar (Biçim farklılaşmaları, deformasyonlar, yeni biçim ve ses arayışları, geleneksel ve modern edebiyatın yapısal araçları ve imkânları arasında bocalama, dil, üslûp, söz sanatları, vezin ve kafiye kavgaları...)

- Edebiyatın muhtevastaki farklılaşmalar (Geleneğin dünya görüşü, insan idrâki, varlık yorumu ve bunun edebiyatta işleniş; modernleşmenin yaptığı "yeni hayat"; Batılı edebî türler, bu türlerle taşınan yeni temalar, yeni temaların oluşturduğu yeni zihniyetler, yeni insanlar ve yeni dünyalar; bunların gerçekleştirdiği değişme görünümleri...)

- Edebiyata yaklaşımdaki farklılaşmalar (Edebiyatın anlamının, işlevinin ve mahiyetinin sorgulanması ve değişmesi, "edebiyat-ı atika" ve "edebiyat-ı cedide" kutuplaşması, edebiyattan beklentilerin değişmesi)

- Edebiyatın tezahür biçimlerindeki değişmeler (Gerçekçilik tartışmaları, edebiyatta ideolojikleşme, edebiyat ve propaganda, marjinalleşme, popülerleşme, kitleselleşme, dirijizm, tüketim kültürü ve edebiyat, güdümlülük ...)

Dikkat edildiyse, bu başlıkların açılımları içinde dil konusu tekrar tekrar kendisini göstermektedir. Çünkü gerçekten de toplumsal değişmenin edebiyat üzerinden gerçekleşme görünümlerinin ilk ve en önemli merhalesini dilde değişme teşkil etmektedir.

Zira her medeniyet aslında bir dildir. Her medeniyet, varlığı kendisine özgü bir ifade ediş ve bu ifade edişin arkasındaki yorumlayış tarzıdır. Bu bakımdan her medeniyetin ortaya koyduğu mimarî, musiki, hukuk, edebiyat, giyim kuşam, mutfak kültürü vs. birer dildir. Lisan da bu dillerden bir dildir. Bu yüzdendir ki, Batı medeniyetinin varlık tasavvurunu ve hayat normlarını inşa projesi olan

modernleşmenin Müslüman Doğu medeniyetinin ruhu olan geleneğe edebiyat üzerinden ilk tavır, evveleminde lisan üzerinden olmuştur. Dildeki değişim, toplumsal değişimin edebiyat güzergâhındaki ilk merhalesidir. İlk ve en etkili... Bu sebeptendir ki, XIX. asrın ilk modernleşme- ci edebiyatçıların birçoğu ya Şinasi, Namık Kemal, Ali Suavi gibi yeni bir dile dair görüşler ileri sürerek savunmuşlardır veyahut da dil üzerinde çalışmışlar, Şemseddin Sami, Ahmed Vefik Paşa, Ebüzziya Tevfik, Hüseyin Remzi, Faik Reşad, Ali Nazım gibi lûgatler hazırlamışlardır. Unutmayalım ki, her lûgat çalışması, dilin söz varlığının bir bakıma yeniden tedvinine çabasıdır. Bu “yeni bir dil” oluşturma çabaları, XX. yüzyılın başında Ömer Seyfeddin’in Yeni Lisan hareketi (1911) ile yeni bir ivme kazanacaktır. Bu ivmenin hızı, Cumhuriyet’in ilk dönemlerindeki siyasal ve kültürel kadronun dilde sadeleşme, Güneş Dil Teorisi, Öztürkçecilik ve hatta alfabe değişimi gibi uygulamaları ile daha da artacaktır. Hatırlayalım, Cumhuriyet dönemi edebiyatı hep dil üzerinde gerçekleşen kamplasma ve hatta kimi dönemlerdeki kavgalar ile dünyadan bugüne gelmiştir. Bu kavgalar, edebiyatın toplumsal değişimi yansıtmaya bakımından istiap haddinin epeyce arttığı 1960-80 arası dönemde çok daha keskinleşmiştir.

“

Edebî türler, masum birer yazma biçimi yani yalnızca birer araç değildir. Aslında her bir tür, yazara ve daha çok da okura bir görme, anlama ve yorumlama gözlüğü sunar. O yüzden, edebî tür bir görme biçimidir, demek daha doğrudur.

”

Yazar dünyayı, hayatı bu türün penceresinden görür, yorumlar ve gösterir. Yani okura bir bakış açısı, bir görme konumu belirler ve sunar.

“

Bunun için de edebî tür, tema ile çok sıkı ilişkilidir. Anlatacağını destanla, şiirle, hikâye ile anlatmakla romanla veya tiyatro ile anlatmak arasındaki fark aşikârdır. Hele ki modern tüketim kültürü içinde edebî eserin de bir ürüne dönüştürüldüğü düşünüldüğünde, bu ürünün nasıl bir mahiyet taşıdığı önem kazanmaktadır. Zira her ürün bir hayat tarzının içine doğar, bir dünya görüşünün, bir ideolojinin içinde ürer ve “her ürün, kendisini üreten ideolojiyi yeniden üretir.” Bu durum, edebî metinler için de böyledir. Umberto Eco'nun dediği üzere, “metin, örnek okuyucusunu oluşturmak üzere tasarlanmış bir aygıt” ise, gerçekten “Masum okuma yoktur.”

”

Öyleyse, edebiyatın toplumsal değişimi yapma veya taşıma süreçleri içinde edebî türlerin rolünü atlamamak gerekir. Bir yandan şiir, hikâye gibi geleneksel edebiyatın türlerinde görülen deformasyonlar, bir yandan da roman, tiyatro, mensur şiir ve deneme gibi yeni Batılı türlerin edebiyatımıza girişleri ve açtıkları kültürel ve sanatsal değişim alanları, teklif ettikleri değiştirici bakış açıları, XIX. yüzyıldan bugüne, toplumsal değişimin edebiyat düzlemindeki motor gücünü oluşturmuştur.

Tiyatronun sahnede gösterdiği “başka” hayat dekorları, insan modelleri, davranış kalıpları, âdâb-ı muaşeret, musiki, tiradlar ve repliklerle seyirciye ulaşan mesajlar vs. sahnenin canlılık ve görsellik imkânının cazibesi ile bu türün değiştirme işlevini katmerli kılmıştır. Roman için de benzer tesirlerden söz edilebilir. Batılı bir türdür roman ve toplumun geleneksel kalıpları içinde kendi mütevazı hayatını yaşayan okuruna “başka” hayatların penceresini açmış, dünya nimetlerinin daha sınırsız yaşandığı “öteki” yaşama tarzlarından haberdar etmiş, her haberdar oluşun bir bilgilenme, her bilgilenmenin de bir yapabilirlik olduğu düşünüldüğünde, onu yeni hayatları yapma ve yaşama hususunda harekete geçiren etkenlerden bi-

risi olmuştur. Roman, bugünün edebiyatının da en çok “üretilen” ve satılan, bu demektir ki en çok ilgi gören ve okunan türlerindendir. Bugünden geriye doğru uzandığımızda bu tür, toplumsal değişim kavgalarını, ideolojik söylemleri, farklı veya aykırı yaşama algıları ve modelleri sunma çabalarını en çok üzerinde taşıyan “değiştirme” araçlarından birisidir. Bugün Türk toplumunun çizdiği kültürel değişim ve ekonomik oluşum tablosu göz önünde tutulduğunda romanın bu tablo içinde niçin en gözde edebî tür olarak billboardlara kadar çıktığı, yüzbinleri aşan tirajlara sahip olduğu, popüler kültür süreçlerine nasıl uyum sağladığı daha iyi yerine oturacaktır.

“

Edebiyatın toplumsal işlevi, yakın tarihimiz içinde büyük siyasal dalgalanmalarla bir paralellik arz eder. Tanzimat döneminin ardından II. Meşrutiyet yılları, Cumhuriyet’in kuruluş zamanları ve Türkiye’de sağ-sol çatışmasının tavan yaptığı iki ihtilal arası dönem (1960-80), edebiyatın toplumsal değişime fazlaca kucak açtığı, bu işlevinin zirveye çıktığı toplumsal zaman dilimleridir. Bu konuyu bilhassa Cumhuriyetin ilk dönemlerinde daha bariz gözlemekteyiz. Çünkü, yeni bir ulusal kimlik inşası için edebiyatın sahip olduğu gücün ve imkânın önemi bilinmektedir. Bunun için okullara kadar yayılan temsiller, müsamereler, yarışmalar, konferanslar vb. etkinlikler yürütülür. Amaç bir “edebiyat inkılâbı” ile “inkılâb edebiyatı”nı gerçekleştirmek ve bu edebiyat ile bir ulusal kimlik oluşturmaktır.

”

1950’de çok partili siyasi hayata geçiş, toplumsal hayatta da, kökleri Osmanlı’nın son dönemlerine kadar uzanan bir takım ideolojilerin Türk düşünce hayatında yeniden canlılık kazanmasını ve ifade imkânı bulmasını doğurmuştur. Türkçülük, İslâmcılık ve Sosyalizm, bu ideolojiler

arasında bilhassa öne çıkar. Denilebilir ki, bu üç ideoloji de, toplumsal hayatımıza kendisini daha çok edebî eserler üzerinden anlatmış ideolojilerdir. Bugün bu üç ideolojinin de zengin bir edebiyat kitaplığı oluşmuş durumdadır.

YILDIZLAR SÖNMESİN TEHLİKE ALTINDAKİ DİLLER

✦ Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ*

İnsanoğlunun dünyadaki en büyük başarılarından birisi dildir. İnsanı zamana ve mekana taşıyan; onu kendi türüne, diğer varlıklara ve Tanrı'ya eriştiren ancak dildir. İnsan başarılarının hem kurucusu hem de koruyucusu/ mahfuzu olan dil, bu yönüyle Haidegger'in söylediği gibi 'varlığın evi'dir; bir rahim gibi insanlığı içinde barındıran, büyüten ve geleceğe taşıyan ev.

Ne var ki, gelişen teknoloji dünyayı küçücük küresel bir köye dönüştürdükçe; varlığın evi de küçülmekte, sınırları daralmakta, pek çok rengini, sesini, tınısını kaybetmektedir.

İnsan varlığına ev'lik yaparak onu zamanda tutmaya/ tutundurmaya çalışan dil/ler, şimdi zamanın tehdidi altındadır. Modern zamanların araçlarını elinde bulunduran baskın diller ve kültürler; zayıf ve çekinik olan dilleri, kültürleri zaman içinde soğurmaya, zayıf düşürmeye ve adeta yutmaya çalışmaktadır.

Bu durum, diyalektik açıdan mukadder ve kabul edilebilir bir sonuç gibi görünse de uzun vadede düşünüldüğünde; tarih, dilleri kaybettiği için evsiz ve yurtsuz kalmış yüzlerce, binlerce topluluğun trajik sonlarına tanıklık edecek.

Dilbilimciler, dünyada konuşulmakta olan 7000 civarın-

daki dil, şive ve lehçeden yaklaşık %80'inin önümüzdeki 100 yıl içinde kaybolma tehdidi altında bulunduğunu söylüyorlar (<https://www.soas.ac.uk/linguistics>) Genellikle Güney Amerika, Orta ve Güney Afrika, Kafkasya, Sibirya ve Hindistan civarında yoğunlaşan tehlike altındaki diller atlasında; 30 yıl gibi kısa bir sürede kaybolma tehlikesiyle yüzyüze olan dil/şive ve lehçeler kırmızı çizgide gösterilmiştir.

“

Bazı dil, şive ve lehçeleri yaşatmak (nüfus, sosyo ekonomik gerçeklik, siyasi konjoktür vb nedenlerden dolayı) yaşatmak pek mümkün olmasa da; onların söze yansıyan dünyalarını derleyip toparlamak, incelemek ve kayıt altına alarak insanlığın ortak hafızasına armağan etmek; bilim insanlarının en önemli sorumluluklarından birisidir.

”

*KÜNİB Başkanı

Büyük devlet olmak, büyük üniversite olmak yalnızca istatistiksel rakamlara yansıyan kazanımlarla değil; insanlığın ortak sorunlarına karşı duyulan sorumluluk bilinci, yürütülen stratejik projeler ve gerçekleştirilen vizyonla ölçülmelidir.

“

Dünyada tehlike altındaki dillerle ilgili çalışan enstitü, bölüm ve derneklerin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu sınırlamada siyasi ve ekonomik nedenlerin büyük rol oynadığı görülmektedir. İnsanlığın bu büyük sorununa karşı modern dünyanın bu kadar kayıtsız kalması oldukça manidardır.

”

Zira bütün diller Tanrı'nın ayetleri gibidir ve kutsaldır. Çekinik bir dilin ve kültürün de baskın dil ve kültürler kadar yaşama ve varolma hakkı bulunmaktadır. Vizyoner bilim insanlarına, siyaset ve kültür insanlarına düşen görev; çoğu kez konuşanların bile farkında olmadıkları bu dilleri yaşatmanın olmaz ise onu derleyerek insanlığın hafızasına kaydetmenin yollarını aramaktır. Zira her dil, insanlık semasının birer yıldızı gibidir; kaybolan her dil, insanlığın semasında bir yıldızın sönmesi ve bir rengin eksilmesi demektir. Nasıl yıldızların olmadığı bir gökyüzü dünya için zindan ve zulmet olursa; çekinik dil ve kültürlerin dünyamızdan eksilmesi de insanlığımız için zindan ve zulmet olur.

Tüketim çağının, varlığın evine yönelik yutucu, yok edici ilerlemesine karşı, özellikle üniversiteler önlemler almalı ve projeler geliştirmelidir.

İşte bütün bu düşünceler ışığında Kafkasya Üniversiteler Birliği olarak Harvard Üniversitesi ile 13-16 Ekim 2014'te Ardahan Üniversitesi'nin ev sahipliğinde I. Uluslararası Tehlike Altındaki Diller Konferansı'nı düzenledik. Türk Dil Kurumu, UNESCO ve Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi'nin de desteklediği konferansa; dünyanın konuyla ilgili en iyi 40 araştırmacı akademisyeni katıldı. Önemli bildirilerin sunulduğu ve yoğun tartışmaların yapıldığı konferans sonunda; tehlike altındaki dilleri araştırarak ve dünyadaki çalışmaları birbiriyle irtibatlandırarak bir araştırama merkezi veya enstitünün kurulması tavsiye kararı alındı.

“

İnsanların biribirini öldürmek için milyarlarca dolar harcadığı çılgınlaşan bir dünyada; çekinik dil ve kültürlerin yaşatılması için birkaç yüzbin dolar bulunabilir ise, Tehlike Altındaki Diller Araştırma Merkezi/Enstitüsü Türkiye'de kurulacak.

”

Konferans bildirileri, 1683'ten beri yayın yapan dünyanın en ünlü yayın evlerinden BRILL tarafından basıldı. Brill, tarihinde ilk kez kendi grafikerleri dışında bir Türk çizerin (Garipkafkaslı) resmine kapakta yer verdi.

Hegamonik savaşlarla kalbi kurutulmak istene dünyaya, “Yerdeki karıncaya ulu bir nazarım var” diyen Yunusca bir dokunuş olan bu çalışmanın editörlüğünü Ramazan Korkmaz ve Gürkan Doğan yaptı. KÜNİB'in 'Yıldızlar Sönmesin Diye' Türk ve dünya üniversiteleri ve kurumlarıyla Tehlike altındaki Diller ile ilgili çalışmaları devam edecek.

TÜRK SİNEMASININ BAŞLANGICI İÇİN HANGİ TARİH KABUL EDİLMELİ?

✎ Prof. Dr. Selahattin YILDIZ*

Türk Sinema Tarihi'nin başlangıcı konusunda farklı yaklaşımlar olmasına rağmen, Türk Sineması'nın yüzüncü yılı adına 2014 yılı içinde yurt içi ve yurt dışında çok sayıda kutlama, etkinlik ve özel gösterimler gerçekleştirildi. Acaba 1914 yılı, Türk Sineması'nın başlangıcı açısından doğru bir tarihi mi işaret etmekte?

Tarihi yazımında atılacak ilk adım literatür taraması olmalıdır. Başvurulacak yazılı kaynaklar tarihin belleğinden elenerek günümüze ulaşmış olduklarından kaynak belge olma özellikleri oldukça yüksektir. Yazılı kaynaklar açısından belki de en sorunlu alan, olguların işlenmesinde vakanüvislerin düşmüş oldukları kayıtların tek doğru belge olarak değerlendirilmesidir.

Tarihçiler tarafından yazılı kaynaklara yapılacak her başvuru, ister vakanüvis kayıtları olsun, ister tarih bilimi üzerine çalışan bağımsız araştırmacıların yayınları olsun, içinde sübjektif bir yaklaşım barındırması kaçınılmazdır. Tarihin kayıtlarına tek yanlı bakmak her zaman sıkıntılı ve eksik değerlendirmeler yaratır.

Salt vakavüslerin düştüğü kayıtlar değil, her türlü resmi belgenin dışındaki yazılı ya da görsel ulaşılabilir tüm bilgi, belge ve kaynaklar, ele alınacak konunun ilişkisi bağlamında değerlendirilmelidir. Yazılı bilgiler dışında, görsel kayıtlar araştırmacılar için vazgeçilmez birer başvuru kaynağı olacaktır. Burada da farklı görsel belgelere ulaşılabilmenin yolları aranmalıdır.

Uzak geçmişe uzanan çalışmalarda kaynak kişilere ulaşmak olanaksızdır, ancak kaynak kişilerin sözlü aktarımla-

rına ya da kendilerine ulaşmanın olası olduğu durumlarda işlenecek konular çok daha kolay bir şekilde ele alınıp sonuçlandırılabilir.

Sinemanın keşfine ilişkin ilk veriler MÖ 300'lere kadar uzanır. Aristoteles, bir delikten bakarak güneş ya da ayın görüntüsünün saklanabileceğini söylemiştir. Alhazen ise, MS 1000'li yıllarda karanlık odadan söz ederek herhangi bir görüntünün kutudaki delikten geçerek karşı duvara ters olarak düştüğünü söylemektedir. Ünlü ressam Leonardo da Vinci de 1480'li yıllarda karanlık oda (camera obscura) konusuna değinir. Jerome Carden'ın 1550 yılında karanlık odadaki deliğin önüne bir cam disk yerleştirmesiyle günümüz modern alıcıların ilk modelleri tasarlanmış oldu. (1)

Duyarlı madde sürülen yüzeylerin ışık altında farklı renkler aldığına anlaşılmamasıyla Joseph Nicéphore Niépce 1816 yılında gümüş klorürlü kâğıt üzerinde gerçek fotoğraflar elde etti. Artık sıra ışığa duyarlı gümüş bromür kaplı jelatinden oluşan duyarkatlara gelmişti. Lumiere Kardeşler'in geliştirdikleri sinematografla 1895 yılında Grand Cafe'de yapmış oldukları ilk halka açık gösteri ile artık sinema keşfedilmişti. Arka arkaya gelen durağan görüntülerin gerçek hareket gibi izlenilmesinin altında yatan temel neden ise ağ tabakası izlenimiydi(2).

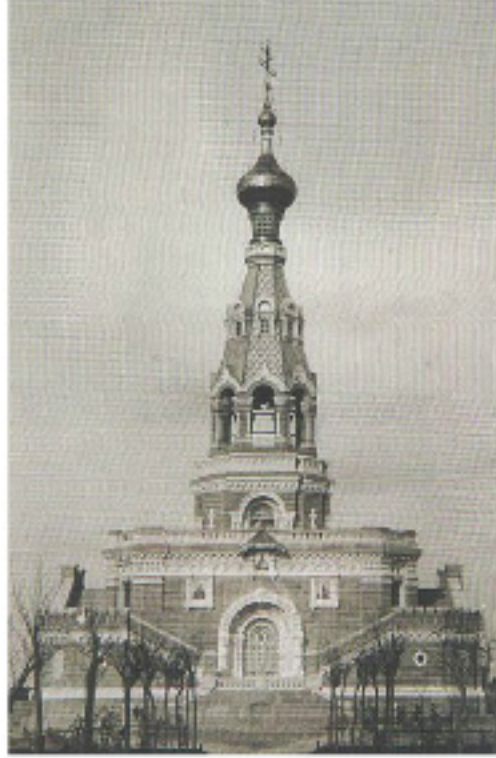
Türk sineması başlangıcına ilişkin ileri sürülen yaklaşımlarda ise hem yazılı kaynaklar, hem görsel kayıtlar, hem de tanık sözlü aktarımlarıyla kayıt altına alınmasına karşın çelişkili yaklaşımlar kendini göstermektedir: 1896 mı?, 1905 mi?, 1914 mü?, 1915 mi?, 1917 mi?

*Maltepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan V.

Lümiere Kardeşler'in kameramanları 1896 yılında İstanbul'da Haliç, Galata ve Dolmabahçe'de günlük yaşam ile Sultan'ın Cuma namazı, resmi karşılama ve geçit törenlerini çekerler. Aynı yıl belirli salonlarda gösterimler de yapılmaya başlanır. Osmanlı'da sinema etkinlikleri batı dünyası ile eşzamanlıdır. Bu dönemde yapılan kayıtlar mevcut olup isteyen araştırmacıların incelemelerine açıktır. Lümiere Kameramanları'nın yaptıkları çalışmalar, Edward Said'ten(3) hareketle Şarkiyatçılık çalışmalarının bir ürünü olarak nitelendirilebilir. 1896 yılında yapılan kayıt ve gösterimler tamamen yabancı kaynaklı olduğun-

dan Türk Sineması'nın başlangıcı olarak değerlendirmek olanaklı değildir.

İkinci olarak gözönünde bulundurulması gereken tarih 1905 yılı olmalıdır. Osmanlı tebası olan Makedon kökenli Manaki Kardeşler, 1905-1926 yılları arasında bölge halkının günlük yaşamını konu alan ve resmi seramonileri içeren çok sayıda belgesel niteliğinde çalışma gerçekleştirdiler. Manaki Kardeşler 1905 yılında; Büyük Anne Despina- Ev İşleri- Açık Havada Ders-Çamaşır Yıkayan Kadınlar-Panayır-Pazar Yeri ve Kasaplar-Ulah Göçebeleri

Ayestefanos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı

filmlerini, 1908 yılında; İkinci Meşrutiyet Geçit Törenleri-İkinci Meşrutiyet İlanının Kutlaması ve Türk Topçuların Geçidi'ni, 1911 yılında ise; Sultan V. Reşat'ın Selanik Ziyareti - Sultan V. Reşat'ın Manastır Ziyareti filmlerini çekerler(4). Günümüze de ulaşan bu belgesel nitelikli çalışmalar Osmanlı tebası Manaki Kardeşler tarafından çekilmiştir. 1905 yılında henüz Türkiye Cumhuriyeti kurulmamıştır ve Balkanları da içine alan geniş coğrafya Osmanlı İmparatorluğu olarak tanımlanmaktadır. Etnik yapısı ne olursa olsun bu coğrafya içerisinde yer alan her topluluk mensubu Osmanlı vatandaşıdır. Bu gerçeğin ışığında ve Manaki Kardeşler'in belgesel çalışmalarından hareketle Türk Sineması başlangıç tarihi 1905 yılı, ilk film olarak da Büyük Anne Despina benimsenebilir.

"Manaki Kardeşler'i yaşadıkları dönem içinde değer-

lendirip Osmanlı tebaasından oldukları gerçeği düşünülürse, onları Türk sinemasının öncülerinden saymak mümkün olmaktadır. Bu gerçekten yola çıkarak onların 1905'te ilk çektikleri filmi de (Yün Eğiren Kadınlar) Türk sinemasının başlangıcı olarak kabul etmek olasıdır(5)". Manaki Kardeşler'in kayıtlarını restore ettirerek gün yüzüne çıkaran Makedonya Sinematek Kurumu Film Arşivi Direktörü Igor Stardelov ise Büyük Anne Despina'nın, Yün Eğiren Kadınlar'dan önce çekilmesi nedeniyle ilk film olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Türk Sinema Tarihi başlangıcında üçüncü olarak telafuz edilen tarih 1914 yılıdır. Türk Sinema tarihçileri ve resmi çevreler, Ruslar'ın Trakya'dan geri çekilmesi üzerine Ayestefanos'taki Rus Abidesi'nin 14 Kasım 1914'te yıkılması sırasında, Fuat Uzkınay tarafından çekildiği varsayı-

Manaki Kardeşler

İlan "Ayestefanos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı" filmini Türk Sineması'nın başlangıcı olarak benimsemektedirler. Film "çekilen ilk Türk filmi", Fuat Uzkınay da "İlk Türk Sinemacısı" olarak nitelenir. Ne var ki filme ilişkin günümüzde herhangi bir kopya bulunmadığı gibi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema Televizyon Merkezi'nde patlama esnasında çekildiği varsayılan üç adet fotoğraf bulunmaktadır. Kaynak kişiler tarafından içi boş film kutusunun görüldüğü söylenmesi karşın Uzkınay'ın ailesi dahil bu bilgi doğrulanmış durumda değildir. Görüldüğü üzere Türk Sineması'nın başlangıcı olarak kabul edilen 1914 tarihi tamamen bir varsayım üzerine kuruludur. Elde bulunan üç adet fotoğrafın dışında bu durumu teyit edecek herhangi bir belge bulunmamaktadır.

1915 yılında Harbiye Nazırı Enver Paşa Merkez Ordu Sinema Dairesi'ni kurar. Bu daire tarafından günümüze de ulaşan askeri hazırlıklar ve yabancı konukların ziyaretleri çekilir. Bu kayıtlar tıpkı Manaki Kardeşler'in çekimleri gibi belgesel niteliğindedir ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema Televizyon Merkezi'nde araştırmacıların ulaşabileceği belge olarak yer almaktadır. Manaki Kardeşler'in başlangıç kabul edilmemesi durumunda, Merkez Ordu Sinema Dairesi'nin yaptığı çekimler elde somut görsel belgeler olarak bulunduğu 1915 yılının kabul edilmesi daha akla yatkın görülmektedir.

1917 yılında kurulan Mudafayı Milliye Cemiyeti film çekimlerine başlar. İstanbul'un işgali üzerine her iki kuruluş ellerindeki çekim malzemelerini Malul Gaziler Cemiyeti'ne devreder. Fuat Uzkınay ve Cemil Filmer ülkenin dört bir yanında yapılan protesto mitinglerini filme alırlar.(6). 1915 yılında benzer çekimler yapıldığından bu tarihi kabul etmek doğru görülmeyecektir. Ancak aynı yıl Sedat Simavi tarafından Mudafayı Milliye Cemiyeti adına Türk Sineması'nda ilk konulu filmler olan Casus ve Pençe çekilir. 1917 yılında çekilen bu filmler günümüzde kullandığımız anlamda ilk konulu uzun metraj Türk filmi olma özelliğini taşımaktadır. Konulu film olarak değerlendirildiğinde de 1917 yılını başlangıç olarak kabul etmek mümkündür.

Genel kabul farklı olmasına karşın 1905 yılında Osmanlı vatandaşı Manaki Kardeşler tarafından yapılan belgesel nitelikli çalışmalar elimizde somut birer belge olarak bulunduğu Türk Sineması başlangıcı olarak kabul edilebilir. Sedat Simavi tarafından Casus ve Pençe filmlerinin çekildiği 1917 tarihi de ilk konulu uzun metraj film çalışması olması bakımından ve kopyalarının elimizde bulunmasından dolayı Türk Sineması başlangıcı olarak kabul edilme özelliği taşımaktadır.

Büyük Anne Despina

KENTLERİN HİKAYELERİ

✎ Doç. Dr. Özlem Sert*

Bir kentin kimliği, orada insanların yaşantıları ile dokudukları birikimin bizde uyandırdığı duyguların simgesidir. Kentlerin hikâyeleri, bizim bu dokunun tadına varmamızı, yerlerin ruhunun soluklarını hissetmemizi sağlar. Sokaklarının, mekânlarının hikâyeleriyle hem dem olduğumuz şehirler, bize huzur verir keyfimize keyif katar. Bugün kent kimliği, hem akademik kent araştırmaları alanının hem de kent projelerinin önemseyip öncelik verdiği bir konu. Kent kimliği konusunda yapılan akademik çalışmalar ve uygulamalar, kentlerin sadece fiziki özelliklerine odaklanan erken dönem örneklerini geride bırakarak

daha insan merkezli, insanların bu fiziki çevrede yaşarken oluşturdukları yapıp etme biçimleri olan kültürel birikime odaklanmaya başladılar. Bu deneyim merkezli çalışmaların temel malzemesi, kent hikâyeleri oldu. Kent kimliğinin herhangi bir ürünün üstüne konulan markadan farklı olarak yaşayan yaşatılan, geçmiş deneyimlerden bugünkü duygulara ve gelecek beklentilerine köprü kuran bir olgu olduğu anlaşıldı. Kent hikâyelerinin erişilebilirliğini arttırmak için bilgi teknolojileri pek çok kentte yoğun bir biçimde kullanılmaya başlandı.

Modern mimarinin kurucusu kabul edilen Le Corbusier'in genç bir mimar olarak çıktığı ve esin kaynağı olan Akdeniz gezisi sırasında çizdiği bu karakalem İstanbul çizimi İstanbul'un her biri hikâyelerle dolu tepelerini ve o efsunlu halini çok güzel betimler.

*Hacettepe Üniversitesi Kent Araştırmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kurucu Müdürü <http://www.kentarastirmalari.hacettepe.edu.tr/>

Kaynak: <http://www.museumoflondon.org.uk/Resources/app/you-are-here-app/home.html>

Hikâyeler, bir yerin kimliğini dokurlar, çünkü bilgi birikimimizi zenginleştirir, duygudaşlıklarımızı evrenselleştirir, hayallerimizin sınırlarını genişletir, bize bir yerle hem dem olmanın keyfini yaşatırlar. Hikâyesini bildiğimiz yerler, anlam haritalarına vakıf olduğumuz, güven ve huzur içinde gezdiğimiz yerlerdir. Bugün Yedi Tepeli Kent İstanbul'u İstanbul yapanın, onu Efsunlu Kent yapanın her

bir tepesinin dili olsa anlatacağı hikâyeler olduğunu ve hikâyelerin kentlerimiz için değerini anlıyoruz. Nitekim, eskiden beri muhabbetlerimiz, başka yerlerdeki başka insanlarla duygudaşlıklarımızla artmış, kent hikâyeleri yaşanmışlıkların birikimini dilden dile bize ulaştırmış. Başka şehirleri de resmedip hikâyelerini dinleyerek anlamaya öğrenmeye çalışmışız. Dilden dile gezen hikâyeler, bilgi taşımışlar. İskender'in Avrupa ve Asya'yı birleştirerek, Romalıların Akdeniz'i birleştirerek, İslamiyet'in Hindistan ve İspanya'yı birleştirerek, Moğolların Çin ve Anadolu'yu birleştirerek oluşturdukları geniş iletişim coğrafyası üzerinde, derin bir bilgi birikimi ve çok çeşitli bir hikâyeler repertuarı oluşmuş. Hamam sohbetlerimiz, kahvehane keyfimizin olmaz ise olmazı bu hikâyeler olmuş. Bu repertuar, Osmanlı topraklarında hanlarda, limanlarda, ibadethanelerde dilden dile gezerek zenginleşmiş, kimi hikâyeler kitaplarda derlenip bize kadar ulaşmış.

Matrakçı Nasuh'un Nice ve Tebriz Tasvirleri

Nice (France), *Tarih-i Feth-i Şikloş* (ca. 1543), Topkapı Palace Museum Library H. 1608, fols. 27b-28a

Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye

Akdeniz'de her bahar deniz mevsiminde yola çıkıp kıyı kıyı mallarını değiştirerek ticareti sürdüren gemilerle gezen insanlar, yüzyıllarca mevsimlerle değişen aynı ritimde başka yerlerin, insanların bilgisini aktarıp durmuş. Anadolu'da develerle sürdürülen kara ticaretinin konakları olan hanlarda anlatılan hikâyelerle, yeni yerler ve insanlarla ilgili bilgi aktarılagelmiş. Yavaş yavaş başka ülkelerdeki bitkiler, hayvanlar, insanlar bizim için acaib-i mahlûkat olmaktan çıkıp farklarını öğrenmeye, istiflemeye, anlamaya, betimlemeye, başladığımız dünyanın bir parçası olmuş. Böylece erken Modern Osmanlılar döneminde yaşayan insanlar için dünyanın pek çok başka yerlerinde olduğu gibi başka memleketlerin, başka insanların, hayvanların ve bitkilerin hikâyeleri 'acaib-i mahlûkat' hikâyelerinden, gerçek bir tanıma anlama sürecinin vesilesine dönüşmüş. 17. Yüzyılda İngiltere'de ve Osmanlı topraklarında kadınların giremediği, Fransa'da kadınların da girdiği kahvehaneler, hem tüccarlar için haber kaynağı, hem de politik dedikoduların ve entellektüel

paylaşımların merkezi haline gelmişler. Sözlü geleneğin bugüne kadar sürdürüldüğü Osmanlı diyarında kahvehaneler, profesyonel hikâye anlatıcılarının da şenlendirdiği mekânlar olmuş. 19. Yüzyılda artık diyarlardan diyara aktarılan hikâyelerin, bilginin birikim hızını, makineleşmiş ulaşımın mevsimsel ritmi aşan hızı geride bırakmış. Başka memleketlerde makinaların ürettiği mallar o memleketlerden gelecek hikâyelerden önce limanlara ulaşmış. Beyoğlu sokakları uzak ülkelerin reklamları ile dolmuş, makineleşmenin getirdiği hıza ayak uyduramayan yerel üretim hızla çökmeye başlamış. Osmanlı toprakları, ham madde satıp mamül mal alan pek çok diğer ülke gibi hızla zenginliğini yitirmeye başlamış. Gerek Osmanlı gerek ise yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin yöneticileri, fabrikalar kurarak üretim paylarından kaybettiklerini yakalamaya çalışırken, kurulan fabrikalar, kente göçen yeni sakinler, hikâye paylaşımına yeni bir mecra olarak eklenen filmlerde anlatılmış. Bu filmlerdeki, romanlardaki hikâyelere karışan çocukluk anılarımızla dolu şehirlerimiz. Anılarımızla anlamları büyüyen kentlerimiz.

Kentlerimizi memleketimizi dünyanın en güzel kentleri, en güzel memleketi olduğu için sevmiyoruz, hikâyelerimizle dolmuş hikâyelerimizle hemdem olmuş yerler oldukları için seviyoruz. Kente dair teorileri bilsek de bilmesek de şehirlerimizi hece hece gönlümüze naksettiğini hissederek “İstanbul’u dinliyorum gözlerim kapalı” mısralarını tekrarlarız, daha fazla hayal edebilmek daha fazla hissedebilmek için duyguların kentteki fısıltısını. Gözlerimizi kapayıp içimize çekmek üzere dinleriz kentlerimizi, duygularımızda derinleşebilmek için. Çünkü şehir, duygularla derinleştikçe, anılarımızı biriktirdikçe şehrimiz olan, sevdamız olan yerimizdir. İstanbul’u gezip de, bir gün gözlerini kapayıp duygular dünyasını hissetmeden gitmek olmaz. “İstanbul’u dinliyorum gözlerim kapalı” mısrasının ritmi, insanı kentin kalp atışlarını, kentin hikâyelerini dinlemeye davettir. Yeter ki bir soralım “Kim var imiş biz burada yoğ iken?” diye.

Kültür, maddi varlıklardan çok farklıdır. Örneğin, bir kentin kültür kaynakları kullandıkça tükenen maddi kaynaklarının aksine kullandıkça artar. Maddi kaynaklar konusundaki eksikleri olmadıkları vakit hissederiz oysa kültür kaynaklarının eksikliği, varlıklarınca hissedilir. Bugün kültür ekonomisi alanı, adına ayrı bölümler kurulan yüksek lisans ve doktora programları açılmış bir alan olarak karşımızda. Ülkemizde de başta İstanbul olmak üzere gerek akademik yaşamda gerekse kentteki uygulamalar konusunda önem verilen bir kültür dünyası var. “Kim var imiş biz burada yoğ iken?” diye düşünmemizi sağlayan, başkalarının duygularına dokumamızı, hemdert, hemdem olmamızı sağlayan, keyfini çıkardığımız, kendi kendimizi sorgulatan, hayallerimizin sınırlarını esneten pek çok kültür ve sanat eseri ile yaşamımızın bir yerinde karşılaşıyoruz. Kent araştırmaları kentlerin hikâyelerini,

insan merkezli bir yaklaşımla kent kimliği çalışmalarının merkezine oturtuyor ve kent kimliğine dair yapılan uygulamalar yere banılmış yerin hikâyeleri ile hem dem olmuş, kentliye bir perspektif sunabilen bir kent kimliği arayışındalar. Bilgi teknolojileri kullanarak kentlerimizde hikâyelerimizin erişilebilirliğinin artırılması, ülkemizde de gündeme girmiştir.

Öykü Terzioğlu’nun yeni minyatür yorumları, kahramanlarından birisinin kapısını çalıp evine girecek gibi eski İstanbul hikâyelerine bizi yakınlaştırır.

2014 Yılı yazında kurulan merkezimiz, Türkiye’de bir tarih bölümünde kurulan ilk kent araştırmaları merkezidir. Kentlerin hızla değiştiği günümüzde kentin anlamlı bir yer olarak oluşturduğu birikim, kentin paylaştıkça artan kültür hazinesidir. Hikâyelerini bildiğimiz kent bizim için daha anlamlı bir yer haline gelir. Kent ile ilgili ne gibi projelerin yapıldığı değil, kente nasıl bir proje yapıldığı, yapılanın kentin anlamlar bağlamında nasıl konumlanıp yeni anlamlar üretme potansiyeli taşıdığı önemlidir.

Bir kent projesi ancak bu anlamda yere banılmış ise kentin ilişkiler dünyasını zenginleştirebilir, kültür hazinesine ve fiziki coğrafyasına katkı yapar. Merkezimiz kendi yaptığı, katkı yaptığı ve paydaşı olduğu projelerde yerin anlamlılığını artırma prensibini güder. İki yıldır yaptığımız Ankara Atölyeleri’nde geliştirdiğimiz “Kentin Hikâyeleri” projemizin internet sayfası açılmıştır.

YÜKSEKÖĞRETİM BELGELERİNİN TANINMASI: **YENİ DENKLİK YÖNETMELİĞİ VE DENKLİK SİSTEMİ**

✎ Zeliha KOÇAK TUFAN* Metehan ÖZCAN**

Yurt dışından alınan yükseköğretim diplomalarının tanıma ve denklik işlemleri Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılmaktadır. YÖK'ün uluslararasılaşma ve kalite hedefleri doğrultusunda hazırlanan Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Tanıma ve Denklik Yönetmeliği 20.02.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemizin taraf olduğu 11/04/1997 tarihli "Avrupa Bölgesinde Yükseköğretim ile İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme" hükümleriyle uyumlu hale getirilen yeni yönetmelikle eşgüdümlü olarak elektronik altyapının oluşturulması ve bu yolla bürokrasinin neden olduğu zaman kayıplarının azaltılması çalışmalarına başlanmıştır. Bununla beraber ülkelerin eğitim sistemlerinin farklılığı dikkate alınarak yeni tanıma mekanizmaları da geliştirilmektedir. Bunlardan ilki, YÖK tarafından bu yıl düzenlenmeye başlanan "Tanıma Belgesi"dir.

Tanıma Belgesi nedir?

Başvuru sahibinin Kurulumuz tarafından tanınan bir yurtdışı yükseköğretim kurumundan hangi derece ile mezun olduğunu gösteren ancak denklik belgesi niteliği taşımayan belgedir.

Tanıma Belgesi hangi durumlarda kullanılır?

Tanıma Belgesinin düzenlenme amacı;

a) Yurt dışında bir yükseköğretim kurumundan mezun ancak mezun olduğu alanda denklik için ders tamamlama, seviye tespit sınavı v.b. gereken; oysa mezun olduğu alanda çalışmayı düşünmediğinden bu işlemleri tamamlamak istemeyen ilgililer için "yükseköğretim mezunu" olarak istihdam edilmesinin önünü açmak,

b) Yurt dışında mezun olduğu okul ve derecesi tanınan ancak mezun olduğu alanın Türkiye'deki programlara eşdeğer bulunmaması nedeniyle hakkında diploma denklik belgesi verilemeyen ilgililerin üniversite mezunu olduğunu belgelemek,

c) Denklik işlemleri sürerken, askerlik sevk ve tehir işlemleri gibi acil olarak yükseköğretim mezunu olduğunu gösterir belgeye ihtiyaç duyulması halinde mağduriyeti önlemek.

Elbette bu hususlar diğer kurumların yetki alanlarına da girdiğinden, uygulanabilirlik açısından yetkili kurumlarla yazışmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

*YÖK Yürütme Kurulu Üyesi, **YÖK Denklik Birimi

Gitmeden Önce!

Yükseköğretim Kurulu Denklik Birimi tarafından yürütülen tanıma ve denklik işlemleri sadece yurt dışında eğitim alıp ülkemize dönüş yapanları değil aynı zamanda yurt dışında eğitim almaya gitmeden önceki işlemleri de kapsamaktadır. Bu hususta en önemli belge “Okul Tanıma Yazısı”dır. Yurt dışında eğitim almak isteyen ilgililerin, geri döndüklerinde başvurularının reddedilmemesi adına, eğitim görmek istedikleri okulun YÖK tarafından tanınıp tanınmadığını öğrenmeleri yararlarına olacaktır.

Okul Tanıma Yazısı nedir?

Yurtdışındaki her hangi bir yükseköğretim kurumunun Kurulumuz tarafından tanınıp tanınmadığının bilgisinin verildiği resmi yazıdır. Programın denkliği anlamına gelmez.

Okul Tanıma Yazısı Hangi Durumlarda Kimlere Gerekebilir?

1. Yurtdışında öğrenim görmek isteyen/öğrenimlerine devam eden öğrenciler
2. Yurtdışındaki yükseköğretim kuruluşlarından Türkiye’deki üniversitelere yatay geçiş yapacak öğrenciler
3. Türkiye’de lisansüstü eğitime başlayacak yabancı öğrenciler
4. Başta sağlık ödemeleri için SGK olmak üzere, Üniversiteler, Dışişleri Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı barolar, valilikler gibi resmi makamlara vermek üzere
5. Doktora denkliği için Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına yapılan başvurularda

Denklik Belgesi nedir?

Denkliği talep edilen diplomanın Türk yükseköğretim

sisteminde hangi alan ve düzeye eşdeğer olduğunu gösterir belgedir.

Kimler denklik başvurusu yapabilir?

1. Yurtdışındaki üniversitelerin ön lisans, lisans ya da yüksek lisans programlarından mezun TC vatandaşları,
2. Yurtdışındaki üniversitelerin ön lisans, lisans ya da yüksek lisans programlarından mezun, sağlık alanlarında yüksek lisans veya doktora yapmak ya da mezun olduğu alanda çalışmak isteyen Yabancı Uyruklular.

Seviye ve Yeterlilik Belirleme Sistemi

Yeni yönetmelikle birlikte eski yönetmelikte geçen Seviye Tespit Sınavı ifadesi, ders tamamlama, staj, uygulama yapma vb. süreçleri de kapsayacak şekilde Seviye ve Yeterlilik Belirleme Sistemi (SYBS) olarak güncellenmiştir. Sistemin adının değiştirilmesiyle kalınmamış aynı zamanda yapısal değişikliklere de gidilmiştir. Seviye Tespit Sınavlarında daha önce 50 olan başarı puanı 40 puana düşürülmüş, ölçme ve değerlendirme açısından 4 yanlışın 1 doğruyu götürmesi kararı alınmıştır. Ayrıca Kurulumuzca yaptırılan Seviye Tespit Sınavlarında aşamaların birleştirilmesi ve STS’nin tek oturumda yapılmasına yönelik çalışma başlatılmıştır. Bunun yanı sıra Seviye Tespit Sınavının yılda 1 kez yapılıyor olmasının yarattığı sorunları gidermek için STS’nin yılda 2 kez yapılmasına yönelik çalışmalar da devam etmektedir.

Meslek İcrasına İzin Veren Diplomalar

Yükseköğretim diplomaları akademik tescil yanı sıra bazı mesleklerin icrasına da imkân vermektedir. Avrupa’daki uygulamalara bakıldığında akademik tanıma ile mesleki tanımanın ayrıldığı görülmektedir. Ülkemiz açısından böyle bir ayırım henüz söz konusu olmadığından bir diplomanın hem akademik unvan hem de meslek icrası hakkı verdiği durumlarda, inceleme hem akademik yeterlilik hem de mesleki yeterlilik açısından yapılmaktadır. Bu amaçla özellikle Tıp Doktorluğu, Diş Hekimliği, Ebelik, Hemşirelik, Veteriner Hekimlik, Eczacılık gibi sağlık alanlarında, Mühendislik ve Mimarlık alanlarında, Hukuk alanında yurt dışından alınan diplomaların değerlendirilmesi yapılırken Lizbon Tanıma Sözleşmesi ve yönetmeliğin yanı sıra ilgili mesleğin kendi mevzuatı ve Avrupa Birliği Direktifleri (2005/36AT ve 2013/55/AT) dikkate alınmaktadır.

Akademik Tanıma ve Mesleki Tanıma Ayrımı

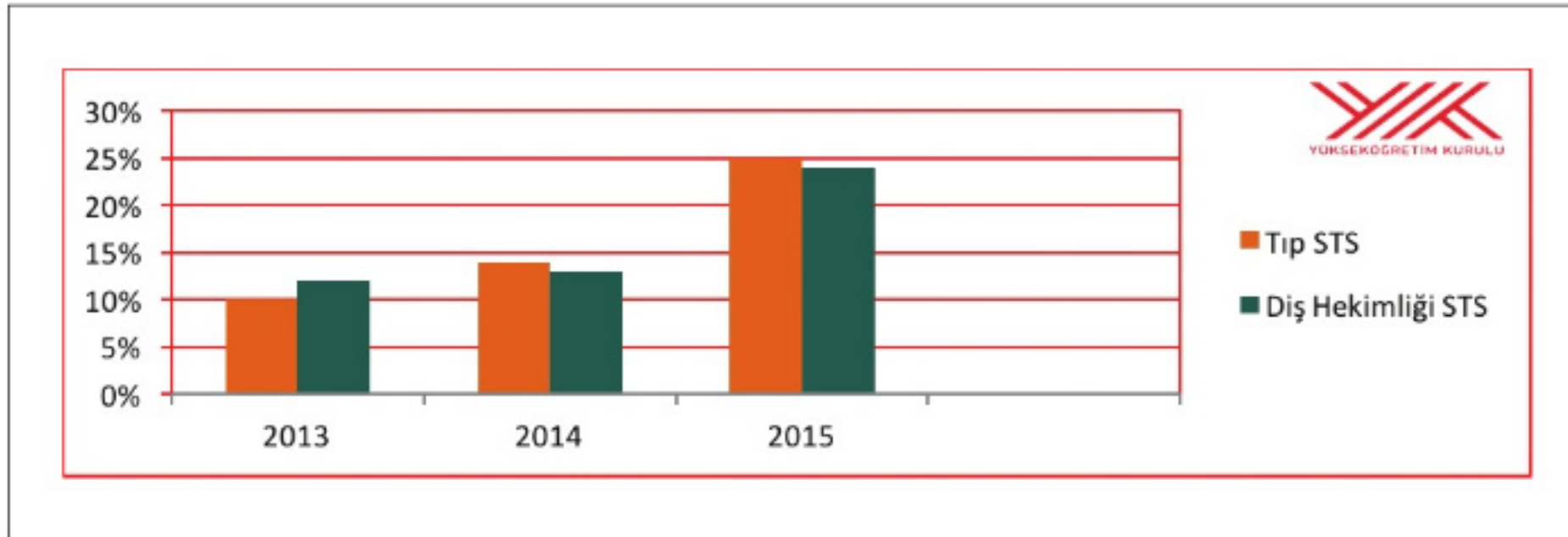
Akademik Tanıma (İleri Çalışma İçin)	Mesleki Tanıma (İstihdam amaçlı)
Uluslararası Sözleşmelerle, tek taraflı ve çok taraflı devletlerarası anlaşmalarla ve eğitim iş birliği programları ile düzenlenmiştir.	Ulusal mevzuat, Avrupa direktifleri ve Uluslararası Meslek Örgütleri tarafından kabul edilmiş belgeler ile düzenlenmiştir.
Değerlendirme; ENIC-NARIC ve Yükseköğretim Kurumları tarafından yapılmaktadır.	Değerlendirme; İşverenler, devlet kurumları, meslek örgütleri tarafından (genellikle ENIC-NARIC merkezlerinin tavsiyesi üzerine) yapılmaktadır.
Karar; Yükseköğretim Kurumları, Ulusal Tanıma Merkezleri tarafından alınmaktadır.	Karar; İşverenler (düzenlenmemiş mesleklerde), Meslek örgütleri ve devlet kurumları tarafından (düzenlenmiş meslekler) alınmaktadır.
Kümülatif Akademik Tanıma: Başvuru sahibi çalışmalarını tam olarak tamamlayarak (diploma veya sertifika olarak) başka ülkede bir sonraki eğitime başvurmaktadır.	Resmi (De jure) mesleki tanıma: Mesleki amaçlarla, düzenlenmiş mesleğin tanınmasıdır. Örneğin; hem mesleğe erişim hakkı veren diplomanın veya takiben mesleki aktivitenin özel olarak yasayla düzenlenmiş olduğu durumlar.
Yer değiştirme yoluyla akademik tanıma: Değişim programları kapsamında gerçekleştirilen akademik tanımlar.	Filli (De facto) mesleki tanıma: Mesleki faaliyetin ya da eğitimin yasal olarak düzenlenmediği durumların tanınmasıdır.

Tıp Doktorluğu, Diş Hekimliği, Eczacılık ve Hukuk Alanlarındaki Diplomaların Denklik İşlemleri

Sağlık bilimlerinde teorik ve pratik eğitimler bir bütün olarak ele alınır. İnsan Sağlığını doğrudan ilgilendiren bir konu olması ve verilen diploma denkliklerinin meslek icrasında herhangi bir ek eğitim gerekmesizin kullanılması nedeniyle bu eğitimlerin titizlikle incelenmesi gerekmektedir. İngiltere ve ABD başta olmak üzere pek çok ülkede, yurt dışından mezun olan kişilerin bu ülkelerde tıp doktorluğu mesleğini icra edebilmeleri için diploma ve ders içerikleri tam olsa bile ders tamamlama, seviye tespit sınavı gibi süreçlerden başarılı olmaları istenmektedir. Ülkemizdeki mevcut uygulamada başvurular münferiden incelenerek sınavsız denklik, Seviye Tespit Sınavı ve ders/staj tamamlama gibi kararlar alınabilmektedir. Bu kararlar, temel olarak kişilerin almış oldukları eğiti-

min taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar, Avrupa Direktifleri, Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun ve yönetmeliklerimiz dikkate alınarak değerlendirilmesi sonucu verilmektedir. Eğitimin içeriğinde ve süresinde temel kriterleri karşılamayan başvurularda reddedilmektedir.

Seviye tespit sınavları ile ilgili geçtiğimiz yıl çeşitli alternatifler getirilmiştir. Tıp Doktorluğu alanında ilk defa seviye tespit sınavı yerine geçerli olabilecek uluslararası muadil sınavlar belirlenmiş, zaten uluslararası alanda önceden beri bilinegelen, seviye belirleyici, farklı ülkelerin üst düzey sınavlarından geçmiş başvuru sahiplerinin zaman kaybının önüne geçilmiş; buna ek olarak ülkemizde de çeşitli üniversitelerde yapılandırılmış klinik sınavlar yapılmaya başlanmıştır.

Yıllara Göre STS Başarı Oranları

Eczacılık alanındaki diplomaların denklik işlemlerinde ise zorunlu derslerin tamamı karşılanıyor olsa da, ilmi hüviyet tespiti yapılmaktadır. Ancak çoğunlukla en azından Eczacılık Mevzuatı ve İşletmeciliği dersi alınmadığından ders tamamlama ve staj ardından da ilmi hüviyet tespiti kararı alınmaktadır.

Hukuk alanındaki diplomaların denklik işlemlerinde Avukatlık Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri dikkate alınmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'deki hukuk fakültelerine göre eksik dersi olanlar tercihleri doğrultusunda Türkiye'deki bir hukuk fakültesinde fark derslerini tamamlamakta ardından denklik işlemleri yapılmaktadır.

Kalite Odaklı Eğitim

Dünyada farklı meslek gruplarına ilişkin, ortak temel eğitim, ortak standartlar ve program akreditasyonunu temel alan meslek eğitim federasyonları mevcuttur. Ancak bu kuruluşlar henüz tüm mesleklerde bulunmamaktadır ve bulunanlarda tüm akredite programları içermemektedir. Bu konuda daha kapsayıcı çalışmalar yapılana kadar, farklı akredite programların tanınmasının yanı sıra dünyaca eğitiminin kabul görüldüğü ve çeşitli sıralandırma kuruluşlarının listelerinde yer alan okulların programları da akademik denklik temelinde değerlendirmeye alınmaya başlanmıştır. Yeni yönetmelikle birlikte YÖK tarafından kabul edilen uluslararası sıralandırma kuruluşları; Academic Ranking of World Universities (ARWU), CWTS Leiden Ranking Academic Ranking, QS World University Rankings, Times Higher Education (THE)

World University Ranking, University Ranking by Academic Performance (URAP) tarafından ilan edilen listelerde ilk 1000 içerisinde yer alan üniversitelerden alınmış diplomalara SYBS'ye tâbi olmaksızın denklik işlemi yapılmaya başlanmıştır. Bu uygulamanın amacı yurt dışında eğitim almak isteyen kişileri nispeten kaliteli üniversitelere yönlendirmek ve yurtiçinde olduğu gibi yurt dışında da kaliteyi artırmaktır. Yine de hukuk gibi bazı alanlarda doğrudan denklik belgesi düzenlendiğinde meslek icrası yapılamayabileceğinden, sıralamaya giren üniversitelerin hukuk programlarından mezun olsalar da, talep etmeleri halinde ilgililer Kurulumuz tarafından kanunen öngörülen alanlarda eksik dersler tespit edilerek lisans tamamlama programlarına yerleştirilmektedirler.

Uluslararasılaşma

Tüm bunların yanında YÖK'ün uluslararasılaşma hedefi doğrultusunda Tanıma ve Denklik Yönetmeliği İngilizceye çevrilmiş ve paylaşıma sunulmuştur. Ayrıca, Denklik Biriminin İngilizce internet sayfası hazırlanmış, mevcut formlar hem Türkçe hem de İngilizce olarak düzenlenmiştir. İngilizce web sayfası ve formlar kullanıma açılmıştır.

Elektronik Altyapı

Bilişimin ve teknolojinin hızla geliştiği bu çağda, çağa ayak uydurmanın bir gerekliliği olarak Denklik Bilgi Yönetim Sistemi yazılımına yönelik çalışmalar hızla devam etmektedir.

Yeni sistem sayesinde başvuruların daha hızlı bir şekilde incelenmesinin önü açılacaktır. Birim içi iş ve işlemlerde sağlayacağı kolaylığın yanı sıra başvuru sahipleri açısından da bir takım yenilikler getirecektir.

DBYS nedir?

Yükseköğretim Kurulu Denklik Birimindeki iş ve işlemlerin düzenli şekilde takip edilmesini sağlayan otomasyon sistemidir.

DBYS'nin getireceği yenilikler;

1. Başvuru sahiplerinin online olarak ön başvuru yapmasını sağlayarak, belgelerin eksiksiz ve tam olduğunun kontrolü YÖK'e gelmeden yapılacaktır.
2. Başvuru sahiplerinin online olarak dosya durumlarını takip etmelerine olanak sağlayacaktır,
3. Başvuruların hangi işlem basamağında olduğu bilgisi sistem tarafından e-posta yoluyla başvuru sahiplerine otomatik olarak iletilecektir. Bu sayede postadaki gecikmelerin önüne geçilecektir.
4. Yeni sistem sayesinde hangi ülkeden ne kadar başvuru yapıldığı, eğitim düzeyleri vb. istatistikleri anlık olarak almak mümkün olacaktır.

*Tüm bunlar DBYS çalışmaları tamamlandığında hizmete açılacaktır.

Denklik Süreçleri Neden Uzun

Denklik ve tanıma süreçleri çoğu zaman başka kurumlar-

la yazışma yapmayı gerektirdiğinden maalesef uluslararası krizlerden de etkilenmektedir. Ülkelerde yaşanan iç savaşlar ve savaşlar nedeniyle diplomaların teyit edilmesinde güçlük yaşanabilmektedir. Yine de YÖK tarafından alternatif yöntemler geliştirilerek başvuru sahiplerinin mağduriyetleri azaltılmaya çalışılmaktadır.

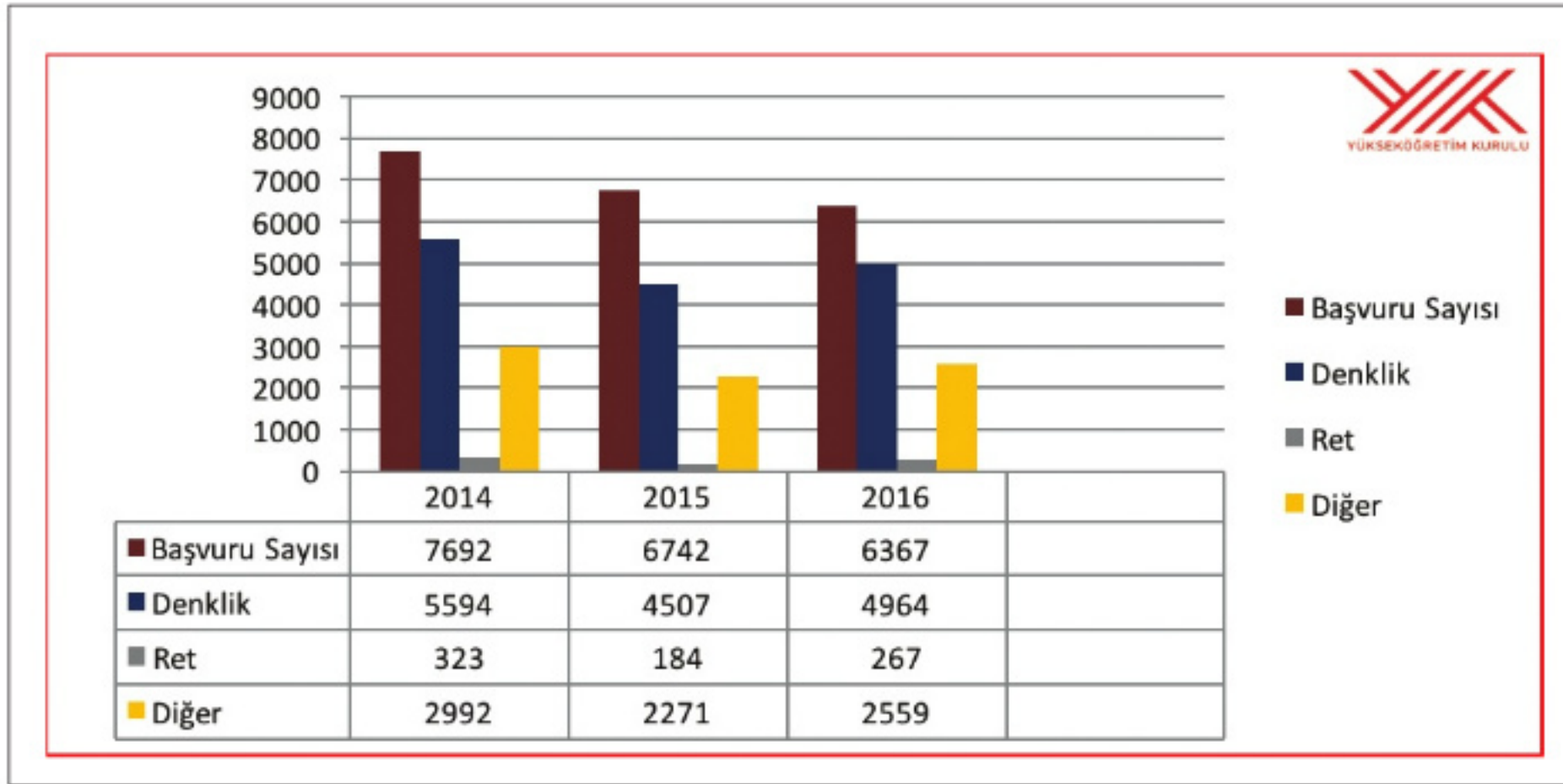
Denklik işlemleri değerlendirildiğinde, eksik evrakla veya orijinal olmayan belgelerle başvuru yapılması, diploma teyit süreci, transkriptlerin ve ders içeriklerinin incelenmesi ve üniversite görüşlerinin beklenmesi, gecikmelerin en çok rastlanan sebepleridir.

Kişilerin mağduriyetini kısmen de olsa önleyebilmek adına, Denklik Birimimiz tarafından en kısa sürede verilebilecek olan "Tanıma Belgesi" tanımlanmıştır. "Tanıma Belgesi" kişinin mezun olduğu programın denkliğini göstermemekte ancak Birimimizce değerlendirilebilecek parametreler ışığında, kişinin tanınan bir yükseköğretim kurumundan hangi derece ile mezun olduğunu göstermektedir. Böylece kişinin almış olduğu eğitim içeriği ve denkliği, alt komisyonlarca veya üniversitelerce incelenme sürecindeyken ya da kişi ders/staj tamamlama aşamalarında bu belgeyi çeşitli resmi işlemlerde kullanabilecektir. Tanıma Belgesinin farklı kurumlarımızca işleme alınması için de yazışmalarımız devam etmektedir.

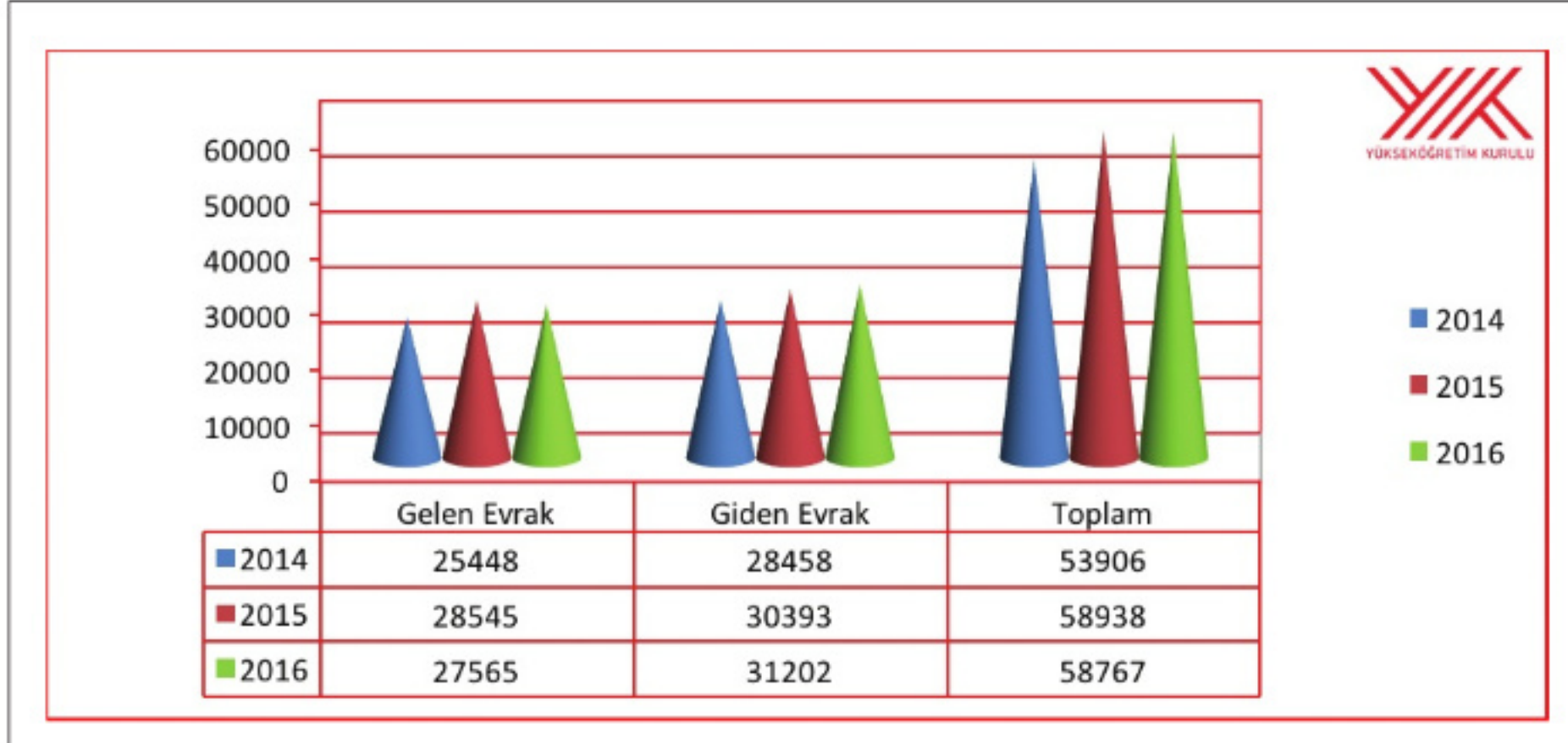
“

Tanıma ve Denklik Belgelerinin farkını bir örnek üzerinden açıklayacak olursak: Yurtdışından hukuk programından mezun olan bir kişi, "Denklik Belgesi" alabilmesi ve ülkemizde mesleğini icra edebilmesi için kanun gereği bazı dersleri tamamlamak zorundadır ve bu uzunca bir süreç almaktadır. Ancak kişi hukuk alanı dışında çalışacaksa veya sahada mesleğini icra etmeyecek farklı alanlarda akademik çalışmalarına devam edecekse, ya da lisans mezunu olduğunu gösterir bir belgeye ihtiyaç duymakta ise, tanınan bir okuldan hangi düzeyde eğitim aldığını gösteren "Tanıma Belgesi"ni daha kısa sürede alabilecek ve kullanabilecektir.

”

Yıllara Göre İşlem Yapılan Dosya Sayısı

Denklik Birimimizce Yıllara Göre Yazışmalar

Yükseköğretim Kurulu Denklik Birimimiz, kullanıcı dostu bir sistem yapmaya, hem başvuru sahiplerini mağdur etmeme-ye hem de yükseköğretimde kaliteyi korumaya, aynı zamanda uluslararasılaşmaya yönelik çalışmalarına devam etmektedir.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

KARACİĞER NAKLİ ENSTİTÜSÜ

✎ Prof. Dr. Sezai YILMAZ* - Prof. Dr. Ahmet KIZILAY**

Deneme yazıları, yazarların herhangi bir konudaki görüşlerini, kesin kurallara varmadan, kanıtlamaya kalkmadan, okuyucuyu inanmaya zorlamadan anlattığı yazı türüdür. Deneme yazarı görüşlerini aktarırken samimi bir dil kullanır ve kendi diliyle konuşuyormuş gibi bir hava içindedir. Bu tanımlamadan yola çıkarak, İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü ile ilgili bir deneme yazısı yazmayı uygun bulduk. Bu enstitünün tarihsel gelişimini, ulaştığı nokta ve hedeflerini sunmak istedik.

Organ nakli, yirminci yüzyılın ikinci yarısında gerçekleştirilmiş en büyük tıbbi başarıdır. Karaciğer nakli organ nakilleri içerisinde en zor ve en kompleks prosedürdür. Canlı vericili karaciğer nakli ise karaciğer nakil ameliyatlarının en zor türüdür. Karaciğer nakli, araştırma ve klinik uygulama açısından üniversite hastanelerindeki en karmaşık ve en zor işlem olup akademik ilginin ötesine geçememiştir. Hastanelerin her anlamda kalite kontrolünü yapar. Seri olarak yapılan cerrahi işlemler içinde en pahalı olanlardan biridir ve bir çok kurumu tek başına ayakta tutmaktadır.

Karaciğer nakilleri hayvanlar üzerinde yapılan denemelerin ardından, ilk kez 1963 yılında ABD'nin Colorado eyaletinin Denver şehrinde Thomas E. Starzl tarafından gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde ise ilk karaciğer nakli, 1988 yılında, Ankara'da Mehmet Haberal tarafından yapıldı. Doksanlı yıllar boyunca, 10 kadar üniversite hastanesinde, yılda toplam 100 karaciğer nakli gerçekleştiriliyordu. Malatya İnönü Üniversitesi'nde "karaciğer nakli yapma fikri" 1996 yılı gibi oluşmaya başlamıştı. Uzun yıllar alan, öğretim üyesi ve ekipman hazırlıklarını takiben, ilk karaciğer nakli 7 Mart 2002 tarihinde kadavradan (beyin ölümü vakası) gerçekleştirildi (1). Takip eden 5 yılda, üniversite hastanemiz olan Turgut Özal Tıp Merkezi'nde

toplam 22 karaciğer nakli yaptık. Bunun anlamı yılda yapılan 4-5 karaciğer nakli idi. Bunun sebeplerini 2 başlık altında toparlayabiliriz:

1. Kendi hastanemizdeki yoğun bakım ünitelerinde, beyin ölümü (biyolojik ölüm) olmuş vakaları tesbit edememek,
2. Az sayıda tesbit edilen beyin ölümü vakalarının, yakınları tarafından organ bağıışı yapılmaması.

Aslında, farklı ülkeler arasında yasalar, gelenekler, dinsel inançlar ve kültürler arasında büyük farklılıklar olmasına rağmen, organ bağıışı konusunda problemler ve engeller birbirinin hemen hemen aynısıdır. Diğer ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemiz de de organ bağıışının yetersizliği bilgisizlik, dinsel inançlar, sağlık kurumlarına güvensizlik, ölümün hızlandırılma korkusu gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Ülkemizdeki organ bağıış oranları yıllara göre artış göstermektedir. Geline nokta 2016 yılı itibariyle organ bağıış oranı milyon nüfus başına 6'nın üzerindedir. Bu oranlar gelişmiş ülkelerde 20 hatta 30'un üzerindedir. Malatya'nın da içinde bulunduğu Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde organ bağıış oranları, milyon nüfus başına 1.4 kadar olup, ülkemizdeki en düşük oranları temsil

*İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü Müdürü

**İnönü Üniversitesi Rektörü

etmektedir. Buna rağmen ülkemizdeki, en fazla sayıdaki kadavradan karaciğer nakli Malatya İnönü Üniversitesi'nde gerçekleştirilmektedir.

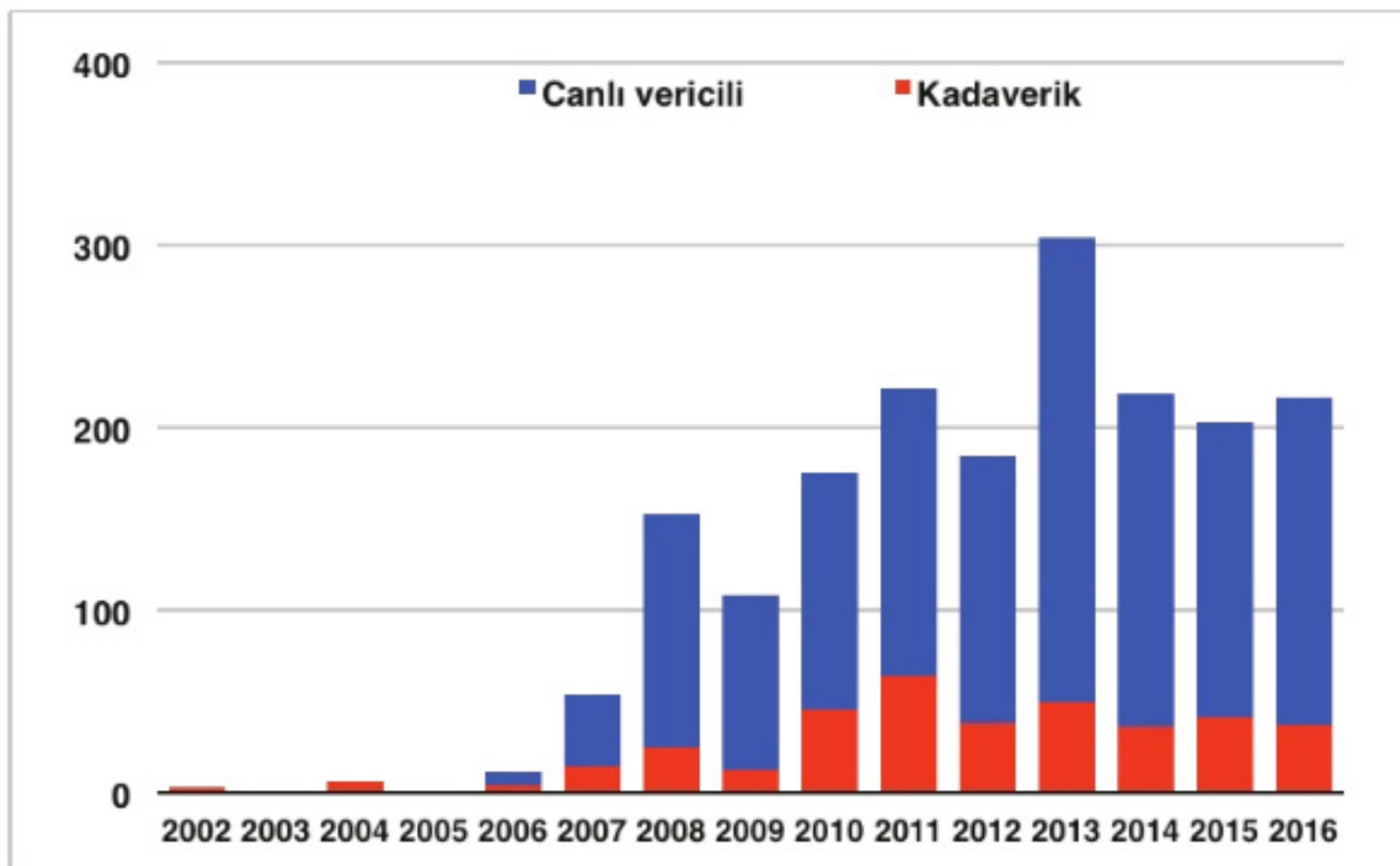
Bu aslında şaşırtıcı bir sonuçtur ve aynı zamanda İnönü Üniversitesi'nde kadavra karaciğer nakillerinin yüksek sayıda yapılmasının da bir açıklamasıdır. Bunun nedenleri ise aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Marjinal organ, karaciğer nakli yapılan hastada, nakledilen organın çalışmama veya kusurlu çalışmasının artmış riskine sebebiyet verebilen organ olarak tanımlanır. Karaciğer nakli yapılan hastaya kabul edilemez riskler sunduğundan, kullanımdan men edilecek organlardaki spesifik faktörler hakkında fikir birliği mevcut değildir. İşte bu organlar, birçok sebepten dolayı, ülkemizdeki diğer karaciğer nakil merkezleri tarafından kullanılmamaktadır. Sonuçta, bu marjinal organlarla %70'in üzerinde bir sağ kalım elde edebilmiş bulunuyoruz.

2. Tamamen sağlıklı karaciğere sahip kişiler, bir çok nedenden dolayı (ilaç, mantar, virus vs), aniden karaciğer yetmezliğine maruz kalabilmektedirler. Bu hastaların çok büyük bir kısmı ancak karaciğer nakli ile hayatta kalabil-

mektedirler. Bu hastaların da ülkemizde ağırlıklı olarak başvurduğu yer, Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Hastanesi / Enstitüsü'dür. Akut karaciğer yetmezlikli hastalara, ülkemizde mevcut, bağışlanan kadavra organlar öncelikli olarak sunulduğundan, kadavra karaciğer nakillerinin Malatya'da yüksek sayıda yapılmasının diğer izahatıdır.

Grafikte görüleceği üzere, üniversitemizdeki karaciğer nakli sayıları 2007'den itibaren artmaya başlamıştır. Organ bağışının yetersiz olduğu ülkelerde, organ nakillerini artırmanın birçok yolu vardır. Bunlardan en önemlisi canı vericili organ nakilleridir. Biz de bu yönde çalışmalarımızı tamamlayarak, ağırlıklı olarak 2007 yılında canı vericili karaciğer nakillerine başladık. Beklenenin üzerinde bir performans ile 2008 yılında 153 karaciğer nakli yaptık. Bu sonuç, Malatya İnönü Üniversitesi'ni ülkemizde ve Avrupa'da en fazla karaciğer nakli yapılan merkez konumuna taşıdı. Karaciğer nakillerinin %80'i canlıdan, %20'si ise kadavradan gerçekleştiriliyordu. Bu ünvanı, günümüze kadar taşıma başarısı göstererek, 2013 yılında 304 karaciğer nakliyle dünyadaki sayılı bir kaç merkez arasına girmeyi başardık.

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü'nde yıllara göre karaciğer nakilleri

Güncel olarak, Malatya İnönü Üniversitesi'nde, yaklaşık 2000 adet karaciğer nakli gerçekleştirdik. Ulaştığımız bu geniş deneyim, bizi bilimsel olarak daha dikey düşüncelere sevketti. Zaten o yıllara kadar ülkemizden ve yurtdışından karaciğer nakli eğitimi amacıyla, 150 civarında, ağırlıklı olarak cerrah olmak kaydıyla, her branştan hekim / bilim adamı merkezimizde bulunuyordu. Eğitim ve araştırma da daha da ileri gidebilmek için enstitüleşme zorunlu görünüyordu. Karaciğer nakliyle ilgili her alanda doktora programları ve planlanan araştırma laboratuvarları, İnönü Üniversitesi'ni ulaşılamaz bir noktaya götürecekti. Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü, Eylül 2011'de TC Resmi Gazete'de yayınlanarak kurumsal bir yapıya kavuştu. Gelişmeler bununla kalmadı ve 2014 yılında Kalkınma Bakanlığı tarafından başlatılan fiziki yapı, 2016 yılının başlarında tamamlandı. Dünyada bir organa spesifik transplantasyon hastanesi / enstitüsü olan bu fiziki yapıda, 116 hasta odası (tümü tek kişilik), 3 yoğun bakım ünitesi (toplam 36 tek kişilik yoğun bakım yatağı içeren odalar şeklinde), 12 modern tam donanımlı ameliyathane, 5 poliklinik odası, tam donanımlı radyoloji birimi ve gastroenteroloji laboratuvarı (ERCP dahil), 1 dersane, 2 toplantı odası, kütüphane, immünoloji ve hepatoloji araştırma laboratuvarları bulunmaktadır.

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü'nde halen 3 anabilim dalı bulunmaktadır. Bunlar Genel Cerrahi, Karaciğer Nakli ve Hemşirelik anabilim dallarından ibarettir. Aktif lisans üstü programları aşağıda belirtilmiştir:

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü iç görünüm

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü iç görünüm

1. Yüksek Lisans Programları

- Transplantasyon koordinatörlüğü
- Karaciğer nakli immünolojisi

2. Doktora programı

- Karaciğer nakli cerrahisi

Bu programların çıktısı gibi büyüyeceği ve çok kapsamlı uluslararası projelere imza atacağı bir gerçektir.

Yazımızın son bölümünde bizlere sıkça sorulan aşağıdaki sorulara yanıt vermek isteriz. Bu yazacaklarımızın, Anadolu'daki diğer üniversitelerimize örnek olması, bizi başarılı kılacak yegane faktördür. Malatya gibi Anadolu'nun ortasında orta ölçekli ve kayısı ile özdeşleşmiş, kendi halinde bir ilde, nasıl bir organizasyon ile çok teknik ve kurumsal hareket gerektiren bir tedavi biçimi, yani karaciğer nakli, bu denli yüksek volümle, dünya devleri ile boy ölçüşecek şekilde gerçekleştirilebiliyor? Süreklilik için gereken unsurlar nelerdir? Yanıtlarımızı şöyle sıralıyoruz:

1. Zaman sizdeki mevcut potansiyeli ortaya koyabilir ve başlangıçtaki hedeflerinizi büyütebilirsiniz Büyüyen hedefe korkmadan, yılmadan, usanmadan ve tükenmeden koşmalısınız
2. Karaciğer nakli, bir üniversite hastanesinde amatör, olimpiyat ruhuyla başarılabilecek ve süreklilik sağlanabilecek bir iştir. Bizim şansımız bu ruha sahip öğretim üyelerinin, Malatya İnönü Üniversitesi'nde bir araya gelmesidir

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü iç görünüm

3. Üniversite yönetimi başlangıçta karaciğer nakil programı kurulmasını çok istedi, yönetimler değişti, her gelen yeni yönetim bu programın büyümesini daha çok istedi. Destek tam devam etti.

4. Malatya şehri bir süredir başarıya aç idi, şehrin yöneticileri, basın ve halk sonsuz destek verdi ve bu başarı ile övündü.

5. Ekibin lideri konumundaki kişi, bilimsel hedefi göstermeli, buna inanmalı ve inandırmalıdır. Ekipteki herkesten daha fazla çalışmalıdır, o zaman herkes çalışacaktır. Ekibin lideri konumundaki kişi hiçbir zaman “ben yaptım” dememeli... İşte o zaman bu ekipteki herkes bu işi benimsemekte ve ortaya bir sürü isimsiz kahraman çıkmaktadır. Tüm öğretim üyeleri olarak sadece önümüze, ileriye baktık, işimizi yaptık, söylenenlerle ilgilenmedik.

6. Ülkemizin bilim hayatını uluslararası alanda en üst düzeyde temsil edecek bir kurum yaratıldı. Bu proje, kısaca, İnönü Üniversitesi’ndeki öğretim üyelerinin, vatan ve millet sevgisinin bir göstergesidir.

7. Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği Başkanı Prof. Dr.

Yılmaz ÇAKALOĞLU’nun dediği gibi “Dünya, karaciğer nakli konusunda Malatya Hadisesi” ile karşı karşıyadır. Malatya’da vatanını ve milletini seven bir gurup öğretim üyesinin yazdığı uzun hikayeyi, yüzyıllar boyu unutulmayan klasik bir romana dönüştürmek ve “Malatya’yı dünyanın karaciğer nakli başkenti yapmak” bundan sonraki en önemli amacımızdır.

Malatya İnönü Üniversitesi Karaciğer Nakli Enstitüsü iç görünüm

DÜNYANIN EN BÜYÜK MÜZİK MÜZELERİNDEN BİRİ TÜRKİYE'DE, **AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ'NDE**

✎ Yrd. Doç. Çağhan ADAR* Prof. Dr. Mustafa SOLAK**

Türkiye’de müzik müzeciliğinin öncülerinden ve en önemlilerinden olma özelliği taşıyan “Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Devlet Konservatuvarı İbrahim Alimoğlu Müzik Müzesi” temelleri; AKÜ Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü ile Alimoğlu Kültür, Sanat ve Araştırma Derneği (AKSAM) arasında müze kurulmasına ilişkin 8 Nisan 2013 tarihinde imzalanan protokol ile atıldı.

*AKÜ Devlet Konservatuvarı Müdür Yardımcısı, cadar@aku.edu.tr

** Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörü

SERNG

Burma ve Kuzey Tayland'ın dağlarında yaşayan Karen halkına ait bir çalgıdır. Çalgının boyun, taban ve kenar kısmı bir parça sert tahtadan yapılmıştır ve ses deliğinin de mevcut olduğu bir kılıfla kaplanmıştır.

Müzede, Türk ve Dünya kültürlerine ait birçok müzik aleti ve objesi sergilenmekte. 30 Eylül 2013 tarihinde kapılarını açan müzede bulunan tüm müzik aletleri ve antika eserler, bağışlar yoluyla elde edildi.

Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Devlet Konservatuvarı binasında bulunan müzenin kurulması fikri AKÜ Devlet Konservatuvarı yönetim kurulu ve Alimoğlu Kültür Sanat Araştırma Merkezi (AKSAM) kurucusu ve başkanı İshadami sayın İbrahim Alimoğlu ile birlikte geliştirildi. İshadami İbrahim Alimoğlu, etnik ve antika değere sahip eserleri uzun yıllardır fabrikasındaki ofisinde hobi olarak biriktiriyordu. Bu eserleri halkın istifadesine sunmak isteyen Alimoğlu'na, AKÜ Devlet Konservatuvarı yönetiminin bina içinde bir müzik müzesi kurma isteği de eklenince çalışmalar için ilk adım atılmış oldu.

AKÜ Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak'ın desteği ve resmi izinleri müzenin kuruluşunda hızlı bir şekilde yol alınmasını sağladı. Almanya, Afyonkarahisar ve Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki sanatçılar tarafından yapılan bağışlarla müze envanteri zenginleşti. Dönemin Afyonkarahisar Valisi İrfan Balkanlıoğlu'nun referansıyla muhtelif bakır üflemeli ve bulunması zor enstrümanlar müzeye kazandırıldı. Afyonkarahisarlı yerel sanatçı Ömer Yarşı'nın bağışlarının yanı sıra Kütahya'nın halk ozanlarından Hisarlı Ahmet'in sazları da oğlu TRT Sanatçısı Mustafa Hisarlı tarafından müzeye bağışlandı. Bazı Luthier (müzik aleti yapımcısı) ve müzik evi sahiplerinin bağışları da müzenin zengin bir içeriğe sahip olmasını sağladı.

SARINDA, SUROD

Sarinda , Kuzey Hindistan, Pakistan ve Nepal'de kullanılan bir halk çalgısıdır. Bolca süslenmiş bu enstrüman, bir parça tahtadan oyulmuştur. Oyuklar delik şeklindedir ve alt kısım deriyle kaplanmıştır. Sarangi'den farklı olarak sarinda, yalnızca halk müziğinde kullanılır. Sağdaki enstrüman, Belutschistan/Pakistan'dan gelmektedir. Burada çalgı, surod adı ile bilinmektedir. Çok zengin bir dekorasyona sahiptir.

GAINE-SARANGI

Bu dört telli sarında çalgısı, Nepal'deki Gaine şarkıcıları tarafından sarangi adını almıştır. Güzel bir biçimde oyulmuş olan kısım, bir çubuk vasıtasıyla iki parçaya ayrılır. Aşağı kısmı hayvan derisiyle kaplanmıştır. Diğer yandan sırt kısmı neredeyse düz, çok hafif kıvrıktır. Köprü kısmı, yamuk bir biçimde kılıfa oturtulur ve tek ayak kenarda kalır. Diğeri ise iç kısma doğru yer alır. Teller 3 adet naylondan yapılmış kalın, biri çelik tel olmak üzere 4 tanedir.

Müzenin bir diğer büyük bağışçısı Alman koleksiyoner Wolfgang Ott oldu. Açıldığı ilk günden bu yana sanat-severlerin yoğun ilgisiyle karşılaşan müze, Türkiye'nin yanında dünyada da birçok müzik severin ilgisini çekti. Türkiye'deki dostları ve internet yoluyla Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı İbrahim Alimoğlu Müzik Müzesi ile tanışan Alman koleksiyoncu Wolfgang Ott, müzeye en büyük bağışı yapan isimdir.

1968 yılında çıktığı bir yurt dışı gezisinde arkadaşlarının kendisine doğum günü hediyesi olarak verdiği bir sitar ile müzik aletleri koleksiyonu yapmaya başlayan Ott, yıllar sonra orijinal ve farklı kültürlerle ait yüzlerce çalgıya sahip oldu. Bu çok değerli koleksiyonun depolarda çürümesini ve bir yerlerde kapalı kalmasını istemeyen Ott, herhangi bir varisinin olmaması nedeniyle de tüm müzik aletlerini müzeye bağışlama kararı aldı.

MINİ BAĞLAMALAR

Ünlü halk ozanı Hisarlı Ahmet'in kullanmış olduğu ve bir yere giderken paltosunun cebine koyarak götürmüş olduğu bağlamaları.

SO U, TRO U

Tayland'dan gelen so u ve Kamboçya'dan gelen tro u çalgıları, kardeş çalgılardır. İkisi de keçi ve dana yünüyle kaplanmış gövdelere sahiptir. Bu gövdeler hindistan cevizi kabuğundan yapılmışlardır. Tayland'dan gelen çalgının sapı, sıkı bir şekilde birbirine dolanmış bir kumaştan oluşur. Kamboçya'dan gelenin sapı ise tahtadan yapılmıştır.

Wolfgang Ott, çoğu telli olmak üzere toplam 250 parça enstrümanı müzede sergilenmek üzere İbrahim Alimoğlu özel koleksiyonuna imzaladığı protokolle bağışladı. Enstrümanlar, dönemin Afyonkarahisar Valisi İrfan Balkanlıoğlu ve Afyonkarahisar Valiliği'nin önemli katkılarıyla Almanya'dan Türkiye'ye getirildi.

YAYLI ZİTER

Yayla çalınan çalgılar Bavyera'nın Maximilian köyünden kanun virtüözü olan Johann Petzmayer'in Münih'te icat ettiği bir çalgıdır. Bu müzik aleti yüzü sanatçıya dönük olarak bir masa üzerine konulduğunda enstrümanın yayla çalınması kolaylaştırılmış olur. Sesi ayarlamak adına anahtarlara sahip olan asimmetrik enstrüman 19. yüzyıl sonlarında üretilmiştir.

Sayın Ott'a üniversite senatosu tarafından "Fahri Doktor" unvanı, ve Afyon kenti tarafından da fahri hemşerilik beratı tebliğ edildi.

Bugün bağışlar ile toplanan enstrümanlar ile kurulan müzenin geldiği noktaya baktığımızda, Türkiye ve dünyada müzik müzeciliği alanında önemli bir yere sahip olduğunu görmekteyiz. Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Devlet Konservatuvarı binasında bulunan Müzik Müzesi, Türkiye'nin en büyüğü! Bu müze aynı zamanda dünyadaki en büyük on, Avrupa'nın ilk beş müzik müzesinden biri. İçi dünyanın değişik yerlerinden getirilmiş müzik aletleri ile dolu. Kimi Kenya'daki bir dağ köyünden getirilmiş, kimi kutup bölgesindeki yerel halktan alınmış. Şuan müzede beş kıtadan 500'den fazla çalgı aleti ve müzik objesi müzede yer alıyor. Ayrıca ünlü ve tanınmış müzik insanlarının kişisel eşyaları, kitaplar, notalar, plaklar gramofonlar da sergileniyor.

Müzede sergilenen çalgıların tamamı kullanılabilir durumda. Hiçbiri taklit değil, her biri orijinal. Ayrıca bu müze Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarının içinde yer alıyor. Yani etkileşimi büyük, yaşayan bir müze. Ziyaretçiler müze gezmeleri sırasında sanat ve müzik dolu bir ortamda kendilerini bulabiliyorlar.

“

Müzeyi Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sekreterliğine başvuru yaparak günün her saatinde ziyaret edebilir, kültürlenebilirsiniz.

Müze İletişim Bilgileri

0 (272) 216 58 96 / 15902

www.ibrahimalimoglumuzikmuzesi.com

www.konservatuvar.aku.edu.tr

”

MERSİN ÜNİVERSİTESİ

KENTTE YENİLİKÇİ, BÖLGEDE ÖNCÜ

1992 yılında faaliyete geçen Mersin Üniversitesi, lisans, ön lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenci yetiştiren bir devlet üniversitesidir. Verdiği eğitim-öğretim ve yaptığı bilimsel araştırmalarla çağdaş ve uluslararası düzeyde bir eğitim anlayışını benimseyen Mersin Üniversitesi'nde 17 fakülte, 9 yüksekokul, 12 meslek yüksekokulu, 5 enstitü ve 21 araştırma merkezi bulunmaktadır.

Seçkin ve güçlü akademisyen kadrosuna sahip olan üniversitemizde, 714'ü öğretim üyesi olmak üzere toplam 1691 öğretim elemanı ve 1532 idari personel görev yapmaktadır. Çiftlikköy Kampüsü ve Yenişehir Kampüsü ile Tece, Tarsus, Erdemli, Silifke, Anamur, Mut ve Gülnar ilçelerinde; 19.100'ü lisans, 4868'i lisans üstü ve 21.600'ü ön lisans olmak üzere 45.568 öğrenci üniversitemizde öğrenim görmektedir. Bünyesindeki akademik birimler ile

bölgesinde öncü durumda olan Mersin Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi ve Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi ile gelecekte de liderliğini sürdürmeyi amaçlamaktadır.

Eğitim, öğretim, araştırma ve uygulamada toplam kaliteyi hedefleyen Mersin Üniversitesi, hem akademik hem idari birimlerinde TS EN ISO 9001: 2008 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi alarak, ülkemizde bu belgeye sahip ilk üniversitelerden biri olmuştur.

“

Ülkemiz ve bölgemizin ihtiyaçlarına, günümüz bilim ve teknoloji koşullarına göre kendini her geçen yıl yenileyerek ilerleyen Mersin Üniversitesi, kuruluşundan bu yana akademik gelişmelere, yüksek bütçeli projelere, kurumsal düzeyde yeni çalışmalara imza atmıştır.

”

Üniversitemiz bünyesinde kurulan Mersin Teknoloji Transfer Ofisi projesi, 2013 yılında faaliyete geçmiş ve 2015 yılının başından itibaren TÜBİTAK tarafından desteklenen 14 projeden biri olmuştur. Mersin TTO, Adana-Mersin Bölgesi'ndeki en deneyimli ve donanımlı TTO olmasının verdiği sorumlulukla; üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması, girişimciliğin desteklenmesi ve üniversitede fikri-sınai hakların yönetilmesini hedeflemiştir.

U.S. News & WORLD REPORT'un dünya çapında yapmış olduğu 'En İyi Küresel Üniversiteler' araştırması sonuçlarına göre; 2016-2017 Dünya Üniversiteler Sıralaması'nda dünyanın en iyi 980 üniversitesi arasına Türkiye'den 18 üniversite girmiştir. Mersin Üniversitesi, bu sıralamada 706'ncı sırada, Türkiye'deki üniversiteler arasında ise 11'inci sırada yer almıştır.

Yine üniversitemizin artan performansı ve giderek gelişen faaliyetleri, dünya üniversitelerini sıralama kurumlarından biri olan ODTÜ Enformatik Enstitüsü, URAP Araştırma Laboratuvarı'nın 2015-2016 Dünya Sıralaması başlıklı, 6 adet akademik performans göstergesi baz alınarak hazırlanan raporunda değerlendirilmiştir. Buna göre Mersin Üniversitesi, Türkiye'deki üniversiteler arasında 16'ncı sırada yer almıştır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi 2016 sonuçlarına göre Mersin Üniversitesi, yenilikçi ilk 50 üniversite arasına girmiştir. Türkiye'nin en girişimci ve yenilikçi 50 üniversitesinin belirlendiği endekste, geçtiğimiz yıl 44'üncü sırada yer alan Mersin Üniversitesi, 2016 yılında büyük bir sıçrama yaparak 32'nci sıraya yükselmiştir.

Yüksek Öğretim Kurulu tarafından; öğretim elamanları-

nın akademik teşvik komisyonlarınca onaylanan projeleri baz alınarak yapılan bir diğer araştırma sonucunda, Mersin Üniversitesi Tarsus Teknoloji Fakültesi birinci olmuştur. Akademisyenlerin proje, araştırma, yayın faaliyetlerini desteklemek için uygulanan akademik teşviklerdeki performansına göre yapılan değerlendirmelerde, Türkiye'de performansı en yüksek 50 fakülte arasında Mersin Üniversitesi Teknoloji Fakültesi ilk sırada yer almıştır.

Akademik anlamda donanımlı, branşında yetkin ve tecrübeli öğretim üyelerinden oluşan Mersin Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesi, özellikle tanı ve tedavi süreci karmaşık, uzun ve multidisipliner yaklaşım gerektiren hastalar ve hastalıklarda en son ve en güvenilir basamak durumundadır. 684 yatak kapasiteli ve ayda ortalama 65 bin hastaya ayaktan tedavi hizmeti sunan Mersin Üniversitesi Hastanesi, Mersin bölgesini bir 'sağlık turizmi bölgesi' haline getirmeyi hedeflemektedir.

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 2010 yılında kurulan iki üniversiteden biridir. Sağlık dışında Güzel Sanatlar, Hukuk, Edebiyat, Eğitim, İslami İlimler, Mimarlık gibi Sosyal ve İnşaat, Bilgisayar, Biyomedikal, Elektrik-Elektronik gibi mühendislik ve fen bilimleri alanlarında eğitim vermek ve araştırmalar yapmak üzere kurgulanmış, kısmen tematik bir üniversitedir.

Fatih Sultan Mehmet Han, Nurbanu Sultan, Hatice Sultan, Mimar Sinan, Abdulaziz Ağa gibi kurucu vakıflarının eğitim ile ilgili emirlerini yerine getirmek için kurulan vakıfların gelirleri ile desteklenmektedir. Bursluluk oranı %65'leri bulan öğrenci desteğiyle gerçek bir vakıf üniversitesi olarak eğitim veren Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Başkan İsmail Gerçek, Başkan Vekili Av. Hamza Akbulut,

Üyeler; Burhan Ersoy, Aydın Seçkin, Ahmet Kökler, Prof. Dr. Mustafa Çiçekler ve kurucu Rektör Prof. Dr. Musa Duman'dan oluşan Mütevelli Heyetince yönetilmektedir.

Üniversite, İstanbul'un merkezi noktalarında konumlandırılan tarihi önemi haiz yerleşkelerinde eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. 16. asırda inşa edilmiş Yenikapı Mevlevihânesi / Topkapı Yerleşkesi, İslâmi İlimler Fakültesi ve 6 enstitüyü bünyesinde barındırmaktadır. 18. asırda Humbaracı Kışlası olarak inşa edilen Haliç Yerleşkesinde ise, Hukuk, Mimarlık ve Tasarım, Mühendislik Fakülteleri, Meslek Yüksekokulu ve üniversite-sanayi işbirliklerinin yürüttüğü uygulama ve araştırma merkezleri bulunmaktadır. Edebiyat Fakültesine ev sahipliği yapan Üsküdar Yerleşkesi, 16. asırda III. Murad'ın annesi Nurbanu Valide Sultan adına Mimar Sinan'a inşa ettirdiği Atik Valide Külliyesidir. Güzel Sanatlar Fakültesi ile Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu Kandilli'de, Eğitim Fakültesi ise Küçük Çamlıca'da eğitim veren üniversitenin, rektörlük binası da Fatih'tedir. Toplam 6 yerleşkede, 450'ye yakın akademisyen, 200 idari personel ile 7 Fakültede 18 bölüm, 6 Enstitüde 16 Yüksek Lisans - 6 doktora programı ve 2 Meslek Yüksekokulu'nda 7 olmak üzere toplamda 47 programla 6500 civarında öğrenciye eğitim verilmektedir. Yeni bölüm ve programlar açarak her geçen yıl gelişmesini sürdüren Üniversite, kuruluşunun 10. yılında öğrenci sayısını 10 binlere çıkarmayı hedeflemektedir.

“

65 ülkeden 500'ün üzerinde öğrencisi ve uluslararası değişim programlarında 51 ülkeden 110 üniversiteyle yaptığı anlaşmalarla uluslararası bir kurum olma yolunda gelişmesini sürdürmektedir.

”

Diğer yandan, sayısı 11'e ulaşan araştırma ve uygulama merkezlerinde ulusal ve uluslararası birçok bilimsel ve kültürel faaliyet gerçekleştirilmiş, kamu ve özel kuruluşlarla pek çok sosyal ve ticari ortak çalışmalar yürütülmüştür. Bunlardan Osmanlı- Malay Dünyası Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Uluslararası Hukuk Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi gibi birimler ile uluslararası ilişkilere, ALÜTEAM ile Alüminyum sanayicilerine ve diğer sanayi kuruluşlarına, Vakıf Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Araştırma ve Uygulama Merkezi ile de Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve restorasyon işleri yapan sektöre restorasyon konularında test, üretim, danışmanlık ve hizmet sağlanmaktadır.

Topkapı Yerleşkesi Merkez Kütüphanesinde ve ayrı ayrı tüm yerleşkelerindeki kütüphanelerinde hem akademik ve idari personelin, hem de öğrencilerin çalışmalarına imkân sağlayan 300 bin basılı ve dijital yayın bulunmaktadır.

Geleceğin Türkiye'si'ne üretken ve vizyoner nesillerin yetişmesine katkı sağlamak için kendisini sürekli yenileyen, günceli kollayan, özellikle kendisine hedef olarak belirlenmiş alanlardaki gelişmelerin nabzını tutan Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, akademiye yeni bir güç getirme ve yüksek öğretim camiasında saygın bir yer edinme hedefiyle hızla büyüyüp gelişmektedir.

100/2000 YÖK DOKTORA BURSLARI PROJESİ

Küresel rekabet ortamında ülkelerin pozisyonlarının belirlenmesinde yükseköğretim odaklı süreçlerindeki performanslarının etkisi önemlidir. Bu kapsamda birçok ülkede yükseköğretim odaklı rekabete açık ve özellikle araştırmacı insan kaynağının geliştirilmesine yönelik programlar başlatılmıştır.

Aşağıdaki ülkelerde bu projelerden bazı örnekler görmektediriz.

Almanya: Excellence Initiative
Çin: Project 985 ve Project 865
Kore: Brain Korea 21 programme
Japonya: Global 30
Tayvan: Top Universities Project
Rusya: 5-100 Project

Türkiye'nin 2023 yılı için ekonomide bilimdeki hedefleri kapsamında, yükseköğretim odaklı olarak önüne koyduğu stratejilerin başında:

- Bilgi transferi ekosisteminin oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Eğitim ve insan kaynakları sisteminin oluşturulması ve geliştirilmesi, gelmektedir.

Bu konuda özellikle 2011 yılından sonra birçok kurum tarafından çalışmalar başlatılmıştır. Ancak sürecin en önemli girdisini oluşturacak nitelikli insan kaynağının nicel ve nitel kapsamda geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Mühendislik ve teknolojiye doktora alanı olarak seçtiğimiz başlıklar, çalışılacak konuların ekonomik refah için bir üretim getirmesi, ekonomik ve toplumsal faaliyet alanlarına uygulanabilir olması ve uygulandıkları alanlarda üretkenliğin artmasının sağlanabilmesi hedeflenmektedir. Yarının dünyasında iddia sahibi olmanın yolu buradan geçmektedir ve YÖK bunu bir stratejik hedef olarak benimsemiştir.

“

Bu proje ne zaman başlayacak?

2017 Yılı Bahar Döneminden itibaren başlayacak. Öğrencilere 4 yıl süreyle yılda 12 ay boyunca burs verilecek.

”

“Kalite güvencesi” kavramı, yükseköğretimin ve onun en önemli görevlerinden biri olan araştırmanın uluslararasılaşmasında aranılan ciddi bir değerdir. YÖK, 100/2000 Projesi sadece mali bir fonlama kaynağı olarak görülme-yecek, aynı zamanda kalite kavramını doktora sürecinin her döneminde takip edecektir. Çünkü, doktora (PhD) uluslararası bir kavramdır. Mobilitenin ve disiplinler arası çalışmanın bu kadar önde olduğu bir dönemde doktora programlarının da uluslararası eğitim değerleriyle yürütülmesi şarttır. 100/2000 Projesi’nin, üniversitelerimizde doktora kariyerini bugünkü olduğundan daha da öne taşıyacağını ümit etmekteyiz.

“

Ülkemizin öncelikli alanlarına yönelik 100 alanda 2000 doktoralı insan kaynağı yerleştirilecek. Bu insan kaynaklarının istihdamı ise sadece akademiye yönelik olmayıp, özellikle kamunun ve özel sektöründe sürdürülebilir büyümesine odaklı süreçlere de yöneliktir.

”

100 / 2000 Programı bu amaca yönelik olarak ülkemizin ihtiyaçları ve gelişim alanları dikkate alınarak uzun ve katılımcı bir yaklaşımla tasarlanmıştır ve geleceğe yönelik etkin bir projedir. Bu program kapsamında ülkemizin öncelikli alanlarına yönelik 100 alanda 2000 doktoralı insan kaynağı yetiştirilecektir. Bu insan kaynaklarının istihdamı

ise sadece akademiye yönelik olmayıp, özellikle kamunun ve özel sektörün de gelişimi odaklı süreçlerine de ciddi yararlar sağlayacaktır.

“

Ülkemizde doktoralı insan kaynağı oranı 1000 kişiye 0,4'dür.

Bu oran;
Avrupa Birliğinde: 1.5
ABD: 1.7
Güney Kore: 1.4
Çin: 2.7

Türkiye’de gelecek 5 yıl içerisinde bu oranı 1000/1’e çıkarmak isityoruz.

”

Özetle 100 / 2000’in amacı hedefler doğrultusunda seçtiğimiz belirli alanlarda yetkinleşmektir. Şimdi bu genç ve dinamik nesile bunu tam olarak ifade etmeyi ve sürdürülebilir kalkınmayı önüne hedef koymuş Türkiye’de rol sahibi olabilmeleri için onları yetiştirdiğimizi anlatabilmemiz gerekmektedir. Çünkü Türkiye’nin bu alanlarda yetkin bilim adamları olmalıdır.

2023 için çizilen vizyonda “net katma değerini kendi beyin gücüne dayanarak artırabilen” bir Türkiye hedeflenmektedir. Bu bağlamdan olmak üzere 100/2000 YÖK doktora bursları gurur duyduğumuz bir projedir.

“

Gelecek 10 yıl için güçlü nesiller yetiştirme projesi...

”

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ

LOGOSU

Adıyaman Üniversitesi logosu, temel olarak üç temsili figürden oluşmaktadır.

1. Hilal 2. Adıyaman Lalesi (Ters Lale) 3. Su Damlaları

Logomuz; sadelik, temsiliyet, yerellik, millilik, evrensellik, bilimsellik ve uyum gibi temel düşünce ve kavramlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Logomuz öncelikle bağımsızlık, özgürlük sembolü, kararlılıklar içinde daima yol gösterici, zamanın belirleyicisi, kültürel çağrışımları oldukça zengin ve milletimizce kabul gören göz bebeğimiz hilalden oluşmaktadır. Hilal simgesi bilindiği üzere ilim, irfan, fazilet, adalet, sevgi ve sevgilinin de simgesidir. Hilalin yukarıya doğru 45 derece açılı bir şekilde olması ise sürekli bir gelişme ve yükselmenin ifadesidir.

Adıyaman Lalesi ilimizin öne çıkmış endemik çiçekli bir bitkisidir. Endemik bitkiler, bulundukları yörelerin coğrafik işaretleridir. Hilalle uyumu, şehrimizi temsiliyeti kadar tarihi çağrışımları da zengin olan bir çiçektir, lale.

Logoda bulunan iki adet lale çiçeği, su damlaları ile teşkil edilmiştir.

Su damlası, ilimizin bulunduğu coğrafyanın su medeniyetlerine bağlı bugünü ve geçmişini hatırlatmaktadır.

Logodaki iki lale, damlalar, hilal-lale ikilisi ise Adıyaman'ın geçmişi ve bugününde bulunan birlikte yaşama erdem ve kültürünü ve farklı renk tonlarının kaynaşmasını sembolize etmektedir.

YÖK BAŞKANI SARAÇ'TAN MUNZUR ÜNİVERSİTESİNE ZİYARET

01 Aralık 2016 / Tunceli

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, beraberindeki kurul üyeleri Prof. Dr. Mehmet Şişman ve Dr. M. Emin Zararsız ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki üniversitelere yapacakları geziler kapsamında Munzur Üniversitesini ziyaret etti.

Heyet, ilk olarak Vali Osman Kaymak'ı makamında ziyaret etti.

Yükseköğretim Kurulu olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölge illerindeki üniversiteleri yerinde görmek, akademisyenlerin ve öğrencilerin sorunlarını dinlemek istediklerini ifade eden Saraç, "Munzur Üniversitesinin toplumsal barışta ve müsamahada simgesel bir konumda olması gerektiğini düşünüyoruz." dedi.

Saraç, üniversitenin bu bağlamda güzel adımları bulunduğunu dile getirerek, "Şunu açık şekilde ifade etmek isteriz, YÖK olarak biz Munzur Üniversitesini bölgesel kalkınmada önemli bir unsur olarak görüyoruz ve imkanlarımız nispetinde Munzur Üniversitesinin gelişimi noktasında katkıda bulunacağımızı da ifade etmek istiyorum." dedi.

Başkan Saraç, Munzur Üniversitesi Rektöründen üniversitenin durumu hakkında bilgi aldı ve üniversite öğrencilerinin katılımıyla bir sohbet toplantısı gerçekleştirdi.

Öğrencilerin sorularını cevapladı ve öğrencilerle görüş alışverişinde bulundu. YÖK Başkanı, fakültelerine birincilikle yerleşen ve kayıt yaptıran öğrencilere tebrik mektuplarını verdi.

Başkan Saraç, Munzur Üniversitesi akademisyenleri ile bir araya geldi.

Toplantının ardından Saraç ve beraberindeki heyet, Tunceli Hacı Bektaş Veli Kültürünü Yayma ve Yardımlaşma Derneği Cemevi'ni ziyaret etti. Saraç, burada dernek başkanı Ali Ekber Yurt'tan cemevi hakkında bilgi aldı. Cemevi bünyesinde oluşturulan şecere odasını ziyaret ederek, burada sergilenen şecereler hakkında bilgilendirildi.

ORDU ÜNİVERSİTESİ: **FINDIK SÜTÜNDEN DONDURMAYA PATENT**

Ordu Üniversitesi Gıda Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Bekir Gökçen Mazi'nin "Fındık Sütünden Dondurma Üretimi" buluşuna, Türk Patent Enstitüsü tarafından patent belgesi verildi.

Besleyici ve sağlıklı bir gıda maddesi olan fındık dondurma formunda sunularak fındıktan üretilen ürünlere bir yenisi eklendi. Süt esaslı dondurma benzeri ürünlere geleneksel dondurma hammaddesi olan krema ve süt yerine fındık sütü ve fındık yağı kullanıldığını belirten Yrd. Doç. Dr. Bekir Gökçen Mazi, "Bu buluş, her yaştan

ve toplumun her kesimi tarafından beğeni ile tüketilen dondurma ve yenilebilir buzlu ürünler üretimine öncülük edecektir. Diyet yaparak sağlıklı beslenmek isteyen, vejetaryen ve başta laktoz tahammülsüzlüğü (laktoz intolerans) olmak üzere çeşitli nedenlerle süt ve süt ürünlerini tüketemeyen insanlar için lezzetli ve sağlıklı bir seçenek

olabilecek laktoz içermeyen fındık sütü kullanılarak üretilen dondurma ve yenilebilir buzlu ürünlerin imalatının gerçekleştirilmesi açısından atılan ilk adımdır. Buluş laktoz tahammülsüzlüğü çeken insanların tüketimine uygun antioksidan kapasitesi yüksek, doymuş yağ oranı düşük, lezzetli bir ürün olan fındık sütünden dondurma üretim yöntemi gerçekleştirilmesine yöneliktir ” şeklinde konuştu.

Mazı, ürün fikrinin 2012 yılında oluştuğunu belirterek “Ürün fikri oluştuktan sonra yaptığım çalışmalarda bu konuda alınmış bir patentin olmadığını fark ettim ve deneylerden elde ettiğim sonuçlarla patent yazmaya başladım. Patentin kendine özgü bir terminolojisinin olması nedeniyle çalışmalar uzun bir zaman aldı. Çalışmalar sonunda 2014 yılında başvurumuzu gerçekleştirdikten sonra var olan patent başvurusunun üzerinde ürünü geliştirmek için lisans öğrencilerimle hem geçen yıl hem de bu yıl çalışmalar yaparak ürünü biraz daha ileriye taşıdık. 21 Ekim 2016’da patent işlemimiz sonuçlandı. “Bu çalışma fındığın yeni bir ürüne dönüşmüş olmasından dolayı önemlidir” dedi.

“

Ordu Üniversitesi Rektör Prof. Dr. Tarık Yarılgâç konuyla ilgili olarak “Üniversitemizde yapılan çalışmalar sonucunda yeni bir patent başvurusumuz kabul edilmiş olup özellikle fındık sütünün kullanımı ile ilgili bölgemiz adına bizi de mutlu eden bir gelişme gerçekleşti. Hem bölgemiz hem de dünya fındık üretiminde öncü olan ülkemiz açısından önem arz eden çalışmasından dolayı Bekir Gökçen Mazı hocamızı da tebrik ediyorum” dedi.

”

“TRAKYA TURİZM ROTASI PROJESİ” KAPSAMINDA: DÖRT KOLDAN TRAKYA TANITIMI

Üniversitemiz yürütücülüğünde, Trakya Kalkınma Ajansı desteği ile Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Belediyeler, Üniversiteler ve Trakya Turizm İşletmecileri Derneği ortak paydaşlığında hazırlanan “Trakya Turizm Rotası Projesi” düzenlenen basın toplantısı ile kamuoyuyla paylaşıldı. Projeye bölgenin turistik değerleri doğa, inanç, gastronomi ve tarih rotası adı altında dört kategoride toplanarak Türkiye turizm envanterine kazandırıldı.

Proje için açıklama yapan proje yürütücüsü Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Vatansever Toylan; Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illerinin İl Kültür Turizm Müdürlükleri, Üniversiteleri, Belediyeleri ve Trakya Turizm İşletmecileri Derneği'ni bir araya getiren bir turizm platformunun oluşturularak, bölgeye yönelik ortak bir tanıtım stratejisinin hayata geçirildiğini söyledi.

Yrd. Doç. Dr. Toylan: “15 aydır devam eden proje ile Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illerinde birbirlerinden bağımsız şekilde yürütülen turizm faaliyetlerinin ortak bir platform sağlandı. Trakya Bölgesinin belirlenen turizm noktaları-

nın 4 ayrı rota ile ortak tanıtımının yapılarak, bölge içi turizm işbirliklerinin geliştirilmesi amaçlandı. Trakya TR 21 Bölgesi'nin doğal, tarihi, gastronomi ve inanç turizmi varlıklarının tespit edilerek turizm güzergâhlarının, rotalarının ve istasyonlarının dinlenme ve ihtiyaç giderme durakları mekânları haritalarda işaretlenmesi sağlandı. Video, fotoğraflar, internet ve basılı materyaller ile bölgenin turizm çekiciliklerinin pazarlanması hedeflenmektedir” dedi.

TRAKYA TR 21 BÖLGESİ

Trakya'da tarih, doğa, inanç rotaları

Trakya, tarih, doğa ve inanç rotalarıyla Türkiye turizm haritasına yeni bir boyut ekliyor. Bölgenin turistik değerleri dört farklı kategoride toplanarak Türkiye turizm envanterine kazandırıldı. Proje, Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illerinin ortak paydaşlığında hazırlanıyor.

İNANÇ
Gün boyu ibadete açık
Trakya'da inanç rotası, gün boyu ibadete açık olan camiler, türbeler, kütüphaneler ve diğer dinî yapıları kapsıyor. Bu rotanın amacı, ziyaretçilerin bölgenin inanç değerlerini keşfetmelerini sağlamak ve bölgenin turizm potansiyelini artırmaktır.

DOĞA
Güneşli kumsallar
Trakya'da doğa rotası, güneşli kumsallar, ormanlar, göller ve diğer doğal güzellikleri kapsıyor. Bu rotanın amacı, ziyaretçilerin bölgenin doğal güzelliklerini keşfetmelerini sağlamak ve bölgenin turizm potansiyelini artırmaktır.

TARİH
Eski spor organizasyonu
Trakya'da tarih rotası, bölgenin tarihi yapıları, müzeleri ve diğer tarihi değerlerini kapsıyor. Bu rotanın amacı, ziyaretçilerin bölgenin tarihi değerlerini keşfetmelerini sağlamak ve bölgenin turizm potansiyelini artırmaktır.

TRAKYA BÖLGESİNİN TURİZM ROTASI PROJESİ
Trakya Bölgesi'nin turizm rotası, dört farklı kategoride toplanarak Türkiye turizm envanterine kazandırıldı. Proje, Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ illerinin ortak paydaşlığında hazırlanıyor.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

TÜM ELEKTRİK İHTİYACINI GÜNEŞTEN ÜRETİYOR

Tüm dünyada yenilenebilir enerji kaynakları üzerine çalışmalar sürmekte. Çalışmaların yoğunlaştığı alanlardan birisi de güneş ışığını kullanarak elektrik enerjisi üreten fotovoltaik sistemler. Bu bağlamda Hasan Kalyoncu Üniversitesi (HKÜ), Türkiye’de yenilenebilir enerji üreten üniversite olarak başarısını devam ettiriyor.

Yılda 2.000 Megawatt Saat Elektrik Enerjisi Üretilcek

Yılda yaklaşık 2.000 MWh (megawatt saat) elektrik enerjisi üretilcek ve HKÜ’nüne elektrik enerjisi ihtiyacının tamamını karşılayacak olan “1 MW Güneş Enerji Santrali”nin (GES) açılışı geçtiğimiz günlerde törenle yapıldı.

Santral sahasında düzenlenen açılış töreni; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Fatih Dönmez, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı Mustafa Yılmaz, HKÜ Mütevelli Heyeti Başkanı Cemal Kalyoncu, HKÜ Mütevelli Heyeti Başkan Vekili Haluk Kalyoncu, HKÜ Rektörü Prof. Dr. Tamer Yılmaz ve beraberindeki heyetin katılımı ile gerçekleştirildi.

Güneş Enerji Santrali Sayesinde 1000 Tonun Üzerinde CO2 Salımı Engellenecek

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tamer Yılmaz; üniversitenin Sağlık Bilimleri Yüksekokulu bina çatısında ve HKÜ arazisinde kurulu olan 1MW gücünde ve fotovoltaik teknolojiyi kullanan güneş enerji santrali bulunduğunu ve santralin ürettiği enerjinin öncelikle öz tüketimde kullanıldığını belirtti.

Güneş panelleriyle elektrik üreten bölgedeki ilk üniversite olduklarını vurgulayan Rektör Yılmaz, “Yenilenebilir enerjiyi kullanarak doğaya zarar vermeden, gelecek nesillere daha iyi bir dünya nasıl bırakabiliriz düşüncesiyle hareket ediyoruz. Bir yılda 1.000 ton CO2 salımını engellemiş olacağız. Bu da 45.000 ağacın absorbe edebileceği CO2 miktarına eşittir. Santralin durumu ve üretim değerleri internet üzerinden anlık takip edilebilmekte ve her ay KALİTTO (Kalyoncu İnovasyon ve Teknoloji Transfer Ofisi) tarafından rapor edilmektedir. Akıllı, yeşil ve sıfır emisyonlu üniversite hedeflerimizle çalışmalarımıza devam edeceğiz” dedi.

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
ROBOT TEKNOLOJİLERİ UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİNDE

ESNEK ROBOTİK SİSTEMLER ÜRETİLİYOR

“

Esnek robotik sistemlerde inovatif bir çalışma olarak diğer imalat teknolojilerine göre avantaj sağlayan katmanlı imalat teknolojisinin kullanılması hızlı prototip geliştirme ve ürüne yönelik tasarım üstünlüğü sağlamaktadır.

”

Son yıllarda robotik sistemlerde katmanlı imalat teknolojisinin kullanılması, robotik alanda yapılan inovatif çalışmaların gerçekleştirilmesi açısından oldukça önem kazanmıştır. Başta eriyik yığma modelleme (FDM) olmak üzere lazer sinterleme ve lazer ergitme temelli katmanlı imalat teknolojileri kullanılarak birçok robotik sistem geliştirilebilmektedir.

Katmanlı imalat teknolojisinin esnek robotik sistemlerde kullanılması ile ilgili ArGe ve inovasyon çalışmaları İstanbul Gedik Üniversitesi Mekatronik Mühendisliği Bölümü bünyesinde devam etmektedir.

Esnek robotik sistemlerin başta endüstriyel uygulamalar olmak üzere birçok alanda kullanılması konusunda, İstanbul Gedik Üniversitesi Robot Teknolojileri Uygulama & Araştırma Merkezi ve Avustralya Wollongong Üniversitesi Elektromalzeme Mükemmeliyet Merkezi ortak çalışmalara başlamıştır.

Bu alanda İstanbul Gedik Üniversitesi ev sahipliğinde 2-3 Kasım 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen Türkiye Robot Bilim Konferansı'nda “Esnek Robotik Sistemler” Çalıştayı düzenlenerek ilk ortak çalışma başlatılmıştır.

İstanbul Gedik Üniversitesi Robot Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi Laboratuvarında endüstriyel robot uç etkileyicisi olarak esnek robotik sistemlerin uygulaması

BASINDA YÖK

AVRUPANIN EN İYİSİ

ESTONYA: Adı, Finlandiya kadar anılsa da PISA 2015'te göçümlü öğrencilerin matematik ve fen bilimleri alanında geride bırakıldığı görüldü. Bu iki ülke, en iyi performansları gösterenler.

ÜCRETSİZ YÜKSEKÖĞRETİM SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİL

ALMANYA: Almanya'nın en gelişmiş ekonomisi olan ülke, 28 arası OECD ülkesi arasında sadece yedi tane üniversiteyi ücretsiz olarak okutuyor. PISA 2015'te öğrenim gören ve bu alanlarda sıralanan Almanya, OECD ortalamasından önemli ölçüde düşük puanlar almıştı.

Mesleki ve teknik liseler için yeni...

SINAVSIZ GEÇİŞ YOK

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin meslek yüksekokullarına sınavsız geçişi kaldırılarak ek puan getirildi. 2017'den itibaren uygulanacak ek puanın katsayısını YÖK bugün açıklayacak. 2016 yılında 155 binden fazla öğrenci sınavsız geçişle bir ön lisans programına yerleşerek üniversiteli olmuştur.

OKUL TÜRLERİNE GÖRE SINAVSIZ ÖN LİSANS PROGRAMINA YERLEŞEN ADAY SAYILARI (GÖRÜLEN 2016-ÖSYS YERLEŞİMİNE GÖRE)

Esra ÜLKAR

Mesleki ve teknik liselerden mezun olan öğrencilerin artık meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yapamayacak. Uygulama 2017'de üniversite sınavlarına girecek adayları kapsıyor. Bu değişiklik geçen yıl gündeme gelmiş ancak bu kurumlardan 2016'da mezun olan 70 bin öğrencinin mağduriyet yaşamaması için bu sınırlar, uygulamadan istisna tutulmuştu. 2017'den itibaren meslek lisesi öğrencileri sınavsız geçiş yapamayacak.

TALAMA GÖRE)	%
Yükseköğretim	70.25
Sinav	48.98
Yeni katsayının bugün açıkla	6.79

OLUMSUZ

Yükseköğretim Kurulu

5 üniversite bölgesinde 'lokomotif' olacak

1 yıldır YÖK, bölgelerin kalkınmasında lokomotif olarak çalışacak üniversitelerin "kalkınma" için üzerinde çalışacağı alan da belli. Üniversiteler

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian

ÜNİVERSİTEYE GİRİŞTE RADİKAL ADIMLAR ATILDI Öğretmenlik için ilk 240 bin şartı

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, üniversiteye girişte alınan önemli kararları açıkladı: Eğitim fakültelerine 240 bin başarı sıralaması getiriliyor.

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, AA editör masasına konuk olarak Hürriyet Gazetesi'nin iddia ettiği sınavsız üniversiteye giriş iddialarını kesin bir dille yalanlayarak yeni alınan kararları açıkladı:

BAŞARI SIRALAMASI GELİYOR

YGS puanlarıyla öğrenci alan öğretmenlik programlarını LYS puanlarına naklettik. YGS'deki test içeriklerini dikkate alacağız. Bütün bu LYS'den öğrenci kabul edecek programlar için de başarı sıralaması şartı getirdik. Bu başarı sıralaması şartı da 240 bin.

İLAHİYAT İÇİN LYS ŞART

İlahiyat fakültelerine, İslami bilimler fakültelerine artık bu yıldan itibaren ikinci aşamadan öğrenci alınacak. Buradaki puan türüyle ilgili olarak da yine öğretmenliklerde olduğu gibi YGS'deki puan türü testlerinin içine uygun LYS'deki an türü

Açık uçlu SORULAR

Öğrenciler açık uçlu sorularla tanışacak. Ama hiçbir şekilde tedirginliğe sevk etmeyecek, belki belli bir tarihi veya rakamsal olarak belli bir sonucu, matematiksel işlemi orada kodlayacak şekilde. Yoksa bir problemin çözüm aşamalarının kağıtta görülmesi değil.

Öğrenciler açık uçlu sorularla tanışacak. Ama hiçbir şekilde tedirginliğe sevk etmeyecek, belki belli bir tarihi veya rakamsal olarak belli bir sonucu, matematiksel işlemi orada kodlayacak şekilde. Yoksa bir problemin çözüm aşamalarının kağıtta görülmesi değil.

Öğrenciler açık uçlu sorularla tanışacak. Ama hiçbir şekilde tedirginliğe sevk etmeyecek, belki belli bir tarihi veya rakamsal olarak belli bir sonucu, matematiksel işlemi orada kodlayacak şekilde. Yoksa bir problemin çözüm aşamalarının kağıtta görülmesi değil.

Taşlar yerinden oynadı

YÜKSEKÖĞRETİM Kurulu (YÖK)

Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Yükseköğretimde taşlar yerinden oynadı"

dedi. Üniversitelerin birbirinin kopyası olmasını istemediklerini, bunun için çeşitli çalışmalar yürüttüklerini ifade eden Saraç, beş araştırma üniversitesi

Yekta Saraç

Kopya üniversite istemiyoruz'

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU (YÖK) Başkanı

Prof. Dr. **Yekta Saraç** da, törendeki konuşmasında şunları söyledi: "1933'ten 2003 yılına kadar geçen 70 yıl içinde ülkemizde 77 üniversite kuruldu. 2003 ve 2016 yılları arasında 104 üniversite kurulmuştur.

Öğrenci sayısı bakımından bir karşılaştırıldığında, bu sayının 7 milyonu görmekteyiz. Bu da neredeyse 1000'de okulaşmanın 3 kat arttığıdır.

Eğitimciye 240 bin barajı

YGS ile öğrenci alan eğitim fakülteleri, artık LYS ile alacak.

YÖK'ten kadınlara pozitif ayrımcılık

Her üniversiteye en az bir kadın dekan ve rektör yardımcısı

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), kadınlara pozitif ayrımcılık yaparak, her üniversiteye en az bir kadın dekan ve rektör yardımcısı atayacak.

YÖK ÜNİVERSİTELER İÇİN DÜĞMEYE BASTI

Prof. Dr. **Yekta Saraç**'ın "yeni YÖK"ün en önemli icraatı" olarak değerlendirdiği YÖK-Kalite Kurulunca, Türkiye'deki 181 üniversite ve meslek yüksekokulunun iç değerlendirme dönemi başlamıştı.

DOKTORAYA AYLIK 1550 TL

K, doktora açığını kapatmak için proje başlattı. İhtiyaç olan aylık 100 alanda 2 bin doktora öğrencisi 1550 lirayla desteklenecek. Proje Rusya, Almanya, Çin, Japonya gibi ülkelerle hazırlandı. **YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç**, 1/2000 YÖK Doktora Bursları'ın özetiyle şöyle dedi:

ÖK TARİHİNDE İLK KEZ

İçkiye için öncelikli alanlarda di bilgi üretmek amaçlı, doktora kaynağına olan ihtiyacı karşılamak üzere devlet üniversitelerinde doktora programlarında öğrencileri desteklemek için tarihinde ilk kez YÖK doktora bursu verilecek. Türkiye'de yılda 0.4 doktora insan üretiliyor. Bu oran Çin'de 1.7, Avrupa Birliği'nde 1.4, Kore'de 1.4, Kanada'da 1.3.

KİŞİYE 1 DOKTORALI

kişide doktoralı insan

Desteklenecek alanlar

■ **TEMEL** bilim ve mühendislikte 32, sağlıkta 29, sosyal bilimlerde 35, mimarlık, sanat ve tasarımda 4 alan desteklenecek. Bazıları şöyle: **TEMEL BİLİMLER VE MÜHENDİSLİK:** Bilgi Güvenliği, Hava ve Uzay Araçları Tasarımı, İnsansız Sistemler, İnsan Beyni ve Nörobilim, Yenilenebilir Enerji Kaynakları/Teknolojileri, Yeni 3 Boyutlu Eklemeli Üretim.

■ **SAĞLIK:** Moleküler Patoloji, Mo-

leküler Farmakoloji ve İlaç Araştırmaları, Tümör İmmunolojisi, Gen Tedavisi, Kanser Epidemiyolojisi, İç Hastalıkları Hemşireliği, **SOSYAL BİLİMLER:** Milletlerarası Hukuk, Anayasa Hukuku, İnsan Hakları Hukuku, Travma Psikolojisi, Uluslararası Güvenlik ve Terör, Göç Çalışmaları, Okul Öncesi Eğitim.

■ **MİMARLIK, SANAT VE TASARIM:** Mimarlık, İç Mimarlık, Restorasyon,

yaklaşıkla tasarlandı. Bu program

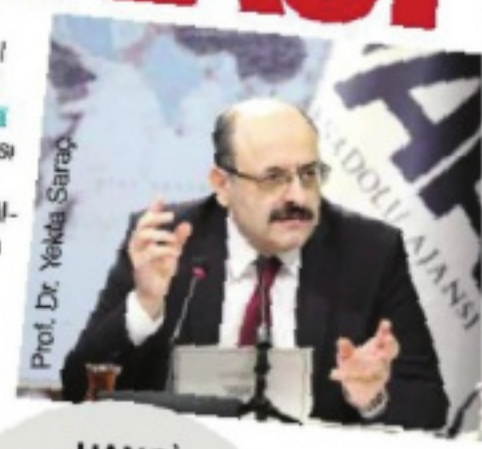
1000 kişiye 0.4 doktora düşüyor

Fotoğraf: Erhan Toprak

Prof. Dr. Yekta Saraç

LYS'ye açık uçlu soru geldi

240 BİN BARAJI

HANGİ FAKÜLTELERDE

LYS İLE ÖĞRENCİ

YÖK Başkanı Saraç, AB TÜRKİYE Delegasyonu Başkanı Berger ile görüştü

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger ile görüştü.

YÖK Başkanı Saraç, AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Berger ile bir araya geldi. **Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı**nda gerçekleştirilen ve yaklaşık bir buçuk saat süren görüşmede **YÖK Başkanı Saraç**, 1 Kasım'da göreve başlayan Berger'e, Avrupa'daki üniversiteler ve EUA ile olan aktif işbirliğinin geliştirilerek devam edilmesini arzu ettiğini iletti. Saraç görüşmede ayrıca FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yaşanan gelişmeler ile akademik camianın bölücü terör örgütlerinden arındırılmasına yönelik alınan kararlar...

YÖK ÇAĞRI AÇACAK

YÖK belirlenen alanlara çağrılar yaparak üniversitelerden alacakları yetiştirilmiş öğrenci sayılarını belirleyecek. YÖK'e başvuracak üniversiteler destekleyecek. Proje ile üniversitelerde 1550 lira olarak belirlendi. Miktarı aydınlatma yapılacak.

BAMBAŞKA BİR TÜRKİYE

YÖK doktora bursuna, T.C. vatandaşı olup da herhangi bir işte çalışmayan, doktora yapmayı hak edenler başvurabilecek. Aday eğer doktora eğitimi devam ediyorsa tez aşamasına geçmemiş olması gerekiyor. Üniversiteler belirlenen alanlar için yetiştirilecek.

Öğrenciler çiçek sundu

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Çok anlamlı ni derlediği bir eser oldu ve bundan do-

mi? Devam etmeniz lazım, evet as- nin ardından açılış törenine gelen

layı tabii özellikle çok çok mutluyum. Kendisine, YÖK Başkanı

2 bin öğrenciye aylık bin 550 TL doktora bursu

TÜRKİYE'nin ihtiyaç duyduğu öncelikli 100 alanda 2 bin doktora öğrencisi, aylık bin 550 TL'yle desteklenecek. "100/2000 YÖK Doktora Bursları" Rusya'nın "5-100 Projesi" örnek olarak hayata geçirildi. P göre, seçilen öğrenci süreyle 12 ay bu de yararlanacak. Teme ve mühendislikte 3 lıkta 29, sosyal bil 35, mimarlık, san rımda da 4 olma 100 alan desteklenece-

YÖK BAŞKANI SARAÇ'TA MALİ'YE ZİYARE

■ YÜKSEKÖĞRETİM Kurulu (YÖK) Başkanı Yekta Saraç, Mali'de düzenlenen "8. İslam Ülkeleri Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanları Konferansı"na katılan YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Rahmi Er, "8. İslam Ülkeleri Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanları Konferansı"na katılmak amacıyla Mali'ye resmi ziyaret gerçekleştirdi. İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesindeki Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatınca (ISESCO) gerçekleştirilen "Yükseköğretim: Kalite ve Uygunluk" temalı konferansta ISESCO'ya üye çok sayıda ülkenin yükseköğretim bakanları katıldı.

MÜZİK ÜNİVERSİTESİ İÇİN YÖK HAREKETE GEÇTİ

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Müzik Üniversitesi önerisiyle ilgili olarak, "Sanat dünyamız açısından bu güzel ve anlamlı faaliyetle ilgili kurullarımızla çalışarak hemen gerçekleştireceğimizi taahhüt ediyoruz" dedi.

Fotoğraf: Haydar Toprakçı (AA)

YÖK Başkanı Saraç Tunceli'de

YÜKSEKÖĞRETİM Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç ve beraberindeki kurul üyeleri, Doğu ve Güneydoğu üniversitelerine yapacakları geziler kapsamında ilk ziyaretin Tunceli Munzur Üniversitesine gerçekleştirdi. Tunceli'ye gelen Saraç ve beraberindekiler, Vali Osman Kaymak'ı makamında ziyaret ederek bir süre görüştü. Valilik makamında gazetecilere açıklama yapan Saraç, Yükseköğretim Kurulundan bir heyet ile doğudaki üniversitelerdeki ziyaretlere Tunceli'den başladıklarını belirtti. Yükseköğretim Kurulu olarak başta Doğu ve Güneydoğu illerindeki ilimleri yerinde görmek, oradaki öğretimleri ve öğrencilerle birlikte sorunlarını ve istediklerini ifade eden Saraç, "Bu silsilesinin ilk halkası olarak Tunceli'yi seçmiş olmamızın da tabii ki özel bir anlamı olduğunu düşünüyoruz. Bunun da fark edini umuyoruz. Tunceli ilindeki Munzur Üniversitemizin bizim toplumsal barışta ve mühadada simgesel bir konumda olması gerektiriyor" dedi. Saraç, Başkan

ÖĞRETMENLİK kriteri değişiyor

YÖK, öğretmenlik programlarında radikal kararlar alarak, na göre, öğret tercihi yapacak da ilk 240 bir

Gurur duyduk

Öğretmene LYS'de ilk 240 bine girme şartı

Öğretmenlik programlarında okumak için artık LYS'ye girecek. İlk 240 bin

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, Atatürk Üniversitesi'ni ziyaretinin ardından **Erzurum Teknik Üniversitesi**'nin laboratuvarlarını inceledi. Bilim laboratuvarlarından çok etkilendiğini dile getiren Prof. Dr. Saraç, "İlk elden sorunları dinleme fırsatı bulduk. Her iki üniversitemizle de gurur duyacağımızı ifade etmek istiyorum" dedi.

ETÜ bilim yurdu

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, her iki üniversitenin de bilimsel ve teknolojik yatırımlarını inceledi. Bilim laboratuvarlarından çok etkilendiğini dile getiren Prof. Dr. Saraç, "İlk elden sorunları dinleme fırsatı bulduk. Her iki üniversitemizle de gurur duyacağımızı ifade etmek istiyorum" dedi.

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, her iki üniversitenin de bilimsel ve teknolojik yatırımlarını inceledi. Bilim laboratuvarlarından çok etkilendiğini dile getiren Prof. Dr. Saraç, "İlk elden sorunları dinleme fırsatı bulduk. Her iki üniversitemizle de gurur duyacağımızı ifade etmek istiyorum" dedi.

AKADEMİSYENLER İÇİN İNDİRİMLİ "MÜZEKART" UYGULAMASI BAŞLADI

Tarih, sanat ve kültür meraklılarına birçok avantaj sunan Müzekart uygulamasından artık akademisyenler de indirimli olarak faydalanabilecek.

Kültür ve Turizm Bakanı Nabi Avcı'nın, geçen hafta **Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Yekta Saraç** ile üniversitelerin tarih, edebiyat, sanat, kültür ve turizm alanındaki akademik birim yöneticileriyle YÖK'te yaptığı toplantı öncesi ikili görüşmede gündeme gelen

indiriminden artık öğretmen ve 18 yaş üstü öğrenciler sıra **Yükseköğretim Kurulu** bağlı üniversitelerde gör öğretim üyeleri de indirimli faydalanabilecek.

Akademisyenler, indirimli alacakları "M" ile diledikleri kadar öğren yerini ziyaret et yolculuğa çıkabilecek.

Müzekart edir akademisyenleri bir kimlik belgesi satış noktalarını internet ü

"Beş yeni araştırma üniversitesi kurulacak"

YÜKSEKÖĞRETİM Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, "Aslında yükseköğretimde taşlar yerinden oynadı. Hiçbir işi, eskiden rutin şu şekilde yapıyorduk, aynı şeyi devam ettirelim anlayışı ile yapmıyoruz, bambaşka şekilde yapıyoruz" dedi.

YÖK Başkanı Saraç, üniversitelerin birbirinin kopması olmasını istemediklerini, bunun için çeşitli çalışmalar yürüttüklerini ifade etti. Saraç, **YÖK**'ün öncülüğünde Kalkınma

Prof. Yekta Saraç

belirlenen alanlara, kadro ve organizasyon şemasının geliştirilmesinde, Kalkınma Bakanlığının ise fonlamada ayrıcalık göstereceğini anlattı. Saraç, bununla birlikte son dönemdeki çalışmalar kapsamın

da beş "araştırma üniversitesi" belirleyeceklerini de bildirdi. "Önümüzdeki hafta, bu süreci başlatacağız ve ilana çıkacağız. **YÖK**, belirlenen beş araştırma üniversitesini diğerlerinden

LYS'de açık uçlu az sayıda soru

YÖK Başkanı Saraç, geçen yıl "Açık uçlu sorular sorulabilir" dediklerini hatırlatarak, "Soru sorulabilir" denilince zihinlere, "Bu konuda bir çalışma yürütüyor" düşüncesinin gelmesi gerektiğini ifade etti. Saraç, 2017'de üniversiteye girecek ikinci aşama olan LYS'de öğrencilerin açık uçlu sorularla tanışmasını sağlayacak az

YÖK Sanayi Bursu verecek

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, başlat-
tıkları "102 Bin Projesi"
ile asgari ücretin üze-
rinde burs verdiklerini
belirterek, "Türkiye'nin
akademi alanlarında ve

nitelik bilgi ve in-
büyük önem ve
nitelikli bilgini
si için yeni dü-
yaptıklarını v-
rak, nitelikli
üretilmesi,
sanayiye a-
nünde bir

YÖK Başkanı ETÜ'de

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, Erzurum Tek-
nik Üniversitesi'ni
gezerek Rektör
Prof. Dr. Muam-
mer Yaylalı'dan hit-

leyen Prof. Dr.
Yekta Saraç, çok et-
kilendiğini söyledi.
YÖK Başkanı Sa-
raç, daha sonra Ata-
türk Üniversitesi'ni

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE' ÜNİVERSİTE MÜFREDATINA GİRİYOR

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Safa Kapıcıoğlu, başta tıp fakültesi
üniversite öğrencileri için sağlık alanında lisans eğitimi veren
programlar ile hukuk ve eğitim fakültelerinde ve
eğer diğer lisans programlarının müfredatlarına
uyuşturucu ile mücadele konularının ekleneceğini
bildirdi.
Kapıcıoğlu, YÖK'te iki gün önce TBMM Sağlık,
Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu, Aile ve
Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal
Güvenlik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık
Bakanlığı, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu,
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Emniyet Genel Mü-
duru, Sosyal Güvenlik Kurumu, Diyanet İşleri
Bakanlığı, İŞKUR, Yeşilay, TÜSEB ve TÜBİ-
TAK'tan yetkililer ve çeşitli üniversitelerden akade-
miklerle katılımla düzenlenen "Uyuşturucu ile
mücadele Üniversitelerin Rolü ve Kurumlararası

İşbirliği" toplantısında görüş birliğine varılan konu-
lara ilişkin açıklamalarda bulundu.

Toplantıda, uyuşturucu ile mücadelenin, "eği-
tim", "uygulama" ve "araştırma" boyutlarının ele
alındığını ifade eden Kapıcıoğlu, bu konulardaki
ihtiyaçlar, sorunlar ve çözümlerin görüşüldüğünü
dile getirdi.

Türkiye'de 23 Alkol ve Uyuşturucu Madde Ba-
ğımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezi (AMATEM),
4 Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Eğitim
ve Destek Merkezi (CEMATEM) ayrıca 26 ayaktan
tedavi merkezinde hizmet verildiğine dikkati çeken
Kapıcıoğlu, toplantıda buralarda istihdam edilecek
personelin eğitim ihtiyaçlarının gündeme geldiğini
aktardı.

Özellikle istihdam edilecek personele yönelik
lisans ve lisansüstü programların neler olabileceği
konusunda görüş alışverişinde bulunduklarını anla-

tan Kapıcıoğlu, şu bilgileri verdi:

"Özellikle üniversitelerimizin tıp fakülteleri başta
olmak üzere sağlık alanında lisans eğitimi veren
programlar ile hukuk ve eğitim fakültelerinde ve
gereken diğer lisans programlarının müfredatlarına
uyuşturucu ile ilgili konuların eklenmesi konusu
öne çıktı. Aynı zamanda tıpta ve dış hekimliğinde
uzmanlık eğitimlerinin müfredatlarına da uyuştur-
cu ile mücadelede alınacak tedbirlerle ilgili ilaveler
yapılması konusunda tavsiye kararı alındı."

İŞKUR Üniversitelerle İşbirliği yapacak
Kapıcıoğlu, toplantıda AMATEM ve CEMATEM
gibi merkezlerde çalışanların teşvik edilmesi ko-
nusunda başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere ilgili
kurum ve kuruluşlara ne gibi tedbirlerin alınması
gerektiği konusunun da görüşüldüğünü söyledi.

Yeşilay ve TÜBİTAK'ın uyuşturucu ile mücadele
konusunda Ar-Ge ve bilimsel faaliyetleri destekle-

mek üzere çeşitli fonların olduğuna işaret eden
Kapıcıoğlu, toplantıda yeni kurulan sosyal uyum
merkezlerinin üniversitelerin katkısıyla yapılan-
dırılmasının görüşüldüğünü belirtti. Kapıcıoğlu
ayrıca İŞKUR tarafından uyuşturucu tedavisi gören
ya da uyuşturucu bağımlılarına iş imkanlarının
sağlanması açısından üniversitelerle işbirliğinin
geliştirilmesinin öne çıktığını vurguladı.(AA)

de sanayi ve
Saraç YÖK olarak,

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

YÖKTEN BELARUS İLE İŞBİRLİĞİ MUTABAKATI

BELARUS ile Türkiye arasında ekonomi, enerji, bilim ve
teknoloji, tarım, eğitim-öğretim, afet yönetimi, basın-yayın
alanlarını kapsayan eylem planı, mutabakat zaptı ve an-
laşma imzalandı. Resmî bir ziyaret gerçekleştirmek üzere
Belarus'un başkenti Minsk'e giden Cumhurbaşkanı
Recep Tayyip Erdoğan'a eşlik eden heyette YÖK
Başkanı Prof. Dr. Saraç da yer aldı.

YGS'den öğrenci alan öğretmenlik programları, aynı içerikteki LYS puan türlerine çevrildi

YÖK'TEN RADİKAL KAPADILAR

Sınavsız geçiş yerine 0.06

YÖK kararıyla YGS'den öğrenimi öğretmenliği programı YGS programı YGS-2'den MF-3'e,

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Prof. Dr. **Yekta Saraç**, "FETÖ'ye girişiminin ardından çıkan hükümünde kararname (KHK) minda, üniversitelerden FETÖ'ye rör örgütleri ile irtibatlı akademisyen ihraç edildiğinin" hatırlatılacağı kapsamında son verilerin" sonu ne, 15 Temmuz'da kabus gibi sandığını, millet'in azmi ve c

YÖK, sınavsız geçişin kaldırıldığı meslek lisesi mezunlarının, üniversitelerin aynı alandaki ön lisans programlarına yerleştirilmelerinde merkezi sınavlardan aldıkları puanlara ilave edilecek ortaöğretim başarı puanına eklenecek katsayı 0,06 olarak belirlendi. 9 Aralık, 2016 tarihli, kanun ile bir mesleğe yönelik liselerin mezunlarının

Prof. Dr. Fuat Keyman

Prof. Dr. Yekta Saraç

6. Kültür Sanat Söyleşisi Yapıldı

YÖK Kültür Sanat Söyleşileri'nin altıncısı Elazığ'da **Fırat Üniversitesi**'nde yapıldı. Prof. Dr. Fuat Keyman tarafından gerçekleştirilen "Küreselleşen Dünyada Türkiye: Demokrasi, Güvenlik, Kimlik" konulu söyleşiye **YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç** da katıldı.

Bakan Albayrak, enerjide milli strateji için kamu-özel-akademi işbirliği gerektiğini vurguladı.

YÖK Başkanı
Yekta Sarac

ALBAYRAK: VAGON DEĞİL LOKOMOTİF OLACAGIZ

ENERJİ ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, enerji alanında görev yapacak nitelikli insan altyapısının oluşturulabilmesi için üniversitelere işbirliği çağrısında bulundu.

'BÜROKRASIYİ AŞARIM'

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nda (YÖK), enerji ve maden alanındaki eğitim, araştırma ve akademik çalışmalar üzerine düzenlenen toplantıda akademik camiaya seslenen Albayrak, "İşbirliğini artırmak için elimden geldiğince uğraşacağım. Bürokraside yaşadığımız yerlerde kapı kapı bürokrasiyi"

çeken Albayrak kamu-özel-ak gerektiğini söyledi. Albayrak, yer henüz yüzde noktasında anlatarak, "Bunun için Rezerv ve Sistemi noktası edebile işbirliği ve değer artışı olmalıdır."

ÖĞRENCİLERE bin 550 lira burs

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac, 100 tematik alanda 2 bin kişiye yönelik başlatılacak '100/2000 YÖK doktora bursları'nın 22 Aralık ile 6 Ocak tarihleri arasında, **yükseköğretim** kurumlarının başvurularının alınmasıyla başlayacağını belirterek, 23-27 Ocak'ta adayların kurumlara başvuru yapacağını, Şubat ayı içinde de sonuçların ilan edileceğini söyledi. Sarac, "Öğrencilere 4 yıl süreyle yılda 12 ay boyunca bin 550 lira burs verilecek" dedi.

İçişleri Bakanlığı-YÖK arasında protokol

İÇİŞLERİ Bakanlığı ve **Yükseköğretim Kurulu (YÖK)** arasında, Türkiye'de bulunan yabancı uyruklu **yükseköğretim** öğrencileri ile **akademisyenlerin** ve ailelerinin ikamet izni işlemlerinin hızlandırılması ve güvenli veri paylaşımının sağlanması amacıyla 2 ayrı protokol imzalandı. Protokole, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve **YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Sarac** imza koydu.

KKTC'DEKİ ÜNİVERSİTELER FETÖ UYARISI

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac, FETÖ'nün darbe girişiminin ardından KKTC'de bulunan üniversiteler için uyarı yaptı: "Terör örgütleriyle ilişkili öğrenci veya öğretim üyesi sınıflarına karşı dikkatli olun."

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

Y. Başkanı Prof. Dr. Sarac

